

T.C.

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

AVRASYA ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI

TERÖRİZMİN FİNANSMANINDA KARA PARA AKLAMA SUÇU:

ULUSLARARASI KARŞILAŞTIRMALI BİR İNCELEME

MONEY LAUNDERING CRIME IN FINANCING OF TERRORISM: AN

INTERNATIONAL COMPARATIVE REVIEW

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HAZIRLAYAN

EROL CAN ÖZDEMİR

TEZ DANIŞMANI

Doç. Dr. Alper KARAVARDAR

GİRESUN-2023

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün 13/12/2023 tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Avrasya Araştırmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Erol Can ÖZDEMİR'in "Terörizmin Finansmanında Kara Para Aklama Suçu: Uluslararası Karşılaştırmalı Bir İnceleme" başlıklı tezini incelemiş olup aday 04/01/2023 tarihinde, saat 14: 00'da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Başkan	Doç. Dr. Alper KARAVARDAR	
Üye	Doç. Dr. Mustafa ÖZKAN	
Üye	Dr. Öğr. Üyesi Veysel YILMAZ	

ONAY

..... / / 2023

Prof. Dr. Güven ÖZDEM
Enstitü Müdür V.

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Terörizmin Finansmanında Kara Para Aklama Suçu: Uluslararası Karşılaştırmalı Bir İnceleme” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

04/01/2023

Erol Can ÖZDEMİR

ÖN SÖZ

Yüksek lisans öğrenimimde her zaman bana rehberlik ederek bilgi, beceri ve deneyimlerini esirgemeyen, akademik çalışmalarım ve tez çalışmamın yürütülmesinde yardım ve desteğini hissettiren çok değerli danışman hocam, Sayın Doç. Dr. Alper KARAVARDAR' a hoşgörü, nezaket ve sabrı için sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Yine tezimin akademik kurallar çerçevesinde hazırlanmasında emekleri geçen jüri üyeleri Doç. Dr. Mustafa ÖZKAN ve Dr. Öğr. Üyesi Veysel YILMAZ hocalarıma saygı, şükran ve teşekkürlerimi sunarım.

Hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini üzerimden hiç eksik etmeyen, bugünlere gelmemi sağlayan sevgili anneme, babama ve kardeşlerime, sevgili eşim Kübra ve biricik kızım Mila'ya sevgi ve şükranlarımı sunarım.

ÖZET

Terörizmin finansmanı ve kara para aklama suçu çok farklı terimler olsalar da temel kesişim noktaları paradır. Bu ortak nokta, yasa dışı faaliyetlerin aktörleri olan aklayıcılar ile terör örgütlerini buluşturmaktadır. Kara para aklama, suç faaliyetlerinden elde edilen mali varlıkların devredilmesi, gizlenmesi, kullanılması ya da yasal görünüme kavuşturulması sürecidir. Terörist grupların kara para aklamayı tercih etmelerinin nedeni, sadece suçların gizlenmesi değil aynı zamanda daha fazla gelir elde etme istekleridir. Organize suç örgütleri ve terör grupları finans sistemi içerisinde kara para aklamayı cazip görürler, bu aynı zamanda sosyal çevrelerini genişletme emellerine hizmet eder. Toplumla daha fazla sosyal ve ekonomik ilişki, daha fazla örgüt üyesi demektir.

Kara para aklama ile terörizmin finansmanının aşamalarında büyük benzerlikler olduğu gözlemlenmiştir. Gerek kara paranın aklanmasında gerekse terörün finansmanında benzer yöntemler kullanılmaktadır. Kara para aklayıcılar ve teröristler, ilk aşamada paraları toplar, ikinci aşamada paraları depolar ve üçüncü aşamada operasyon sahalarına bu paraları transfer ederler. Bu sayede sadece finansal sisteme zarar vermezler, aynı zamanda devletin ekonomisine de ciddi tehditler oluştururlar. Bu bağlamda çalışmanın temel amacı; terörizmin finansmanı ve kara para aklama suçunu irdelemek, bu suçların benzer ve ayrışan yönlerini ele almaktır. Bu amaca bağlı alt amaçlar ise, Türkiye'nin de dâhil olduğu 32 Avrupa ülkesinin kara para ile mücadeledeki performanslarını 2018, 2019 ve 2020 yılları kapsamında değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Terör, Terörizm, Terörizmin Finansmanı, Kara Para, Para Aklama.

ABSTRACT

While financing of terrorism and crime of money laundering are very different terms, their main intersection point is money. This common point brings together launderers, who are the actors of illegal activities, and terrorist organizations. Money laundering is the process of transferring, concealing, using or bringing into legal appearance financial assets obtained from criminal activities. The reason why terrorist groups prefer money laundering is not only to hide crimes, but also because they want to generate more revenue. Organized crime groups and terrorist organizations find money laundering attractive within the financial system, while also serving their ambitions to expand their social circles. The more social and economic relations with the society mean the more members of the organization.

It has been observed that there are great similarities in the stages of money laundering and financing of terrorism. Similar methods are used in both money laundering and terrorism financing. Both money launderers and terrorists collect money in the first stage, store their money in the second stage and in the third and last stage, transfer these funds to the operation sites. In this way, they not only harm the financial system, but also pose serious threats to the economy of the state. In this context, the main purpose of the study is; examining the financing of terrorism and money laundering and to consider their similarities and differences. The sub-objectives related to this purpose are to evaluate the performances of 32 European countries, including Turkey, in the fight against money laundering in 2018, 2019 and 2020.

Key Words: Terror, Terrorism, Financing of Terrorism, Black Money, Money Laundering.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT	III
İÇİNDEKİLER	IV
KISALTMALAR	VII
TABLOLALAR LİSTESİ	VIII
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	IX
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TERÖRİZM VE TERÖRİZMİN FİNANSMANI	3
1.1. TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMI	3
1.2. TERÖRİZMİN FİNANSMANI	5
1.3. TERÖRİZMİN FİNANSMAN KAYNAKLARI	6
1.3.1. Yasal Kaynaklar	8
1.3.2. Yasa Dışı Kaynaklar.....	10
1.4. TERÖRİZMİN FİNANSMANI VE KARA PARA AKLAMA İLİŞKİSİ.....	12
1.5. TERÖRİZMİN FİNANSMANI VE KARA PARA AKLAMA SUÇUNUN ULUSLARARASI BOYUTU.....	15
1.5.1. Terörizmin Finansmanı ve Mali Eylem Görev Gücü-FATF (Financial Action Task Force)	17
1.5.2. Terörizmin Finansmanı ve Kripto Paralar	19
1.5.3. Terörizmin Finansmanına COVID 19 Etkisi.....	20

İKİNCİ BÖLÜM

2. KARA PARA KAVRAMI VE KARA PARA AKLAMA SUÇU	23
2.1. KARA PARA KAVRAMI	23
2.2. KARA PARA AKLAMA SUÇU	24
2.3. KARA PARA AKLAMA SÜRECİ.....	28
2.3.1. Yerleştirme (Placement) Aşaması	29
2.3.2. Ayrıştırma (Layering) Aşaması.....	30
2.3.3. Bütünleştirme (Integration) Aşaması	30
2.4. KARA PARA AKLAMA İLE MÜCADELE.....	31
2.4.1. Ulusal Mücadele.....	32
2.4.1.1. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu	33
2.4.1.2. 4208 Sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun.....	34
2.4.1.3. Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik.....	35
2.4.2. Uluslararası Mücadele	37
2.4.2.1. Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Viyana Sözleşmesi).....	37
2.4.2.2. Teörizmin Finansmanı ve Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Aranması, El Konulması ve Müsaderesi Hakkındaki 198 Sayılı Avrupa Konseyi Sözleşmesi	39

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KARA PARA AKLAMA İLE MÜCADELE KAPSAMINDA BİR ARAŞTIRMA	41
3.1. ARAŞTIRMANIN TANITIMI	41
3.1.1. Araştırmanın Problemi	41

3.1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi.....	41
3.1.3. Araştırmanın Materyal ve Yöntemi.....	42
3.2. ARAşTIRMANIN ANALİZ VE BULGULARI.....	44
3.2.1. 2018 Yılına İlişkin Bulgular	44
3.2.2. 2019 Yılına İlişkin Bulgular	50
3.2.3. 2020 Yılına İlişkin Bulgular	55
SONUÇ.....	62
KAYNAKÇA	66
EKLER.....	72

KISALTMALAR LİSTESİ

T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
ABD	: Amerika Birleşik Devletleri
AK	: Avrupa Konseyi
AML	: Kara Para Aklamayı Önleme
BCC	: Ölçeğe Göre Değişken Getiri
BM	: Birleşmiş Milletler
CBTT	: Central Bank of Trinidad and Tobago
CCR	: Ölçeğe Göre Sabit Getiri
CD	: Kompakt Disk
CHIPS	: Takas Odası Bankalar Arası Ödeme Sistemi
DEA	: Uyuşturucu ile Mücadele Ajansı
Doç.	: Doçent
EFT	: Elektronik Fon Transferi
FATF	: Mali Eylem Görev Gücü
FBI	: Federal Soruşturma Bürosu
GSMH	: Gayri Safi Milli Hâsılası
IMF	: Uluslararası Para Fonu
KVB	: Karar Verici Birim
MASAK	: Mali Suçları Araştırma Kurulu
MİB	: Mali İstihbarat Birimi
ML	: Kara Para Aklama
NPO	: Kar Amacı Gütmeyen Kuruluş
OECD	: Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü
SWIFT	: Dünya Bankalar Arası Finansal Telekomünikasyon Birliği
TBB	: Türkiye Barolar Birliği
TF	: Terörün Finansmanı
THS	: Türk hukuk sisteminde
Vb.	: Ve benzeri
Vd.	: Ve diğerleri
VZA	: Veri Zarflama Analizi

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 3.1 : Araştırmada Kullanılan Değişkenler.....	42
Tablo 3.2 : Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Kara Para Aklama Suçu ile Mücadele Performansı (2018)	45
Tablo 3.3 : 2018 Yılı Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Kara Para Aklama ile Mücadele Sıralaması	48
Tablo 3.4 : Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Kara Para Aklama ile Mücadele Performansı (2019).....	50
Tablo 3.5 : 2019 Yılı Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Kara Para Aklama ile Mücadele Sıralaması	54
Tablo 3.6 : Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Kara Para Aklama ile Mücadele Performansı (2020).....	56
Tablo 3.7 : 2020 Yılı Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Kara Para Aklama ile Mücadele Sıralaması	59

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1	: Terörzmin Finansman Kaynakları	7
Şekil 1.2	: Kripto Para İşlemleri.....	19
Şekil 2.1	: Kara Para Aklama Döngüsü.....	28
Şekil 3.1	: CCR Girdi Yönelimli Analizde 2018 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler	46
Şekil 3.2	: CCR Çıktı Yönelimli Analizd 2018 Yılı Kara Para Akalamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler.....	46
Şekil 3.3	: BCC Girdi Yönelimli Analizde 2018 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler.....	47
Şekil 3.4	: CCR Girdi Yönelimli 2019 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler	51
Şekil 3.5	: CCR Çıktı Yönelimli Analizde 2019 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler.....	52
Şekil 3.6	: BCC Girdi Yönelimli Analizde 2019 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler	52
Şekil 3.7	: CCR Girdi Yönelimli Analizde 2020 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler	57
Şekil 3.8	: CCR Çıktı Yönelimli Analizde 2020 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler	57
Şekil 3.9	: BCC Girdi Yönelimli Analizde 2020 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler	58
Şekil 3.10	: BCC Çıktı Yönelimli Analizde 2020 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler.....	58

GİRİŞ

Suç ve yolsuzluk gibi yasa dışı faaliyetlerden kaynaklanan kara paranın temelinde antisosyal ögeler vardır. Suç gelirlerinin başka bir şekle dönüştürülerek izlerinin silinmesi, kara para aklama ve terörün finansmanının ortak noktasıdır. Terör örgütleri ihtiyaç duydukları finansmanı karşılayabilmek için yasal ve yasa dışı kaynaklara başvurmakta bu yolda her türlü faaliyete girişmektedirler. Çünkü aslolan, varlıklarını ve terör faaliyetlerinin devamlılığını sürdürebilmeleridir. Terör örgütleri bu amaçlarına yönelik fon yaratabilmek ve gücü ellerinde bulundurabilmek için suç faaliyetlerine dâhil olurlar. Bu suç faaliyetleri hem düzenli gelir elde etmelerine hem de bu gelirlerini korumalarına yardımcı olur. Bu sayede üye sayılarını artırırlarken aynı zamanda terör eylemlerini de sıklaştırırlar.

Terör örgütlerinin artan gelirlerini koruma çabaları kara para aklama yollarına başvurmalarını gerektirir. Başka bir ifadeyle terör grupları önce yasal ve yasa dışı faaliyetlerle terörizme finansman sağlamaya, daha sonra bu finansmanı koruyabilmek için yasal görünüme kavuşturmaya çalışırlar.

Öte yandan artan suç gelirlerinin toplumda yol açtığı tahribatın etkileri ülke ekonomileri açısından, makro ve mikro ölçekte bir dizi bozulmaya yol açmaktadır. Bu aynı zamanda toplumun yapısını çökertirken insanların yaşamını da olumsuz etkilemektedir. Günümüz dünyasında küresel haber merkezleri tarafından Meksika, Kolombiya gibi ülkelerden verilen haberler göz önünde bulundurulduğunda, bu olumsuz etkiler daha iyi anlaşılmaktadır.

Bir devletin en asli görevlerinden birisi kendi vatandaşlarının can ve mal güvenliğini sağlamaktır. Artan suçlar ve suç örgütleri topluma verdiği zararın yanında devlet için de bir tehdittir. Bu nedenle devlet toplumu korurken kendi geleceğini de teminat altına almaktadır. Ancak maalesef günümüzde terör ve terörizmle anılan, suç gelirlerinin aklanmasına ortak olan, diğer bir söylemle terörizmi destekleyen ülke sayısı hiç de azımsanmayacak sayıdadır.

Yukarıdaki anlatımlar doğrultusunda, çalışmada terörün finansmanı için büyük öneme sahip olan kara para aklama suçu ile mücadele konusu ele alınmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda çalışmanın ilk bölümünde terör ve terörizm kavramları, terörizmin finansmanı, terörizmin yasal ve yasa dışı finansman kaynaklarına

değinilmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde ise kara para, kara para aklama suçu, kara para aklama ile ulusal ve uluslararası mücadele konu başlıklarına yer verilmiştir. Uygulamayı içeren üçüncü bölümde ise, Türkiye'nin de içinde bulunduğu Avrupa ülkelerinden toplam 32 ülkenin; 2018, 2019 ve 2020 yıllarında kara para ile mücadelelerindeki performansları üzerine karşılaştırmalar yapılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. TERÖRİZM VE TERÖRİZMİN FİNANSMANI

Çalışmanın ilk bölümünde, terör ve terörizm kavramları ele alınmıştır. Daha sonra, terörizmin finansmanı, yasal ve yasa dışı finansman kaynakları konu başlıklarına yer verilmiştir.

1.1. TERÖR VE TERÖRİZM KAVRAMI

İlk defa Fransız devrimi ile birlikte anılmaya başlanan bir kavram olan terörizm, Jakoben Kulübü'nün devrim sırasında “Terör Hükümdarlığı” olarak bilinen eylemlerini tanımlamak için kullanılmıştır. Tabi o dönemde kullanılan terörizm, sözde “devrim düşmanlarına” karşı aşırı şiddet ve terörize edici yöntemler kullanan hükümet olduğu için devletle ilişkilendirilmiştir (Nicolaou: 2020). 1800'lü yıllarda ise terörizm kavramı köklü bir dönüşüm geçirerek sivil grup ve örgütlerle ilişkilendirilmiştir. Günümüzde ise bu kavrama yüklenen anlam değişerek terör, soykırım, işkence veya insanlığa karşı işlenen diğer suçlarla aynı kategoriye girmiştir (Aksakal, 2008: 135).

Terör ve terörizm kavramları üzerinde uluslararası bir boyutta uzlaşma sağlanamamıştır. Esasında bunun sebebinin, her kişinin veya her ulusun farklı ideolojik ve politik bakış açısına göre terörizmi tanımlamasından kaynaklandığı söylenebilir (Gediz Oral, 2016: 343). Buna rağmen küresel bir tehdit olan terör ve terörizmin ifade edilebildiği bazı tanımlara rastlamak mümkündür. Aşağıda bu tanımlardan bazılarına yer verilmiştir.

Genel ve kısa bir tanımla terör, “*mevcut sistemin silahlı karşı güç veya güçler tarafından yıkılmasına yönelik başkaldırı hareketidir*” (Karatay ve Kapusızoğlu, 201: 116). Basit bir tanımda ise “*siyasal sonuçlar elde etmek amacıyla şiddet kullanılmasıdır*” (Aksakal, 2008: 135).

Başka bir tanımda terör, aşırı korku duygusunu harekete geçirmekle birlikte yakmaya, yıkmaya ve yok etmeye yönelen şiddet, kızgınlık ve öfke halidir. Terör, bir topluma ait kamu düzenini, siyasal ve ekonomik istikrarı ve hatta ülke bütünlüğünü parçalayarak ulusal birliği yok etmeyi amaçlayan eylemlerin tümüdür. Terör,

toplumu oluşturan bireylere korku salarak yılgınlık oluşturmak ve bu yolla belirli amaçları gerçekleştirmek üzere ortaya konulan yasa dışı eylemlerdir (Turan ve Gemici, 2020: 258).

1999 tarihli Terörizmin Finansmanının Önlenmesine İlişkin Uluslararası Sözleşme'ye göre terör; halkın tamamında veya bir kesiminde şiddet durumunu kışkırtmak, yerel veya uluslararası kurum ve kuruluşları bir şeyi yapmaya veya yapmaktan kaçınmaya zorlamak, toplumun bir veya daha fazla üyesinin ölümüne, rehin alınmasına veya ciddi şekilde yaralanmasına neden olmak ya da toplumun bir veya daha fazla üyesine karşı ölümcül veya ciddi fiziksel şiddet içeren eylemlerde bulunmak olarak tanımlanmıştır (www.un.org).

Terör, örgütlü ve maksatlı eylemlerdir. Koşullara karşı kendiliğinden oluşan bir tepki niteliğinde değildir. Yıkıcı etkisi nedeniyle toplum tarafından kabul görmeyen şiddet eylemlerini içerir. İnsan Hakları Yüksek Danışma Kurulu tarafından 1995 yılında yapılan bir çalışmada terör şöyle tanımlanmıştır. “Herhangi bir yasa dışı grubun, psikolojik baskı ve yıldırma yoluyla isteklerini dolaylı olarak kabul ettirebilmek ya da isteklerinin gerçekleşmesini engelleyen kişilerin korkutulması, yıldırılması veya doğrudan yok edilmesi; ya da siyasal öç alınması için, sistematik bir şekilde gerçekleştirilen/gerçekleştirmekle tehdit edilen ve insan haklarını çiğneyen eylemlerdir” (Taşçier, 2006: 62). Ancak tüm bu tanımlamalar bile terör ve terörizm kavramları ifade etmekte yeterli değildir.

Schmid ve Jorgman isimli araştırmacılar çalışmalarında, 1988 yılından itibaren terör hakkında yapılan 109 farklı tanımlı incelemişler ve tanımların içerisinde bulunma sıklığına göre sekiz önemli kelime kategorisi belirlemişlerdir. Bunlar; endişe/korku, şiddet/güç, tehdit, siyasi içerik, planlı ve sistematik eylemler, psikolojik etkiler, beklenen tepkiler, mağdur/hedef farklılaşmasıdır. Küresel sistemi kapsayan ve toplumun değişen yapısına bağlı olarak geçerli sayılabilecek bir terör tanımı için aşağıdaki beş karakteristik unsurun bulunması gerekir (Aksakal, 2008: 135-136);

- Terörizm, organize bir grup tarafından gerçekleştirilen şiddet tehdidi veya şiddet eylemleridir. Sonuç olarak tek bir kişinin kendi namına yaptığı bir eylem terörizm sayılmaz.

- Terörizm, tanımlanmış bir düşmanda veya toplumun belirli bir kesiminde korku yaratmayı amaçlar. Korku, terörizmin bir yan ürünü değil, arzulanan hedefidir. Bu yönüyle terör bir sindirme ve/veya baskı aracıdır.
- Normalde siyasi davranışı değiştirme girişimi olan terörizm, önceden belirlenmiş bir siyasi hedefe ulaşmak için kullanılır.
- Terörizm siyasi bir doğası olduğu için genellikle isteğe bağlıdır. Bu nedenle teröristler genellikle iletmek istedikleri mesaja göre hedeflerini dikkatlice seçerler.
- Terörizmin nihai amacı muhaliflerini yok etmek iken, çoğu biçimi için terör, düşmanlarının direncini kırmak ve bazı taleplerini kabule zorlamak demektir.

Terörizm ve terör, aynı veya birbirine yakın kavramlar gibi algılsa da, aralarındaki temel fark, terörizmin sistematik ve organize bir şekilde belirli siyasi ve diğer hedeflere ulaşmak için düzenli ve sürekli olarak kullanılan stratejiler bütünü olmasıdır. Aslında terörizm, amacı, eylemleri ve stratejisi ile terörü kapsayan bir sistemdir (Köksoy, 2010: 7). Amacı, toplumun siyasi, sosyal ve ekonomik yapısında tahribat yaratarak devletin karar alma süreçlerinde daha etkin rol oynamak ve terör örgütlerinin çıkarlarını olumsuz etkileyen politikaların değiştirilmesini sağlamaktır (Yıldırım, 2013: 63).

1.2. TERÖRİZMİN FİNANSMANI

“Terörizmin Finansmanı” terimi küresel boyutta ilk kez 9 Aralık 1994 tarihli “Uluslararası Terörizmin Ortadan Kaldırılması İçin Alınacak Önlemler” başlıklı bir bildirmede yer almıştır. Tanımına ise, Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair BM Sözleşmesinin 2. maddesinde yer verilmiştir. Söz konusu tanımda “herhangi bir kişinin, her ne suretle olursa olsun, sözleşmede sayılan eylemlerin gerçekleştirilmesinde kullanılması niyetiyle ya da kullanılacağını bilerek doğrudan veya dolaylı olarak, yasa dışı ve kasıtlı olarak, fon sağlaması ya da toplanması” olarak ifade edilmiştir.

Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu, terörizmin finansmanını "teröre veya terörü teşvik eden, planlayan veya teröre bulaşanlara herhangi bir biçimde sağlanan mali destek" olarak tanımlamıştır (Biersteker ve Eckert, 2008: 6).

Terörizm, siyasi, dini veya ideolojik bir inanç veya davayı ilerletmek amacıyla hükümeti veya uluslararası bir kuruluşu zorlamak, halkı veya halkın bir bölümünü korkutmak için tasarlanmış hukuka aykırı eylemlerdir. Terörizmin finansmanı, terör eylemlerini finanse etmek için bir bireye veya gruba fon sağlanması sürecidir (CBTT, 2018: 1).

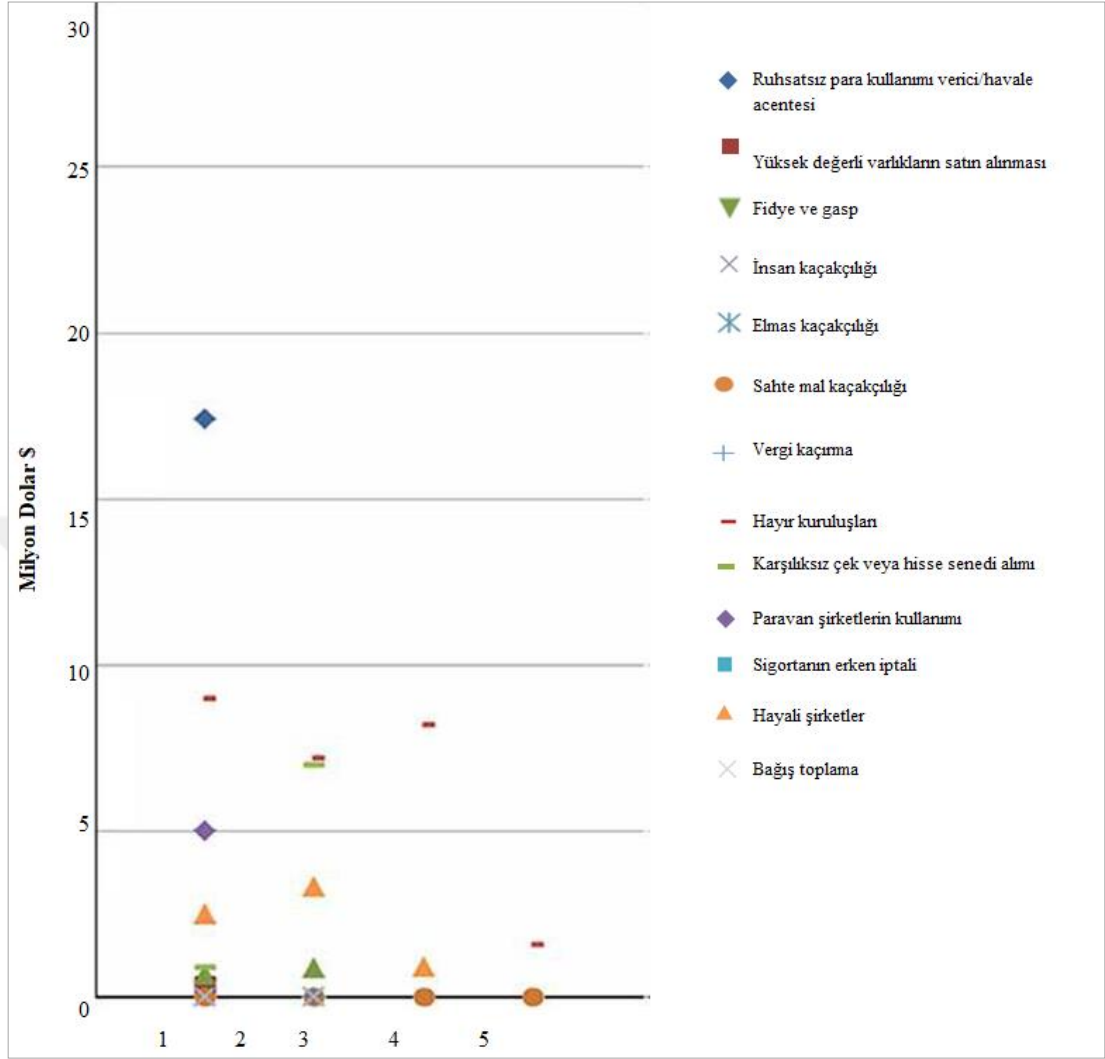
Günümüzde terörün ulaştığı küresel boyut düşünüldüğünde, terör örgütlerinin ihtiyaç duydukları finansmanın büyüklüğü ortaya çıkmaktadır. Zira bir terör örgütünün kurulabilmesi için; silah ve malzemelerin tedarik edilmesi, iaşenin sağlanması, teknoloji, seyahat, propaganda, eylemler ve diğer giderler için gereken fonların karşılanması gerekmektedir. O zaman bu kadar büyük bir bütçe nasıl sağlanmaktadır (Yıldırım, 2013: 65-66).

1.3. TERÖRİZMİN FİNANSMAN KAYNAKLARI

Her terör örgütü, kabiliyetine göre fon yaratmak ve yönetmek için kendi yöntemlerini geliştirmiştir. Gelirleri doğrudan operasyonel faaliyetleri ve yetenekleriyle bağlantılı olduğundan farklı kaynaklar yaratma potansiyeline sahiptirler (FATF, 2008).

Teröristler ve terör örgütleri, kendilerini idame ettirmek ve terör eylemlerini gerçekleştirmek için genellikle paraya güvenmek zorundadırlar. Terörün finansmanı, terör örgütlerinin ulusal ve uluslararası güvenliğe tehdit oluşturan faaliyetleri finanse etmek için kullandıkları araç ve yöntemleri kapsar. Para, terör örgütlerine çok çeşitli terörist faaliyetlerde bulunma kapasitesi sağlar. Para hem meşru kaynaklardan yani işletmelerden ve hayır kurumlarından elde edilen karlar, hem de suç kaynaklarından yani uyuşturucu ticareti, silah kaçakçılığı, fidye için adam kaçırma vb. gelebilir (www.unodc.org). Bununla birlikte, teröristlerin fon oluşturduğu ana kaynak kategorileri; hayır kurumları, meşru işletmeler, kendi kendini finanse etme vb. bağışlar, halk desteği, yasa dışı ve suç faaliyetleri, devlet sponsorları, başarısız devletlerdeki faaliyetler ve diğer güvenli limanlar olarak sayılabilir (FATF, 2008). Daha geniş bir perspektiften değerlendirilebilmesi için terörizmin finansman kaynakları toplu olarak Şekil 1.1’de verilmiştir.

Şekil 1.1: Terörizmin Finansman Kaynakları

Kaynak: (Irwin, Choo ve Liu, 2011: 106)

Yakın tarihte saldırıların büyük çoğunluğu, nadiren karmaşık organizasyon ve silahlar içeren, kendi kendini finanse eden kişiler tarafından gerçekleştirilmiştir. Çoğu zaman tek oyunculu saldırılar kendiliğinden gerçekleşir ve hatta failin hâlihazırda sahip olduğu araçları veya bazı durumlarda motorlu taşıtlar gibi kolayca erişilebilen ekipmanları içerir. Bu saldırıların maliyeti düşük ve normal işlemlerden farklı olmadığından finansal sistemde genellikle çok az kırmızı bayrak vardır veya hiç yoktur. En yararlı finansal bilgiler ancak bir saldırı gerçekleştikten sonra polis soruşturmaları yoluyla keşfedilebilir. Bu arada, benzersiz ve farklı bağlamlarda faaliyet gösteren terör grupları, faaliyetlerini finanse etmek için bir dizi ortak kaynağa yönelmiştir. Genel olarak bu kaynaklar yasal ve yasa dışı kaynaklar olmak üzere iki kategoriye ayrılabilir (FATF Raporu, 2021).

1.3.1. Yasal Kaynaklar

Yasal kaynaklar, grupların para toplamak için suç işlemesini gerektirmeyen ve genellikle kitlesel fonlama veya bağışlar gibi meşru kaynaklardan gelen fonlara dayanan kaynaklardır (FATF Raporu, 2021).

Terör örgütleri meşru kaynaklardan önemli ölçüde destek ve finansmana sahip olabilir. Meşru kaynaklar, hayır kurumlarının yanı sıra kar amacı gütmeyen kuruluşlardan gelen fonları, istihdam maaşını, kişisel kredileri, sosyal yardım ödemelerini, meşru işletmelerden elde edilen gelirleri vb. kapsayabilir. Bununla birlikte geleneksel para transfer yöntemlerinin kullanılması, para izlerinin kalmasına yol açar. Formları doldurmak her zaman bir gerekliliktir ancak sonunda kovuşturma için kullanılabilir ve suçun tespitine yol açabilir. Ek olarak, meşru kaynaklardan elde edilen kazançlar genellikle suç faaliyetlerinden elde edilenler kadar yüksek veya hızlı değildir (Ofstedal, 2015).

Gönüllü veya herhangi bir zorlama, baskı veya şiddet biçimi olmadan tamamen hissedilen korku nedeniyle terör örgütlerine mali yardım yapılabilir. Bu bağış veya yardımlar doğrudan nakdi olabileceği gibi gıda, ilaç, araç ve gereç temini gibi aynı şekillerde de olabilmektedir (Aksakal, 2008: 145). Bağışçılar bazen paralarının nihai varış yerlerinin farkındadır ancak bazen de farkında olmayabilirler. Toplanan fonlar genellikle yozlaşmış çalışanlardan gelmektedir. Bağış toplayanlar, genellikle kutsal günlerde meşru hayır kurumları görüntüsünde paravan kuruluşlarla bağış toplayabilmektedir (Pandya ve Sahay 2017).

Hayır kurumları aracılığıyla toplanan bağışlarla da terör örgütlerine mali kaynak sağlanabilmektedir. Bağışçılar, çoğu zaman verdikleri paranın terör örgütlerine aktarılacağını bilmemekte ve hayır kurumunun hukuki amacı çerçevesinde kullanılacağı düşüncesiyle paralarını söz konusu örgüte aktarmaktadırlar. Bazen bu hayır kurumları toplanan paranın bir kısmını meşru faaliyetlere harcamakta bu da yasal ve yasa dışı fonları ayırmayı daha da zorlaştırmaktadır.

Terör örgütüne üye iken ayrılanlar veya terörün finansmanı ile ilgisi olmayan kişiler tarafından kurulan işletmeler vasıtasıyla elde edilen yasal ticari kazançla da terör örgütleri desteklenebilir. Terörün finansmanında en çok kullanılan

yöntemlerden birisi de medya organlarının işletilmesidir. Terör örgütleri hem propagandalarını hem de finansal desteklerini bu medya organları (kitap, dergi, gazete, takvim, video-kaset, televizyon, radyo vb.) aracılığıyla yapabilmektedir. Yine konser, ziyafet, sergi, gösteri gibi sosyal etkinliklerle yüksek meblağlarda para toplanabilmektedir (Aksakal, 2008: 145).

İnsani yardım kuruluşları bilmeden veya bilinçli olarak fonları yönlendirmek isteyen teröristlerin hedefi haline gelebilir. Yasal ve yasal olmayan kaynaklara bilmeden veya kasıtlı olarak destek veren insanlarca terörist gruplara veya terör elebaşlarına fon sağlanabilir. ABD'li yetkililer 11 Eylül saldırılarının faili olan Usame Bin Ladin'in Suudi Arabistan hayır kurumu olarak bilinen El -Wafa İnsani Yardım Kuruluşu tarafından fonlandığını ve bu kuruluşun hayırsever gruplar arasında meşru insani yardım topladığı ve sonrasında topladığı paralar ile örgüte ekipman ve silah sağladığını belirtmişlerdir. Zira Afgan polisi el-Wafa'nın Kabil Ofisi yakınlarında bir binada patlayıcı laboratuvarı tespit etmiştir. 11 Eylül saldırılarından beş gün önce FBI, bir internet şirketi olan Infocom'un personel, ofis alanı ve yönetim kurulu üye bilgilerini "*Holy Land Foundation for Relief and Development*" üyeleriyle paylaştığını tespit edip işleyişini durdurmuş ve mal varlıklarını dondurmıştır. 4 Aralık 2001'de Bush yönetimi tarafından yardımlaşma ve kalkınma vakfı olan Hamas için bir paravan örgüt olarak kullanılan, merkezi ABD'nin Teksas Eyaleti Richardson'da bulunan "*Holy Land Foundation for Relief and Development*" isimli kuruluş teşhir edilmiştir (Lewitt, 2002: 55).

Terörizmin finansman kaynaklarından birisi de yasal çerçevede yapılan girişimcilik modelidir. Bu da terörizmin finansmanının karmaşık bir yapıda olmasına neden olmaktadır. Birçok terör örgütü meşru görünümlü holding, yönetim ve işletme şemsiyesi altında faaliyet göstermekte ve bu yolla ticari işlemler ile finansman sağlayıp hareket serbestliği kazanmaktadır. Bunlar; emlak, ithalat-ihracat ve araba satış şirketleri, yüksek teknoloji laboratuvarları, nakliye, inşaat mühendisliği ve finans şirketleri gibi faaliyetlerden oluşmaktadır. Finans firmaları, yatırım bankaları ve hatta değerli taşlar ve metaller gibi emtia ticareti, terör örgütleri için koruma sağlamakta, lojistiği kolaylaştırarak sonunda teröre kanalize edilen büyük kârlar oluşturmaktadır. 1990'larda El Kaide'nin çiftlikleri, çeşitli ticaret şirketleri, tabakhane, inşaat, imalat ve yatırım şirketleri sayesinde büyük miktarlarda fon

sağladığı bilinmektedir. Hatta Usame Bin Ladin'in kendisi de Wadi al-Aqiq adlı bir holding altında faaliyet gösteren birkaç işletme kurmuştur (Aliu vd., 2017: 102).

1.3.2. Yasa Dışı Kaynaklar

Grup üyelerinin fonları elde etmek için yasayı ihlal etmesini gerektiren yasa dışı kaynaklar, bir dizi öncül suçu içerir. Bunlar; soygun, dolandırıcılık veya yasaklanmış mal ticareti gibi olabilmektedir (FATF, 2008).

Bilhassa El-Kaide ve PKK gibi terör örgütlerinin en önemli finansman kaynağı uyuşturucu kaçakçılığıdır. Uyuşturucu ile Mücadele Ajansı (DEA) verilerine göre; 1990 yılından itibaren bugüne kadar elli milyon dolar değerindeki uyuşturucu teröristler tarafından taşınmış, elde edilen gelir El-Kaide ve Taliban arasında paylaşılarak kullanılmıştır. Yine 2008 yılında PKK terör örgütü ile ilgisi olduğu tespit edilen 50 kilogram eroin ele geçirilmiştir. Bununla birlikte ASALA, TKP/ML DHKP/C gibi terör örgütlerinin uyuşturucu kaçakçılığı ile ilişkisi yapılan 353 operasyonda kayıt altına alınmıştır (Köksoy, 2010: 20).

Aynı şekilde silah kaçakçılığı ile terörizm arasında da doğrudan bir ilişki vardır. Terör örgütleri uyuşturucu kaçakçılığından olduğu gibi silah kaçakçılığından elde ettikleri gelirleri de faaliyetlerini finanse etmek için kullanmaktadır. Terör örgütleri hem silah ihtiyaçlarını karşılamakta hem de silah kaçakçılığı yaparak gelir elde etmektedirler. Son zamanlarda nükleer silah yapımında kullanılan malzemelerin kaçakçılığı da önemli bir kaynak haline gelmiştir. Nükleer silah üretiminde kullanılan malzemelerin milyonlarca dolara alıcı bulması, organize suç örgütlerinin yanı sıra terör örgütlerinin de bu suçlara doğru yönelmesini sağlamıştır (Demirtaş, 2015: 20).

Terör örgütleriyle doğrudan veya dolaylı bağlantılı olan kişiler tarafından baskı ve tehdit uygulanarak şantaj şeklinde para toplanması da yasa dışı bir finansman yöntemidir. Ayrıca terör örgütleri, bulundukları ülkelerdeki üyeleri ve diğer ülkelerdeki üyeleri aracılığıyla faaliyet gösteren insan kaçakçılığı şebekeleri ile işbirliğine giderek insan kaçakçılığını meslek haline getirmekte ve suç şebekelerinin gelirlerinden pay almaktadırlar.

İnsan kaçakçılığı ile terör arasındaki bağlantı yeni değildir. Ancak son beş yılda önemli ölçüde büyüdüğü görülmektedir. Silahlı çatışma durumları, istikrarsızlığı, güvensizliği ve ekonomik çaresizliği şiddetlendirip hukukun üstünlüğünü aşındırarak bireyleri güvenlikleri için kaçmaya zorlamakta, bireyleri insan ticaretine karşı daha savunmasız hale getirmektedir. Bu aynı zamanda silahlı grupların insan ticareti faaliyetlerinde bulunmalarına, özellikle zorla yeni savaşçılar toplamalarına, cinsel şiddet uygulamalarına ve gelir elde etmelerine olanak tanımaktadır. Çatışma durumlarında terör örgütlerine fon sağlayan olanaklar; İnsan kaçakçılığı, köleleştirme, çocukların askere alınması, seks köleliği, organ kaçakçılığı, zorla çalıştırma ve yasa dışı ev içi kölelik veya askerlik hizmetiyle sonuçlanan silahlı bir gruba hileyle dâhil edilme olmak üzere çok çeşitli yasa dışı davranışları kapsar (www.unu.edu).

Gasp ve soygun, daha çok küçük terör grupları tarafından gerçekleştirilen ve bu grupların faaliyetlerinin genişlemesine olanak veren paranın sağlanması için kullanılan yasa dışı yöntemdir. Fidyeye amaçlı adam kaçırma, söz konusu örgütlerin finansman bulmak için yaygın olarak kullandığı yöntemlerden birisidir. Terör örgütleri bu faaliyetlerdeki başarılarını kanıtladıkları takdirde, adam kaçırma ihtiyacı duymazlar, korkutma veya tehdit yoluyla gelir elde etmeye devam ederler (Aksakal, 2008: 146).

Terör örgütlerinin finansman sağladığı diğer bir yasa dışı kaynak ise taklit veya sahte (imitasyon) olarak adlandırılan ürünlerin ticaretini yapmaktır. Bu anlamda parfüm, kozmetik, ilaç, sigara, CD gibi ürünlerin tanınmış markalarını piyasaya sürerek önemli gelirler elde etmektedirler (Demirtaş, 2015: 20). Uyuşturucu kaçakçılığı, geçtiğimiz yıllarda terör örgütlerinin finansmanında en yaygın kullanılan yollardan biri gibi görünse de, yasa dışı ticaret yaklaşık on yıldır terör örgütlerinin en hızlı büyüyen gelir kaynağını oluşturmaktadır. Diğer yasa dışı faaliyetlerle (uyuşturucu, silah vb.) karşılaştırıldığında yasa dışı ticaret, yüksek kâr ve düşük risk avantajı sunmaktadır (Bindner, 2016).

İhalelere katılan şirket ve şahıslardan cebir kullanılarak elde edilen fonların da terör örgütlerinin kullandığı finansman yöntemleri arasında yer aldığı bilinmektedir (Aksakal, 2008: 146). Bunun yanında kredi kartı dolandırıcılığından,

değerli taşların ve madenlerin kaçakçılığından, lüks araç ve akaryakıt ürünlerinin kaçakçılığından gelir sağladıkları bilinmektedir (Demirtaş, 2015).

Dünyada yasa dışı para transferi konusunda eğilimin fazla olduğu bazı şehir ve ülkeler bulunmaktadır. Bunlar: Amsterdam, Frankfurt, Dubai, Singapur, Bangkok, Kuala Lumpur ve Latin Amerika ülkeleri olarak sıralanabilir. Uyuşturucu parasının aklanması ve ticaret, ticari dolandırıcılık gibi faaliyetler için daha uygun yerlerdir. Amsterdam terör örgütleri tarafından en büyük hedef olarak görülmektedir. Amsterdam, Antwerp ile birlikte, nakit paranın olduğu altın ve elmas ticaretiyle tanınır. Bu pazarlar ve seyahat acentelerinin hesapları, aklama yoluyla transfer edilen büyük miktarda paranın gayrimenkul faaliyetlerinde kullanılabilmesi, üretilen yasa dışı fonların aklanmasına büyük ölçüde katkıda bulunur (Garge, 2015: 14).

1.4. TERÖRİZMİN FİNANSMANI VE KARA PARA AKLAMA İLİŞKİSİ

Terörizmin finansmanı ve kara para aklamanın ortak noktası paradır. Kara para aklama bir süreçtir. Suç faaliyetlerinden elde edilen mali varlıkların devri, gizlenmesi veya kullanılması asıl amaç olarak değerlendirilmektedir. Terörist grupların kara para aklamayı seçmelerinin nedeni, yalnızca suçun temel türevlerini gizlemek değil, aynı zamanda para kazanmaktır. Organize suç örgütleri ve gruplar finans akışı için kanal olarak kara para aklamayı cazip görürler. Terör örgütleri özellikle yasa dışı olduğundan kara para aklama sürecini benimseyerek para toplama kaynağını kolayca gizleyebilirler. Kara para aklama ile terörizmin finansmanının aşamalarında büyük benzerlikler olduğu gözlemlenmiştir. Kara para aklayıcılar da teröristler de ilk aşamada paraları toplar, ikinci aşamada paraları depolar ve üçüncü aşamada bu paraları operasyon sahalarına transfer ederler. Terör örgütleri, terör faaliyetinin misyonuna ve doğasına göre fon ihtiyacı duyarlar. Terörün Finansmanı ve kara para aklama sadece finansal sistem için değil, aynı zamanda devletin ekonomisi için de ciddi tehditler oluşturmaktadır (Hussain, 2019).

Kara para aklama, suç gelirlerinin yasa dışı kaynağını gizleme sürecidir. Terörizmin finansmanı, terör amaçlı fonların toplanması veya sağlanmasıdır. Kara para aklama durumunda, fonlar her zaman yasa dışı kaynaklıdır, oysa terörün finansmanı durumunda fonlar hem yasal hem de yasa dışı kaynaklardan gelebilir. Bu nedenle, terörizmin finansmanına dâhil olan kişi veya kuruluşların birincil amacı,

paranın kaynaklarını gizlemek değil, hem finansman faaliyetini hem de finanse edilen faaliyetin doğasını gizlemektir. Gerek kara paranın aklanmasında gerekse terörün finansmanında benzer yöntemler kullanılmaktadır. Her iki durumda da aktörler finans sektörünü gayri meşru bir şekilde kullanmaktadır. Kara para aklamak ve terörist faaliyetleri/terörü finanse etmek için kullanılan teknikler çok benzerdir ve birçok durumda aynıdır. Etkili bir kara para aklama/terörizmin finansmanı ile mücadele çerçevesi bu nedenle her iki risk sorununu da ele almalıdır; finansal sisteme giren yasa dışı fonları ve terörist bireylerin, örgütlerin ve/veya faaliyetlerin finansmanını önlemeli, tespit etmeli ve cezalandırmalıdır.

Suç örgütleri temel olarak öncelikle kazanç sağlayabilecekleri yasa dışı eylemleri gerçekleştirirler. Bu eylemler, hem ufak çaplı fırsatçılıkları hem de sistematik ve büyük ölçekli planlamaları gerektirecek eylemlerdir. Sonuçta, bir suç örgütünün işleyiş yapısı, hatırı sayılır miktarda zenginlik yaratabilmektedir. Ama aynı zamanda örgüt açısından büyük gelirler büyük sorunları da beraberinde getirir. Zira oluşan nakit akışı saklanamayacak ve serbestçe kullanılamayacak kadar büyük meblağlara dönüşebilmektedir. Kaynağı açıklanamayan zenginliğin kullanımı şüphe uyandırabilmektedir. Yetkililer, faaliyetler ve faillerin nakit para ile yasa dışı işlemleri arasında kolaylıkla bağlantı kurabilirler. Bu nedenle suç örgütleri (Thony, 2000).

- Para ile suç arasındaki bağlantıyı ortadan kaldırmak,
- Para ile yeni sahibi arasındaki bağı silmek,
- Gelirlerin alıkonulmasından korunmak isterler.

Yukarıdaki faaliyetler kara para aklamanın doğasını oluşturur ve genellikle üç aşamada gelişir:

İlk aşama, suç faaliyetlerinden elde edilen fonların bankacılık ve finansal sisteme kazandırılmasıdır. Ne var ki bu aşamada nakit hareketleri göz önüne alındığında artık artan dikkat nedeniyle risk yaptırımı ve bankaların şüpheli bildirimde bulunmaları için yaygın olan gereklilik giderek daha fazla endişe verici hale gelmiştir.

İkinci aşama, finansal sisteme giren fonların piyasaya sürülmesidir. Sebebi yanıltmak olan bir dizi finansal işlem yoluyla bu fonların yasal bir kaynağı varmış

gibi görünmesini sağlamaktır. Bu çoğunlukla açık deniz mekanizmalarını kullanan kara para aklama aşamasıdır. Sayısız finansal cennetler ve aklayıcıların bankaları arasındaki geliş gidişler, kesintili sahte faturalar, sahte krediler veya diğer araçlarla yapılır. Bu aşamada yetkilileri paranın menşei ile ilgili yanıltmak amaçlanır.

Kara para aklamının üçüncü aşaması ise, fonların meşru bir kaynak yolu ile ve yasal görünümle ekonomiye yeniden kazandırılmasından oluşur. Lüks eşyaların tüketimi, şirketlerdeki hisseler de dâhil olmak üzere ortaklık yoluyla varlıklara yapılan yatırımlar, mülkler, kumarhaneler, sinemalar, oteller, restoranlar vb. yerler kirli paranın ekonomiye kolayca karışabileceği alanlardır (Thony, 2000).

Dünyada veya bir ülkede kara para miktarına ve oranına tahminlerle ulaşılabilmektedir. Çünkü kara paranın kaynağı yasa dışı faaliyetlerden elde edilen gelirlerdir ve bu gelirler yasa dışı ve gizli olarak elde edilmektedir. Dolayısıyla kara para miktarını kesin bir rakam vererek ifade etmek mümkün değildir. ABD Adalet Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyetlerini yürüten Uyuşturucuyla Mücadele İdaresi'nin istatistiksel hesaplamalarına göre dünyada her yıl yasa dışı faaliyetlerden yaklaşık bir trilyon dolar elde edildiği belirtilmektedir. Ayrıca bu miktarın yarısının uyuşturucu ticaretinden, diğer yarısının ise; fuhuş, adam kaçırma, silah ve organ ticareti gibi suçlar başta olmak üzere diğer yasa dışı faaliyetlerden olduğu öne sürülmektedir. Zira 1979'da kara para aklamada temel işlev olan off-shore merkezlerinin sayısı sadece 75 iken günümüzde bu sayı binlerle ifade edilmektedir. Bu da kara para aklama miktarının günümüzde hangi boyutlara ulaştığının göstergesidir (Minyat ve Duramaz, 2012: 101).

Kara para aklama ile terörün finansmanı süreci karşılaştırıldığında bazı temel farklılıklar mevcuttur. Terörün finansmanı, başka bir suçun işlenmesi için fon hazırlamayı içerir. Dolayısıyla terörizme doğası gereği girdi hazırlayıcıdır.

Konusu suç parası olan kara para aklamadan farklı olarak terörün finansmanında “para”, “elde edilmiş olsun veya olmasın, taşınır ya da taşınmaz her türlü varlık ve yasal belgeler mevzu bahis olabilmektedir. Bunlara; elektronik veya dijital dâhil olmak üzere, banka kredileri, seyahat çekleri, banka çekleri, havaleler, hisse senetleri, menkul kıymetler, tahviller, poliçeler, mektuplar ve varlıkların mülkiyetini ve çıkarlarını kanıtlayan araçlar dâhildir.

Terörün finansmanı gerçekleştiğinde, asıl suç (terörizm) henüz işlenmemiş hatta teşebbüs dahi edilmemiş olabilir; bu nedenle, fonlar ve terörist faaliyetler arasındaki ilişki tanımlanamayabilir veya belirlenemeyebilir. Terörün finansmanında amaç birikim değil dağıtımdır. Sonuç olarak, hareket halindeki fon miktarı genellikle çok küçüktür. Terörün finansmanı girişimi, fonların hedefini gizlemek içindir (Tofangsaz, 2015: 11).

1.5. TERÖRİZMİN FİNANSMANI VE KARA PARA AKLAMA SUÇUNUN ULUSLARARASI BOYUTU

Ulus devletlere büyük bir tehdit oluşturan terörizm, artık sınır ötesi negatif dışsallıklarla uluslararası bir sorun haline gelmiştir. Terör faaliyetleri maliyetli bir girişimdir. Terör örgütleri orta ve uzun vadede faaliyetlerini sürdürebilmek için finansal kaynaklara ihtiyaç duymaktadır. Terörist grupları ekonomik faaliyetlerden mahrum bırakabilmek için verilen mücadele uluslararası işbirliği gerektirir. Bu nedenle terörün finansmanı konusu terörle mücadelenin odak noktası haline gelmiştir. Ancak terörizmin gizemli doğası terörist grupların finansal akışlarının izlenmesini zorlaştırmaktadır (Turan ve Uzun, 2017: 28).

Teröristlerin aldığı fonların tamamının yasa dışı faaliyetlerden gelmediği, bazılarının tamamen yasal faaliyetlerle ilgili olduğu bilinmektedir (Yepes, 2008; aktaran Caruso ve Schneider, 2011: 5). Bu finansmanın bir kısmı hayır kurumlarından, diasporadan ve şirketlerden gelmektedir. 9/11 terör olayından sonra kurulan 11 Eylül komisyonu da bu meseleye dikkat çekmiştir. Komisyon, öncelikle Körfez Bölgesi'ndeki bağışçılardan ve dünyadaki diğer ülkelerden gelen El Kaide'nin kullandığı paranın; toplanması, transfer edilmesi ve stoklanması aşamalarında ciddi finansal kolaylıklar sağlandığını vurgulamıştır (Caruso ve Schneider, 2011: 5).

Terör finansmanının doğası ve özellikleri ile ilgili olarak, terör fonları üç senaryo altında işlenebilir (Tofangsaz, 2015: 10);

Birinci senaryo: Fonlar yasal kaynaklardan elde edildiğinde, paranın gelecekteki kullanımı dışında hiçbir şey yasa dışı görünmez. Bu durumda fonlar, suç

teşkil etmeyen kişiler veya hayır kurumları ve paravan şirketler gibi tüzel kişiler tarafından ve yasal finansal sistem aracılığıyla aktarılabilir.

İkinci senaryo: Teröristler, terörist amaçlarına yönelik fon yaratmak amacıyla suç faaliyetlerine dâhil olurlar. Bu nedenle, düzenli gelir elde etmek için gelirleri yatırmak istiyorlarsa, suç gelirlerini aklamaları gerekebilir. Fonlar bu aşamada incelemeye alınırsa, terör faaliyetleriyle hiçbir bağlantısı olmayabilir. Ayrıca, aklandıktan sonra, kılık değiştirmiş paranın kaynağı tespit edilemeyebilir, çünkü fonlar ve yasa dışı kaynakları arasındaki bağlantı zaten kesilmiştir; sonuç olarak, fonlar meşru bir görünüme sahiptir.

Üçüncü senaryo: Suç gelirleri doğrudan (aklanmadan) terör hücreleri tarafından kullanılır. Bu durumda teröristlerin kara para aklamalarına gerek yoktur, çünkü hareket halindeki para miktarı az olabilir (Tofangsaz, 2015: 10).

Terörist grupların finansal akışlarının izlenmesi, kara para aklanmasının önlenmesi amacıyla Mali Eylem Görev Gücü (FATF) isimli bir çalışma grubu kurulmuştur. Terörizmin finansmanı ve kara paranın aklanmasını önlemek amacıyla kurulan Mali Eylem Görev Gücü (FATF) tarafından yapılan düzenleme ve ilkelere üye devletlerin uyması zorunludur. FATF üyesi olan Türkiye'nin uluslararası düzenlemelere uyumu, yasal düzenlemelerin yapılması ve bu kapsamda faaliyetlerin yürütülmesi T.C. Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde kurulan Mali Suçları Araştırma Kurulu (MASAK) tarafından yürütülmektedir.

Uluslararası düzeyde, yasa dışı faaliyetlerden elde edilen kazançların kontrol edilmesi sorunu, uyuşturucu kaçakçılığıyla mücadele kapsamında 1980'lerin sonlarında gündeme gelmiştir. 1988'de Narkotik Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi uyuşturucu ticaretinden elde edilen gelirin aklanmasının ilk kez özerk bir suç olarak kabul edilmesini sağlamıştır. Daha sonra 1990'da Suç Gelirlerinin Aklanması, Araştırılması, El konulması ve Müsaderesine İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi, Aralık 2000'de Birleşmiş Milletler Sınır Aşan Örgütlü Suçlar Sözleşmesi imzalanmıştır. Ayrıca kara para aklama ile mücadeleye yönelik politikaların geliştirilmesi ve teşvik edilmesi amacıyla 1989 yılında oluşturulan hükümetler arası bir organ olan Mali Eylem Görev Gücü (FATF) kurulmuştur. FATF 1990 yılında

“Kırk Tavsiye” yayınlamıştır. Sonradan birçok kez revize edilen maddeler, suç gelirlerinin gelecekteki suç faaliyetlerinde kullanılmasını ve meşru ekonomik faaliyetleri etkilemesini önlemek için oluşturulmuştur (Adamoli, 2020: 3-4).

1.5.1. Terörizmin Finansmanı ve Mali Eylem Görev Gücü - FATF (Financial Action Task Force)

Temmuz 1989'da Paris'te yapılan ekonomik zirvede, G-7 ülkeleri olarak bilinen ABD, Kanada, İngiltere, Japonya, Almanya, Fransa ve İtalya hükümetler arası bir organizasyon olan Mali Eylem Görev Gücünü (FATF) kurmuştur. FATF'ın amacı; bankaların ve finans kuruluşlarının özellikle suç faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin aklanmasını, kontrollü maddelerin satışını, organize suç faaliyetlerini ve piyasaların içeriden kişilerce manipüle edilmesini önlemektir. Başta sanayi dünyası olmak üzere 28 üye ülke ve hükümete sahip olan FATF, ülkelerin kara para aklamayı başlı başına bir suç faaliyeti haline getirmesini teşvik etmektedir; aynı zamanda farklı ülkelerdeki cezai soruşturma kurumları ve yargı organları arasındaki uluslararası işbirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır (Quirk, 1997: 7).

FATF üyeliği; ülkeler, yargı bölgeleri ve bölgesel kuruluşları içermektedir. Bunlar; Avustralya, Avusturya, Belçika, Kanada, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Almanya, Yunanistan, Hong Kong, İzlanda, İrlanda, İtalya, Japonya, Lüksemburg, Hollanda, Yeni Zelanda, Norveç, Portekiz, Singapur, İspanya, İsveç, İsviçre, Türkiye, Birleşik Krallık, Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Komisyonu, Körfez İşbirliği Konseyi'dir (www.fatf-gafi.org).

FATF sekreteryaya hizmetlerini, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü'nün (OECD) Paris'te yer alan merkezi yürütmektedir. Öte yandan, FATF'ın OECD ile hiçbir organik bağı yoktur ve çalışmalarını bağımsız olarak yürütmektedir. FATF'ın görev süresi kuruluşundan bu yana periyodik olarak uzatılırken, Nisan 2019'da alınan kararla süresiz hale getirildi. FATF'ın karar mercii olan Genel Kurul yılda üç defa toplanır. FATF Başkanı, Genel Kurul tarafından FATF üyeleri arasından iki yıllık bir süre için atanır (www.diabgm.adalet.gov.tr).

FATF'ın kuruluşunda ilk amaç, suçtan kaynaklanan malvarlığının aklanmasıyla mücadele etmek iken, daha sonra 11 Eylül 2001'de ABD'de meydana

gelen terör saldırılarının ardından terörün finansmanı ile mücadele de çalışma kapsamına alınmıştır. Bu nedenle FATF, "kara para aklama, terörün finansmanı ve kitle imha silahlarının yayılmasının finansmanı" ile mücadele konularında uluslararası standartlar belirlemekte ve bu standartların ülkeler tarafından uygulanma düzeylerini izlemektedir. Esasında FATF, bu konularda bir "politika yapıcı" görev üstlenmektedir (www.diabgm.adalet.gov.tr).

Mali Eylem Görev Gücü (FATF) bağımsız olarak hükümetler arası kara para aklama, terörün finansmanı ve yaygınlaşmasının finansmanı ile kitle imha silahlarına karşı korumaya yönelik politikaları teşvik eden vücuttur. FATF Tavsiyeleri¹ küresel boyutta kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele standartları olarak bilinmektedir (www.fatf-gafi.org). Bu standartlar arasında finansal kuruluşlar ile diğer iş ve meslek grupları tarafından alınacak önleyici tedbirler, tüzel kişilerin mülkiyeti, ulusal düzenlemelerde şeffaflığı sağlayacak tedbirler, işbirliği için uygun görev ve yetkilere sahip yetkili makamların kurulması ve diğer kuruluşlarla işbirliğine yönelik düzenlemeler yer almaktadır (Akyürek, 2022: 339-440).

Bilindiği üzere ülkelerin ulusal adalet sistemleri, idari yapıları, düzenleyici kurumları ve mali sistemleri birbirinden farklılık göstermektedir. Dolayısıyla tüm ülkeler bu tehditlerle mücadele etmek için aynı önlemleri alamamaktadır. Bu nedenle her ülkede asgari bir standart oluşturmak için verilen FATF Tavsiyeleri aşağıdaki öncü tedbirleri düzenlemektedir. Bu önlemler (Akyürek, 2022: 440);

- Riskleri belirlemek, politika geliştirmek ve ülke içi işbirliği yapmak,
- Kara para aklama, terörün finansmanı ve kitle imha silahları yayılmasının finansmanını izlemek,
- Finans ve diğer belirlenmiş sektörler için önleyici önlemleri uygulamak,
- Yetkili makamlar (örneğin, soruşturma, kolluk kuvvetleri, denetim makamları) diğerlerine karşı yetki ve sorumlulukları kurumsal önlemler oluşturmak,
- Tüzel kişilerin ve tüzel kişilerin şeffaflığı ile yararlanıcı bilgilerinin mevcudiyetini iyileştirmek,
- Uluslararası işbirliğini kolaylaştırmaktır.

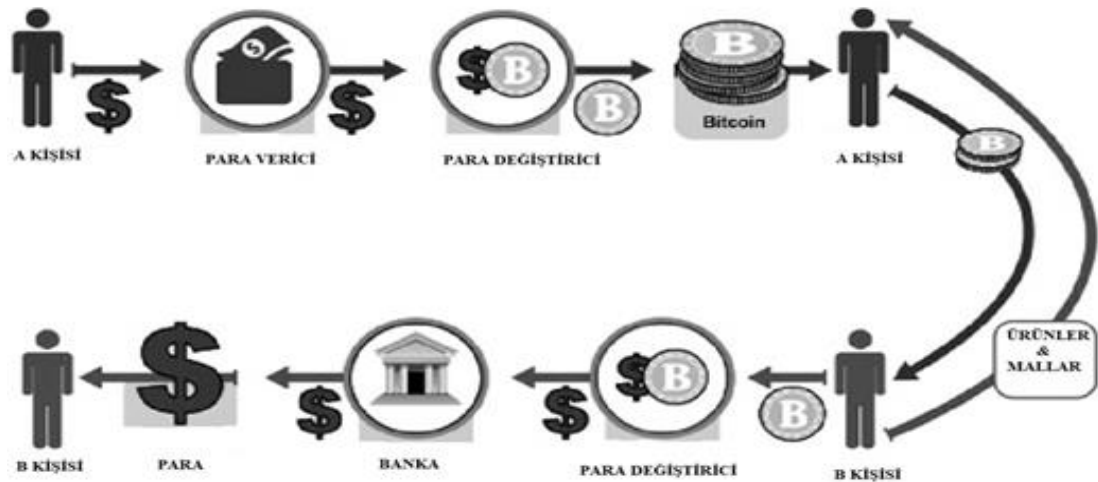
¹ Fatf tavsiyeleri için bakınız:

<https://www.fatf-gafi.org/publications/fatfrecommendations/documents/fatf-recommendations.html>

1.5.2. Terörizmin Finansmanı ve Kripto Paralar

Kripto para birimi blok zinciri gibi dönüştürülebilir matematiğe dayalı sanal para birimi olarak kabul edilmektedir. Bu bir tür merkezi olmayan ve şifreleme teknolojisi ile korunan kriptografi temeline dayanır. Son birkaç yılda terör örgütlerinin kripto para birimlerini kullanma eğilimi ile ilgili çok sayıda kanıtlar mevcuttur. Her ne kadar kripto para biriminin terörün finansmanında kullanımı yaygın olmadığı düşünülse de kimlik kanıtlama gerektirmeyen bir sistem olduğundan terör örgütleri için bulunmaz fırsatlara sahip olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Anonimlik, kripto para birimini geleneksel sistemde kullanılan paralardan ayıran en önemli özelliktir. Kimlik gizliliği takibini engelleyerek yargı kurumları tarafından izlemesini mümkün kılmamaktadır. Kripto para birimi kullanıcıları işlemde kullanılan özel anahtarı kullanarak sahip oldukları dijital cüzdanları ile sisteme giriş yaparlar. Ayrıca, kripto para birimi geliştiricileri anonimliği artırmak için genellikle çeşitli araçlar kullanırlar. Örneğin çeşitli kripto para birimleri, kafa karıştırıcı IP adreslerine sahiptir. Bu araçların kullanımı kripto para birimlerinin anonimliğini önemli ölçüde artırmaktadır. Örneğin; Monero, değeri Bitcoin'den daha düşük olsa da sağladığı koruma ile daha özel bir kripto paradır. Bitcoin'in işlem hacminin %2'sine denk gelmesine rağmen Monero teröristler için fon toplamak ve transfer etmek üzere en iyi gizli bir araçtır (Wang ve Zhu, 2021: 2333). Kripto para işlemlerinin anlaşılmasını sağlayan görsel, Şekil 1.2'de verilmiştir.

Şekil 1.2. Kripto Para İşlemleri

Kaynak: (Brill ve Keane, 2014)

İnternette, sanal para birimleri cüzdanları için dijital bir cüzdan sağlayacak birçok kuruluş vardır. Esasen sanal cüzdan, kripto para alabilen, gönderebilen ve saklayabilen bilgisayar, tablet veya telefonda saklanabilen bir programdır. Kişisel cüzdanın çevrimdışı çalışmasını sağlayan cüzdanlarda para birimini temsil eden kodlar vardır. Cihazda depolanan bir cüzdan kullanılırsa ve cihazın depolama mekanizması arızalanır ve cüzdan yedeklenmezse sanal para kalıcı olarak ortadan kaybolmaktadır. Artık bu kuruluşların internette erişilebilen sanal döviz borsasında da bir cüzdanları mevcuttur.

Bitcoin, 2008 yılında hem banka hesabı olan hem de olmayanlar veya resmi finansal sistemin geniş çapta yolsuzluktan ve verimli düzenlemeden muzdarip olduğu bölgelerde alternatif bir ödeme mekanizması olarak hizmet etmek üzere oluşturulmuştur. Bununla birlikte, suçlular ve teröristler, kapsamlı terör finansmanı ve kara para aklama planlarını kolaylıkla gerçekleştirebilmek için Bitcoin'in eşler arası doğası ve sözde anonimliği gibi benzersiz özelliklerinden dolayı hızlıca yararlanmaya başlamışlardır. Bu da ulusal güvenlik çıkarlarını korumaya yönelik tepkilere neden olmuştur. Hala Bitcoin'in nasıl sınıflandırılacağı tartışma konusudur. Bir yanda Bitcoin'in bir para birimi olduğunu savunanlar varken, diğer yanda onun bir tür varlık olduğunu iddia edenler bulunmaktadır. Hatta ABD'de bu ikilem farklı düzenleyici kurumlar olan; Mali Suçları Uygulama Ağı, Emtia Vadeli İşlemleri Ticaret Birliği, Menkul Kıymetler ve Borsa Komisyonu ve İç Gelir Servisi arasında bürokratik bir çatışmaya yol açmıştır (Emily vd., 2021).

1.5.3. Terörizmin Finansmanı ve COVID-19 Etkisi

COVID-19 salgınında, Türkiye'nin de dâhil olduğu Avrupa ülkelerinde yargı birimleri ilgili suç faaliyetlerini takip etmede herhangi bir özel zorlukla karşılaşmadıklarını bildirilmişlerdir. Fiziki toplantıların sınırlandırılması nedeniyle cezai kovuşturmalarda yaşanan gecikmeler minimumda tutularak usulen verilen sürelerin çoğuna uyulmuştur. Bununla birlikte adli soruşturmalarda kolluk kuvvetleri tarafından yapılan arama, gözaltı ve tutuklama gibi bazı inceleme türleri ertelenmiştir. Mahkemeler bazı ceza davalarını ertelemek zorunda kalmasına rağmen video konferans yoluyla çalışma yapabilmektedir. Genel olarak mahkemeler çalışma

biçimlerini dijital konferanslara uyarlamak zorunda kalmış mahkemelerin duruşma düzenlemesinin imkânsızlığı nedeniyle daha ciddi ceza davaları askıya alınmıştır.

Ulusal bilgi alışverişi, bilgi alışverişinden sorumlu makamların kendi aralarında gerektiği şekilde iletişim kurması ve koordinasyon sağlaması nedeniyle minimum düzeyde kesintiye uğramıştır. Daha spesifik olarak, olağanüstü hal sırasında kişilerin hareketlerinin kısıtlanması ve sosyal mesafenin korunması tavsiyesi dikkate alındığında, bilgiler ağırlıklı olarak e-posta veya uygun dağıtım hizmetleri aracılığıyla paylaşılmış, bu nedenle finansal bilgilere ulaşmada herhangi bir zorluk yaşanmamıştır.

COVID-19 kısıtlamaları sırasında genel suç seviyesinin sabit kaldığı veya biraz azaldığı görülmektedir. Esasında bu, fiziksel hareket ve sınır ötesi seyahatlerdeki kısıtlamaların bir sonucudur. Ancak sınırlı sayıdaki suçlarda artış olduğu bildirilmiştir. Uyuşturucu kaçakçılığı, terörün finansmanı, NPO'ların kötüye kullanılması ve içeriden bilgi ticareti ile ilgili suçlarda bildirilen bir artış olmamıştır. Öte yandan, bazı yargı bölgeleri ilaç suçları, siber suçlar ve yolsuzluğun arttığı ve bazı eğilimler kaydedilmiştir.

Ülkeler, tıbbi ekipman ve diğer malzemelerin aşırı fiyatlandırılması yoluyla kamu fonlarının zimmete para geçirildiği bir dizi vaka bildirmiştir. Yetkililer, tıbbi ekipman tedariki ve üretimi ile bağlantılı olarak bireyler ve organize suç grupları tarafından yasa dışı faaliyet tehdidinin arttığını kaydetmiştir (Avrupa Konseyi, 2020).

ABD Hazine Bakanlığı Finans Suçları Yargı Ağı (FinCEN), fidye yazılımı ve COVID-19 ile kapsanan kurumları uyarmak için siber etkin mali suçlar da dâhil olmak üzere siber suçlar baskın eğilimler, tipolojiler ve potansiyel göstergeler ilgili tavsiyeler yayınladı. COVID-19 pandemisi ile ilgili olarak, FinCEN özellikle finans ve sağlık sistemlerine karşı şantaj, kurumsal e-posta ele geçirme ve diğer dolandırıcılık planlarını kolaylaştırmak için, kurumlara suçluların giderek daha fazla dijital suç işlemeye eğilimli olduklarını ve uzak ağ uygulamaların ele geçirilmesi yoluyla pandeminin sağladığı ortamda elde edilen haksız kazançlar ve faaliyetlerin arttığı rapor edilmiştir. Genellikle hızlı transferler de dâhil olmak üzere çeşitli yöntemlerle aklanan paranın siber aktörler veya suç örgütleri tarafından kontrol edilen hesaplar aracılığıyla terörizmin finansmanında kullanılması siber suçlardan

kaynaklanan şüpheli faaliyetleri gizlemek için benzersiz bir konuma sahip olduğu belirtilmiştir. FinCEN kapsanan kurumların bu bilgileri güvenli bir liman altında birbirleriyle paylaşması ve daha iyi saptanabilmesi için hukuki sorumluluğu açıklayan ve karşı koruma sağlayan siber aktörler veya para kuryeleri tarafından kontrol edilen hesaplar aracılığıyla potansiyel kara para aklamayı veya terörün finansmanını bildirmeyi teşvik etmek için bir bilgi formu yayınlamış ve bunu kademeli olarak hayata geçirmiştir (ABD Hazine Bakanlığı, 2021).

İKİNCİ BÖLÜM

2. KARA PARA KAVRAMI VE KARA PARA AKLAMA SUÇU

Çalışmanın ikinci bölümünde, kara para kavramı ve kara para aklama suçu ele alınmıştır. Daha sonra, kara para aklama süreci ve kara para aklama ile mücadele konu başlıklarına yer verilmiştir.

2.1. KARA PARA KAVRAMI

Küresel bir sorun olan kara para birçok farklı dilde farklı kavramlarla ifade edilmektedir. Kirli para, yasa dışı para, hesaplanmayan gelir, kara gelir, yer altı ganimeti, kara ekonomi, paralel ekonomi ve gölge ekonomi gibi kavramlar bunlardan sadece bir kaçıdır. Bununla birlikte uluslararası sözleşmelerde ve Türkiye’de 5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkındaki Kanun’da kara para yerine daha çok “suç geliri” kavramı kullanılmaktadır (www.dor.gov.in).

Kara para için yapılan tanımlar incelendiğinde gerek literatürde gerekse uygulamada birbirinden farklı birçok tanıma rastlanmaktadır. Başka bir ifadeyle “kara para” tek bir tip tanım üzerinden anlatılamayacak kadar geniş bir kavramdır. Dar bir çerçeveden tanımlandığında kara para; yasa dışı yollardan sağlanan kazanç (www.sozluk.gov.tr), meşru olmayan yollardan elde edilen gelir veya resmi makamlardan gizlenen gelir olarak ifade edilebilir (www.dor.gov.in). Daha kapsamlı bir tanım yapıldığında ise kara para, kanunlarda suç olarak sayılan fiillerin işlenmesi suretiyle elde edilen; para ve para yerine geçen her türlü kıymetli evrak, mal, gelirler, bir para biriminden diğer para birimine çevrilmesi de dâhil olmak üzere, söz konusunu para, evrak, mal veya gelirlerin birbirine dönüştürülmesinden elde edilen her türlü maddi menfaat ve değer olarak tanımlanabilir (4208 Sayılı Kanun M.2).

Literatürde kara para kavramını ayrıntılı olarak ele alan ve çeşitli açılardan tanımlayan çalışmalar da mevcuttur. Bu çalışmalardan bazılarında kara para sosyal, ahlaki, ekonomik ve hukuki açılardan ele alınmıştır.

Sosyal açıdan kara para, doğrudan ya da dolaylı olarak toplumsal hayata zarar veren her türlü faaliyetlerden elde edilen kazanç olarak ifade edilmektedir. Ahlaki açıdan ise, kanunlar tarafından yasaklanmış olsun veya olmasın toplumca ahlaki

görülmeyen eylemler sonucu elde edilen tüm kazançlar olarak belirtilmektedir. Ekonomik açıdan yapılan kara para tanımında ise, yasalarca suç sayılan fiillerle birlikte ekonomik hayatı düzenleyen kural ve usulleri ihlal ederek elde edilen kazançlar olarak nitelendirilmiştir. Burada daha çok vergi kaçakçılığına vurgu yapılarak usulsüz ve gizli ekonomik faaliyetler ön plana çıkarılmıştır. Hukuki açıdan yapılan son tanımda ise, ülke mevzuatlarında öncül suç olarak belirlenmiş fiillerden elde edilen kazançlar olarak ifade edilmiştir. Ancak ülkeler arasındaki uygulamalar değerlendirildiğinde, kimi ülkelerde kara paranın elde edileceği suçlar ayrı ayrı sayılırken, kimi ülkelerde bütün suçlardan elde edilen gelirler kara para olarak nitelendirilmektedir (Masak-TBB, 2003: 5; Yıldırım, 2007: 164). Dolayısıyla kara paranın suç sayılan tüm fiillerle ilişkili olduğu gerçeğinden hareketle suç geliri kavramının daha yaygın kullanılmasına yol açtığı ifade edilebilir.

Suç geliri yasaların suç olarak belirttiği fiiller yoluyla elde edilen her türlü ekonomik menfaat ve değerlerdir. Suç geliri kavramının kelime anlamı kara para ile aynı olup yasa dışı yollardan sağlanan kazanç şeklinde tanımlanmaktadır. Bu bağlamda, yasa dışı yollardan sağlanan kazançlar uluslararası literatürde kara para (black money), suç geliri (proceeds of crime), kirli para (dirty money) ve suç parası (criminal fund) şeklinde yaygın olarak kullanılmaktadır (www.masak.hmb.gov.tr).

Kara para önceleri bir ahlak sorunu olarak değil daha çok ekonomik bir sorun olarak dikkate alınmıştır. Ancak günümüzde bu bakış açısı hızla değişmiş ve esasında kara paranın hukuki sistemden ahlaki sisteme kadar birçok toplumsal alanı olumsuz olarak etkilediği gerçeğine ulaşılmıştır (Şahin, 2010: 155). Bu doğrultuda kara paraya resmiyet kazandıran yol olarak bilinen kara para aklama suçu ile mücadele kapsamı genişletilmiştir.

2. 2. KARA PARA AKLAMA SUÇU

Kara para aklama, yasa dışı faaliyetlerden elde edilen gelirlerin finansal sisteme yeniden entegrasyonu için meşru görülecek süreç olarak tanımlanmaktadır (Mugira, 2010 aktaran Hamin, vd., 2016: 402). Diğer bir tanımda, suç gelirlerinin veya yasa dışı elde edilen varlıkların gizlenmesi için yapılan her türlü eylemler kara para aklama olarak nitelendirilmiştir. Bununla birlikte, hukuki sonuçlardan kaçınmak için suça karışan kişiye yardımcı olmak, bir varlığın yasa dışı kaynağını gizlemek ya

da değiştirmek, suçtan kaynaklandığı bilinmesine rağmen bu malvarlığının devri veya değişimi için yapılan işlemler de kara para aklama faaliyeti içindedir (Ünlü, 2019: 158).

Kara para aklama, suçlunun işlediğı suçları gizlemek ve bu suçlardan elde edilen gelirlere hukuki bir görünüm vermek amacıyla kara paranın niteliği, kaynağını, konumunu, durumunu, hareketini ve kime ait olduğunu gizlemek, örtmek ve olduğundan farklı bir şekilde göstermektir. Suç gelirlerinin aklanmasıyla bu gelirlere yasal gelir imajı verilmektedir. Kara para aklanması ile öncül suçtan uzaklaşılırken suç gelirlerine el konulmasının önlenmesi amaçlanmaktadır (Aykın, 2008: 37).

Yasa dışı gelir ya da diğer ifadeyle kara para, kaynağına bağlı olarak değişmekle birlikte genellikle nakit halde bulunur. Bu nakit, sahipleri tarafından kısa zamanda harcanabilecek tutardan oldukça fazladır. Dolayısıyla büyük miktarlarda dikkat çekmeden kullanılması gerekmektedir. Gelişmiş ülkelerdeki önlemler ve denetim mekanizmaları buna izin vermeyeceğinden bu paralar sermayeye gereksinim duyan ülkelere yönlendirilecektir (Yazıcı, 2005: 77).

Kara para aklama, suçluların yasa dışı faaliyetlerinden elde edilen gelirlerin yasa dışı kaynağını ve sahipliğini gizlemeye çalıştığı süreçtir. Suçlular, kara para aklama yoluyla suçlarından elde ettikleri gelirleri, görünüşte yasal kökenli fonlara dönüştürmeye çalışırlar. Başarılı olursa, bu süreç suçluların kontrolünü elinde bulundurduğu gelirlere meşruiyet verir. Kara para aklama, yerel veya ulusal düzeyde üstlenilen nispeten basit bir süreç olabileceğı gibi, uluslararası finansal sistemi sömüren ve çeşitli yargı alanlarında çok sayıda finansal aracıyı içeren oldukça karmaşık bir süreç de olabilir. Kara para aklama iki nedenden dolayı geçekleştirilir; Birincisi, failin cezalandırılmasına yol açan suçlarla (öncül suçlar olarak bilinir) bağlantılı olmaktan kaçınması için. İkincisi, geliri yasal bir kaynakmış gibi kullanabilmesi için. Kara para aklama, finansal varlıkların suça dayalı kökenini, serbestçe kullanılabilecek şekilde gizler. Sürecin her aşamasında, kara para aklayıcı, suç gelirlerinin yasa dışı niteliğini gizlemek için çeşitli mekanizmalar ve parasal araçlar kullanabilir. Yöntemler, lüks eşyaların basit bir şekilde satın alınmasından,

paranın uluslararası bir banka ve diğer finans kurumları ağı aracılığıyla transferini içeren daha karmaşık tekniklere kadar çeşitlilik gösterir (Adamoli, 2020: 1).

Dünya tarihinde kara para aklama suçu olarak örneklendirilebilecek birçok vaka olsa da bunlardan en bilineni Amerikalı ünlü gangster Al Capone'nun yöntemidir. Al Capone suçlardan özellikle içki kaçakçılığından elde ettiği gelirleri, kendisine ait çamaşırhanelerden sağladığı kazanç olarak göstermiş, kara paranın sanki meşru olarak elde edildiği izlenimini vermeye çalışmıştır. Bunu yapma nedenlerinin başında meşru görünümüne bir iş sahibi olarak yasa dışı işlerden gelen kazancı meşru işlerden gelen kazançla karıştırmaktır (Anand, 2013: 5).

Kavramsal anlamda “kara para aklama” ise oldukça yeni bir kökene sahiptir. 1973'te Amerika Birleşik Devletleri'nde Watergate siyasi skandalını bildiren gazete manşetlerinde ortaya çıkmıştır. Bu ifade adli veya yasal bağlamda ilk kez 1982'de ABD'de “US v 4.255.625.39 Dolar” davasında kullanılmıştır. O zamandan beri, terim geniş çapta kabul görmüş ve dünya çapında popüler bir söyleme dönüşmüştür (Anand, 2013: 5).

Uluslararası Para Fonu, dünyadaki kara para miktarının toplam boyutunun dünyanın gayri safi yurt içi hâsılasının yüzde 2 ila 5'i arasında olabileceğini belirtmektedir (Anand, 2013:2). 1996 yılı istatistiklerine göre, bu yüzdelere kara para aklamanın 590 milyar ABD Doları ile 1,5 trilyon ABD Doları arasında değiştiğini göstermektedir. Bu rakamlar İspanya ekonomisi büyüklüğünde bir değere eşittir (ADB, 2003: 5).

Her yıl uyuşturucu kaçakçılığı, vergi kaçakçılığı, hırsızlık, silah kaçakçılığı ve yolsuzluk gibi yasa dışı faaliyetlerden büyük miktarlarda fon elde edilmektedir. Bu fonlar çoğunlukla nakit şeklindedir. Bu fonları elde eden suçluların şüpheli uyandırmadan onları meşru finansal sisteme sokmaları ayrıca suç faaliyetleri ile fonlar arasına bir mesafe koyması nedeniyle nakit paranın başka biçimlere dönüştürülmesi onu daha kullanışlı hale getirmektedir (Anand, 2013: 2).

Tüm nakit işlemler mutlaka kara para anlamı taşımamaktadır. Kara para sadece devletin meşru ekonomik yapısından gizlenirlerse şüpheli işlem haline gelmektedir. Örneğin; bir market sahibi makbuz vermez ancak satış yaptığını beyan ederse bu kazanç olarak adlandırılmaz. Aksine, bu şahıs makbuz verir ancak diğer

satışını yaptığı makbuzları vergi makamlarından saklarsa bu kazancı kullanmaya başladığı andan itibaren kazancı kara parayı oluşturur. Genelde kişiler er ya da geç kazançlarını yasal görünüm vererek mevcut ekonomik sisteme bağlamak isterler. Ancak yasal olmayan yollarla elde edilen gelirler genelde yerel para birimi ile yapılmamaktadır (Deodhar, 2016: 5).

Nakit işlemler, paranın gerçek sahibinin ve kaynağının gizlenmesini kolaylaştırdığından ağırlıklı olarak kara para aklama için kullanılır. Kara para aklamak için en yaygın suç türleri uyuşturucu kaçakçılığı, zimmete para geçirme, yolsuzluk, terör örgütlerinin faaliyetleri ve dolandırıcılıktır. Uyuşturucu kaçakçıları, neredeyse tamamen nakit parayla çalıştıkları ve bu da her türlü lojistik soruna yol açtığı için paranın kaynağının yasal görünümlü olmasına ihtiyaç duymaktadırlar. Kara para aklamanın önemli bir yönü, faillerin gizlenmek ve/veya ulusal kara para aklamayla mücadeledeki zaafardan yararlanmak amacıyla sınır ötesi faaliyetler yürütmeleridir. Suç gelirleri bankalara büyük nakit mevduatlar şeklinde girebileceğinden, bankalar ve finans kurumları kara para aklama açısından savunmasız kalabilmektedir. Bu nedenle, banka yetkililerinin büyük nakit mevduatları olan hesapları açarken ve şüpheli işlemleri kontrol ederken sürekli dikkatli olmaları gerekmektedir (Anand, 2013: 2).

Kara para aklamanın farklı yolları vardır. Birden fazla banka hesabı açmak en yaygın kara para aklama yöntemlerinden birisidir. Offshore şirketlerin kullanımı, ticaret, suç gelirlerini yasal kaynaklı varlıklarla karıştırmak, nakit karşılığında banka çekleri satın almak ve karmaşık yasal yapılar aracılığıyla fonları yönlendirmek gibi işlemler ulus ötesi organize suçlarda fonların suç teşkil eden kaynağını gizlemek için kullanılan yöntemler olarak sıralanabilir. Çoğu ülke bu yeni gelişmekte olan eğilimleri belirlemek ve uygun tepkileri formüle etmek için hem politika hem de operasyonel düzeylerde yerel koordinasyon ve işbirliği için kendi mekanizmalarını geliştirmektedir (Garge, 2015: 12).

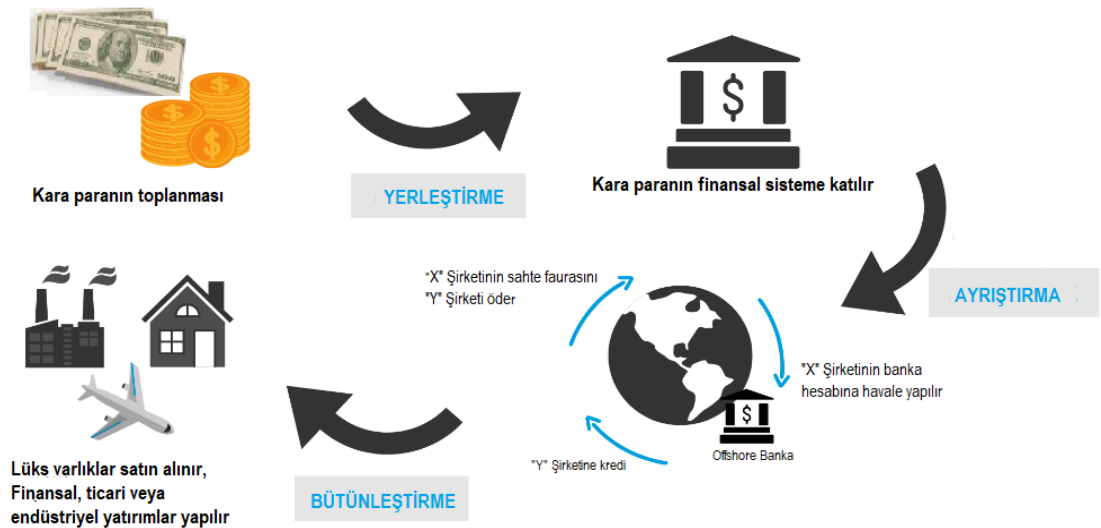
Kara para aklama açısından savunmasız durumda kalabilme olasılığı yüksek olan bankalar, finansal araçların yasa dışı kullanım risklerini azaltmak, faaliyetlerinin ve süreçlerinin gerekliliklerini sistematik olarak karşılamak ve riskleri ortadan kaldırmak için yeni teknolojiler ve yöntemler getirmek istemektedirler. Özellikle de

kara paranın aklanmasının önlenmesi alanında güvenlik yüksek düzeyde kritiktir. Terörle mücadelede finansman süreçleriyle ilgili bir dizi görev mevcuttur. Analiz edilecek çok büyük miktardaki veri, görevin kendine özgü doğasıdır. Dolayısıyla çok büyük miktardaki veriyi analiz edebilmek için ileri teknoloji gerektiren yöntemlerin kullanılması bir gereklilik durumuna gelmektedir. Yalnızca yüksek teknolojlili yöntemlerin kullanılması, dolandırıcılığı yüksek doğrulukla izlemeyi ve durdurmayı mümkün kılmaktadır. Bu doğrultuda gösterilen “AML (Anti-Money Laundering) / CFT (Combating the Financing of Terrorism)” çabalarının bir sonucu olarak şüpheli işlem hacminde istikrarlı bir düşüş vardır (Domashova ve Mikhailina, 2021; 185).

2.3. KARA PARA AKLAMA SÜRECİ

Literatürde yapılmış çalışmalarda kara para aklama faaliyetlerinin çeşitli aşamalardan oluşan bir süreci barındırdığı kabul edilmektedir (Yıldırım, 2007: 167). Kara para aklama süreci, yasa dışı yollarla elde edilen fonların yasal olarak elde edilmiş gibi gösterildiği sürece verilen addır (Anand, 2013: 2). Bu sürecin aşamaları; yerleştirme (placement), ayırıştırma, (layering) ve bütünleştirme (integration) olarak sıralanmaktadır. Şekil 2.1’de Kara para aklamadaki aşamalar görsel olarak verilmiştir.

Şekil 2.1: Kara Para Aklama Döngüsü

Kaynak: (www.unodc.org)

Kara para aklamanın aşamaları kirli çamaşırların yıkanmasına benzetilmiştir. İlk aşamada çamaşırlar makineye yerleştirilir, ikinci aşamada yıkanarak ayrıştırılır, üçüncü aşamada ise makineden çıkarılıp bütünleştirilerek işlem sona erer (Ünlü, 2019: 160). Ancak bu aşamaların keskin bir şekilde birbirinden ayrıldığını söylemek doğru olmayacaktır. Bazen bu aşamalardan ikisi veya üçü tek işlemde birleşirken bazen de ayrı bir şekilde olabilmektedir. Diğer bir ifadeyle bu aşamalar farklı veya eş zamanlı olarak da gerçekleşebilmektedir. Bu temel üç aşama, aklama mekanizmalarına, kara paranın aklanacağı ülkeye, finansal olanaklara, aklayıcıların ihtiyaçlarına ve diğer faaliyetlerine göre değişebilmektedir (Yıldırım, 2007: 167-68).

2.3.1. Yerleştirme (Placement) Aşaması

Yerleştirme aşaması, dönüştürme ya da ön yıkama olarak da adlandırılmaktadır (Ünlü, 2019: 160). Kara para genellikle nakit olarak ve büyük miktarlarda bulunmaktadır. Günümüzde nakit yerine çek, kredi kartı ve diğer gayri nakdi enstrümanların kullanılması nedeniyle büyük miktarlarda nakit kullanımı dikkat çekecektir. Bu durumda kara paranın nakit formundan kurtulması gerekir. Özellikle bankacılık sistemine girişi, teknolojik imkânlar nedeniyle paraya hareketlilik getirecek ve kaynağından çıkarılması son derece kolay ve hızlı olacaktır. Bu nedenle suçlu, dikkat çekmemek için kara parayı ya finansal sisteme sokmaya ya da yurtdışına aktarmaya çalışacaktır (Şahin, 2010: 163). Yerleştirme aşamasında nakit olarak bulundurulmuş kara para (Erdoğan, 2009: 16);

- Fiziki olarak yurtdışına çıkarılır. Denetim ve kontrollerin olmadığı veya daha az olduğu ülkelerdeki bankalara yatırılabilir,
- Bildirim tutarlarının altında küçük tutarlara bölünerek ülke içindeki farklı bankalarda farklı kişiler adına açılan hesaplara yatırılabilir,
- Gayrimenkuller, lüks araçlar, mücevher, antika ya da çeşitli sanat eserleri alınabilir ve hisse senetleri, tahvil, çek ve bono gibi yatırım araçlarına dönüştürülebilir,
- Denetim ve kontrollerden kaçabilmek amacıyla kumarhane, turizm veya ihracat geliri gibi gösterilebilecek bir açıklama yapılmasına imkân sağlayacak işlemlere konu edilebilir,

- Finansal kuruluşlarla ya da çalışanlarıyla işbirliğine gidilerek sisteme sokulabilir ya da finansal kuruluş sahipliği vasıtasıyla nakit formundan kurtarılabilir.

Yerleştirme aşaması, suç gelirini elde edenler için en zor, kamu görevlileri için en önemli aşama olarak görülmektedir. Çünkü bu aşamada mal varlığı ile bu mal varlığının elde edilmesinde kullanılan yasa dışı kaynak arasında oldukça yakın bir ilişki mevcuttur. Bu ilişki kara para aklama suçunun ispatını kolaylaştırmakta, kaynağında tespit edilerek diğer aşamalara geçilmesini engellemektedir. (Ünlü, 2019: 160).

2.3.2. Ayırıştırma (Layering) Aşaması

Kara para, öncül suçun işlendiği yerden uzaklaştırıldıktan sonra ayırıştırma aşaması başlar. Bu aşama, suç gelirlerinin izlerini yok etmeyi amaçlayan bir dizi karmaşık işlemi içerir. Aklayıcılar, yasa dışı fonları yatırım araçlarıyla kanalize etmeye karar verebilir veya dünya çapında çeşitli bankalardaki bir dizi hesap aracılığıyla elektronik transferler yapabilirler (Adamoli, 2020: 3).

Bu aşamada; ülkeler, kurumlar ve hesaplar arasında EFT, SWIFT, CHIPS, CHAPS gibi kanallardan para dolaştırılabilir. Denizaşırı havaleler yapılabilir, sırdaş hesaplar açılabilir. Ülke dışındaki offshore merkezlerinde bulunan finans kuruluşlarında mevduat hesapları açtırılabilir veya edinilen lüks mallar satılabilmektedir (Erdoğan, 2009: 17). Bu aşama, kara paranın tespit edilmesini ve aklanan paranın yasa dışı kaynağının takip edilmesini zorlaştırır.

2.3.3. Bütünleştirme (Integration) Aşaması

Yasa dışı kaynağı ile bağlantısı kalmayan kara para bütünleştirme aşamasıyla birlikte yasal bir kimlik kazanmaktadır. Kara para artık mali sistem içerisinde. Aklayıcı, aklanmış olan kara parayı tekrar elinde toplamaya başlar ve mali sistemde her türlü işlemi rahatça yapar. Diğer yandan yasal merciler tarafından yapılabilecek denetim ve kontrollerde akladığı fonların kaynağıyla ilgili sorulabilecek sorulara ikna edici cevaplar verebilecektir. İlk iki aşama olan yerleştirme ve ayırıştırma aşamalarında kara para henüz yasal görünüme kavuşmamışken, son aşama olan

bütünleştirme aşamasında mali sisteme girmiş ve kullanıma hazırdır (Şahin, 2010: 163).

2.4. KARA PARA AKLAMA İLE MÜCADELE

Kara para, kara ekonominin para birimidir. Kara para geniş bir toplumsal hastalığı ifade etmektedir. Yasa dışı kaynaklardan kazanılan devlete bildirilmeyen yasal olmayan parayı ifade eder. Kara para, meşru ekonomiye bağlanması ve meşru ekonominin avantajlarını kullanması bağlamında yasa dışı örgütler ve kişiler tarafından sıklıkla kullanılmaktadır (Deodhar, 2016:3). Kara parayla mücadelenin gerekçelerini birçok yönden değerlendirmek mümkündür.

Kara para aklamanın yarattığı tehditler nedeniyle, bazı ülkelerde önce ulusal, sonra uluslararası düzeyde kara para aklamayla mücadele için adımlar atılmakta ve stratejiler geliştirilmektedir. Kara para aklama ile mücadeleye özellikle son yirmi yılda artan bir önem verilmesinin temel nedeni, giderek faaliyet alanlarını genişleten ve uluslararası bir nitelik kazanan organize suç örgütleriyle mücadeleyi daha etkin hale getirmektir. Kara para aklama ile mücadele sonucunda suç gelirlerinin suç örgütleri tarafından kullanılmasının önlenmesi ve çıkar amaçlı suç işleyenlerin yaşam kaynaklarının kurutulması amaçlanmaktadır. Çünkü organize suç örgütleri için para kan gibidir. Aklama bu sürecin merkezinde yer alır. Böylece tüm vücuda temiz kan pompalanarak sağlıklı ve zinde kalması sağlanır. Kara para aklamayı başarıyla gerçekleştiren organize suç örgütleri sürekli büyüyerek toplumun ve ekonominin her alanına yayılmaktadır (Aykın, 2008: 38).

Kara para aklamanın en ciddi mikroekonomik etkilerinden biri, özellikle birçok gelişmekte olan ülkede özel sektörde hissedilmektedir. Kara para aklayıcılar genellikle paravan şirketleri, yasal fonları yasa dışı faaliyetlerden elde edilen gelirleri birleştirmek için kullanır. Böylece, yasa dışı fonlarla, bu paravan şirketlerin ürün ve hizmetlerini piyasa fiyatlarının altında seviyelerde sübvansetmeleri mümkündür. Bu nedenle, paravan şirketler genellikle meşru şirketlere göre rekabet avantajına sahiptir (McDowell ve Novis, 2001, aktaran; Oral ve Gökbunar, 2017: 95).

Aklanan büyük miktarlardaki servet ve ekonomik değerler, ekonomik gücün yanı sıra organize suç örgütlerine saygınlık ve siyasi nüfuz sağlamaktadır. Böylece

suçlular, iş adamı ya da sanayici kisvesi altında toplumda saygın bir kimlikle yaşamlarını sürdürme olanağına sahip olmakta ve siyasete, yargıya, bürokrasiye daha kolay sızabilmektedir. Organize suç örgütleri hükümetlere, parlamentolara, polis teşkilatına veya adliyelere sızacak kadar güç kazandıklarında kendilerine dokunacak gücü bertaraf etme potansiyeli kazanarak gerçek ve kalıcı dokunulmazlık elde etmekte. Nihayetinde bu suç örgütleri gücün de etkisiyle siyasi, adli, idari ve ekonomik mekanizmaların işleyişinde zayıflamaya ve toplumda yozlaşmaya neden olmaktadır. Bunlar siyasette, yargıda, bürokraside ve hatta özel sektörde rüşvet ve yolsuzluğu artırmakta, toplumu ve değerleri yozlaştırmaktadır. Aynı zamanda ekonomide yarattığı tahribat neticesinde rekabet eşitsizliğine, kaynak dağılımında verimsizliğe neden olmakta kamu maliyesini zayıflatmaktadır. Bu bağlamda kara para aklama, ülke düzeyinde hükümetlerin, uluslararası düzeyde ise politika yapıcıların karşı karşıya olduğu en temel sorunlardan biri haline gelmiştir (Ziegler, 1999: 52; Aykın, 2008: 37).

Çok sayıda suç eyleminin amacı, eylemi gerçekleştiren kişi veya grup için kâr sağlamaktır. Kara para aklama, bu suç gelirlerinin yasa dışı kökenlerini gizlemek için işlenmesidir. Bu süreç, suçlunun kaynaklarını tehlikeye atmadan bu kazançlardan yararlanmasını sağladığı için kritik öneme sahiptir. Yasa dışı silah satışı, kaçakçılık ve örneğin uyuşturucu kaçakçılığı ve fuhuş dâhil organize suç faaliyetleri büyük meblağlar üretebilir. Zimmete para geçirme, içeriden öğrenenlerin ticareti, rüşvet ve bilgisayar sahtekârlığı planları da büyük karlar üretebilir ve kara para aklama yoluyla haksız elde edilen kazançları “meşrulaştırma” için teşvik yaratabilir.

2.4.1. Ulusal Mücadele

Türkiye’de suç gelirlerinin aklanmasıyla mücadelede uluslararası standartlar dikkate alınarak hazırlanan 5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun, 18 Ekim 2006 tarih ve 26323 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Kara para aklama suçunun cezalandırılması ve soruşturulmasına ilişkin temel ceza ve usul kanunlarının uygulanması ilkesi benimsenmiş olduğundan, söz konusu Kanun’da bu yöndeki düzenlemelere yer verilmemiştir.

Daha önce yönetmelik ve tebliğlerle belirlenen yükümlülöklere ilişkin temel ilkeler 5549 sayılı Kanun kapsamına alınmış ve yükümlölöğe aykırı fiillerin

cezalandırılmasında ikili bir ayırım yapılmıştır. Buna göre, daha önce hapis cezasına konu olan kimlik tespiti ve şüpheli işlem bildirimini gibi bazı temel yükümlülüklerin ihlali durumunda idari para cezası uygulaması getirilmiştir.

5549 Sayılı Kanun'un öngördüğü bir diğer önemli değişiklik de terörün finansmanı amaçlı kara para aklamanın önlenmesine yönelik tedbirlerin hayata geçirilmesidir. 4208 Sayılı Kanunun Uygulama Yönetmeliği uyarınca yükümlüler, işleme konu malvarlığının hukuka aykırı olarak elde edildiğine dair şüpheli bir durumun bulunması halinde bu işlemleri MASAK'a bildirmekle yükümlüdür. Öte yandan 5549 sayılı Kanun'da, işleme konu varlığın hukuka aykırı kullanımına ilişkin şüpheli bir durum olması halinde şüpheli işlemin bildirilmesi zorunluluğu da düzenlenmiştir. Bu şekilde özellikle terörün finansmanında kullanılan fonlar ve ilgililer hakkında gerekli tedbirlerin alınması amaçlanmaktadır (www.masak.hmb.gov.tr).

2.4.1.1. 5237 Sayılı Türk Ceza Kanunu

Türk hukuk sisteminde (THS) ilk defa 4208 sayılı Kanun ile tanımlanmış olan aklama suçu, 1 Haziran 2006'da yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nun "Suçtan Kaynaklanan Malvarlığı Değerlerini Aklama" başlığı 282. maddesinde yeniden düzenlenmiştir. Buna göre;

- Alt sınırı altı ay veya daha fazla hapis cezası öngörülen bir suçtan doğan malvarlığı değerlerini, yurt dışına çıkaran ya da gayrimeşru kaynağını gizlemek veya meşru yoldan elde edildiğine inandırmak amacıyla alan veya çeşitli işlemlere tabi tutanlar, üç yıldan yedi yıla kadar hapis ve yirmi bin güne kadar adli para cezası ile cezalandırılırlar.
- İlk fıkradaki suçun işlenmesine katılmadan, bu suçun konusu olan mal varlığı değerlerini bilerek satın alan, kabul eden, bulunduran veya kullananlar, iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.
- Bu suçun kamu görevlisi veya belirli bir meslek sahibi kişi tarafından bu mesleğin icrası esnasında işlenmesi halinde, verilecek hapis cezası yarı oranında artırılır.
- Bu suçun, suç işlemek üzere oluşturulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, verilecek ceza bir kat artırılır.

- Bu suçun işlenmesi nedeniyle tüzel kişiler hakkında, bunlara özgü güvenlik tedbirleri uygulanır.
- Bu suç nedeniyle kovuşturma başlamadan önce yetkili makamlara haber vererek suç konusu malvarlığına el konulmasını sağlayan veya alınmasını kolaylaştıran kişi, bu maddede tanımlanan suçtan dolayı cezalandırılmaz.

Türkiye’de 4208 sayılı Kanunun yürürlükte olduğu dönemde aklamaya konu değerlerin elde edildiği öncül suçlar sayma yöntemiyle belirlenirken, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun aklama suçunun düzenlendiği 282. maddesinde alt sınırı altı ay ve daha fazla hapis cezasını gerektiren suçlar olarak ifade edilerek eşik yaklaşımı benimsenmiştir. Ayrıca, 4208 sayılı Kanun’da kullanılan "kara para" kavramı yerine "suçtan kaynaklanan malvarlığının değeri" ibaresi kullanılmıştır (www.masak.hmb.gov.tr).

2.4.1.2. 4208 Sayılı Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun

Türkiye’de kara para aklama suçu, ilk defa 1996 yılında yürürlüğe konulan 4208 sayılı Kanun’un 2/b maddesinde tanımlanmıştır. Söz konusu kanun aynı zamanda kara para aklama suçuyla mücadelenin de çerçevesini çizmiştir. Ayrıca, 4208 sayılı Kanun uyarınca kurulan Mali Suçları Araştırma Kurulu, 1997 yılı Şubat ayında göreve başlamıştır.

Kara paranın aklanmasının önlenmesine yönelik tedbirlerin bütünü olan yükümlülükler ve bu yükümlülüklerle tabi yükümlüler, 4208 sayılı Kanun’a dayalı çıkarılan “Kara Paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair 4208 sayılı Kanun’un Uygulanmasına ilişkin Yönetmelik” ile belirlenmiştir. Yönetmelikte belirtilen yükümlülüklerden özellikle kimlik tespiti, şüpheli işlem bildirimi, uyum görevlisi atanması, eğitim ve iç denetim yükümlülükleriyle ilgili yayımlanan dört adet genel tebliğ ile uygulama usul ve esasları ayrıntılı olarak belirlenmiştir.

“Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik” ile “4208 Sayılı Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik” yürürlükten kaldırılmıştır. Öte yandan, “Suç Gelirlerinin ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik’in” geçici 1. maddesine göre; 5549 sayılı Kanunun 5’inci maddesi uyarınca çıkarılacak yönetmelik yürürlüğe girene kadar “4208 sayılı Kanunun Uygulanmasına Dair

Yönetmeliğin 14/A maddesi, 16 ncı maddesinin ikinci fıkrası ve 16/A maddesinin uygulanmasına devam edilecektir.

“5549 sayılı Suç Gelirlerinin Aklanmasının Önlenmesi Hakkında Kanun” ve Suç Gelirlerinin ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik” ile yükümlülükler yeniden düzenlenmiştir.

2.4.1.3. Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirler Hakkında Yönetmelik

“Suç Gelirlerinin Aklanmasının ve Terörün Finansmanının Önlenmesine Dair Tedbirlere Dair Yönetmelik” 5549 sayılı Kanuna istinaden hazırlanmış olup 09.01.2007 tarih ve 26751 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak 2008 Nisan ayında yürürlüğe girmiştir. Yönetmelik hazırlanırken; Bilişim alanındaki gelişmeler, finansal enstrümanların çeşitlenmesi, finansal faaliyetlerin hızlı, karmaşık ve sınırsız boyut kazanması dikkate alınarak Türkiye’nin ihtiyaçlarının karşılanması ve aynı zamanda mevzuatın uluslararası standartlarla uyumlu hale getirilmesi amaç edinilmiştir.

Yönetmelik, aklama suçunun yanı sıra terörün finansmanının önlenmesine yönelik tedbirleri de içermesi bakımından ayrı bir önem taşımaktadır. Yönetmelikte temel olarak aşağıdaki konular düzenlenmiştir;

- Yükümlüler,
- Müşterinin tanınmasına ilişkin esaslar,
- Şüpheli işlem bildirimine ilişkin esaslar,
- Bilgi ve belge vermeye ilişkin esaslar,
- Yükümlülük denetimi,
- Gümrük idaresine yapılacak açıklama,
- Muhafaza ve ibraz.

Diğer yandan yönetmelikte yer alan başlıca tedbirler ise şöyle sıralanmıştır; başta finans kuruluşları olmak üzere yükümlülerin iş ilişkisi içerisinde bulundukları müşterilerini tanımlarını, kara paranın aklanması ve terörün finansmanı ile ilgili olarak karşılaştıkları şüpheli işlemleri Mali Suçları Araştırma Kurulu'na (MASAK)

bildirmelerini, ilgili bilgi ve belgeler ile kayıtları muhafazasını, yetkili birimlerin istemesi halinde ibraz edilmesi.

Kara paranın aklanmasının ve terörün finansmanının önlenmesinde en önemli unsur müşterinin tanınmasıdır. Yönetmelik, yükümlülerin gerektiğinde risk temelli yaklaşımlar benimseyerek müşterinin tanınması için gerekli tüm tedbirleri almasına ve terörün finansmanı ile kara paranın aklanmasının önlenmesinde yeterli özen ve özeni göstermesini sağlamaya yönelik hükümler içermektedir.

Uygulamada herhangi bir tereddüde mahal vermemek için kimlik tespiti gerektiren işlemler, nitelikleri ve eşik tutarları belirtilerek detaylı bir şekilde belirlenmiştir. Bu kapsamda gerçek kişiler, ticaret siciline kayıtlı tüzel kişiler, dernek ve vakıflar, sendika ve konfederasyonlar, siyasi partiler, yurt dışında yerleşik tüzel kişiler, tüzel kişiliği olmayan kuruluşlar ve kamu kurumları için ayrı düzenlemeler yapılmıştır.

Müşterinin tanınması yalnızca kimlik tespiti ile sınırlı bir yükümlülük olmadığı için kara paranın aklanması ve terörün finansmanı açısından yüksek riskli müşterilerin, iş ilişkilerinin ve işlemlerin tespit edilmesi de önleyici tedbirler kapsamında düzenlenmiştir. Yükümlülerin karmaşık ve olağan dışı büyük işlemler ile şüpheli işlemlere özel dikkat göstermeleri zorunlu kılınarak bu tür işlemlerin yakından izlenmesi amaçlanmıştır.

Önleyici tedbirlerin temel unsurlarından biri olan şüpheli işlemlerin bildiriminde ise yükümlü gruplarca sunulan hizmetlerin, kara paranın aklanmasının yanında terörün finansmanının sağlanması amacıyla kötüye kullanılmasının önüne geçilmesi ve bildirim mekanizmasının imkân tanıdığı bilgi paylaşımıyla bu suçların tespiti amaçlanmıştır.

Yönetmelikte, ayrıca yükümlülüklerle uyum düzeyinin ve ihlallerin belirlenmesi ile yükümlülüklerle uyumun sağlanmasına yönelik denetimlere ait ayrıntılı düzenlemeler bulunmaktadır. Yükümlülüklerle uyumun sağlanması ve gerekli eğitim ve diğer çalışmaların yükümlülerce yerine getirilmesi amacıyla yönetmeliğin yürürlük tarihi 01 Nisan 2008 olarak belirlenmiştir. Yükümlülere, sürekli iş ilişkisi içerisinde bulundukları müşterilerinin kimlik tespiti kapsamındaki bilgilerini yönetmeliğe uygun hale getirmeleri için yönetmeliğin yürürlüğe girdiği

tarihten itibaren altı ay süre verilmiştir. Böylece eski uygulamadan yeni uygulamaya geçişin bir süreç içerisinde ve sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır.

2.4.2. Uluslararası Mücadele

Küreselleşme ve teknolojik yeniliklerin çok kısa sürede kara para aklama suçunun oluşmasına imkân sağlanmasının yanında suçun önlenmesi, failerin yakalanması ve suç unsurunun müsaderesine yönelik uluslararası ilişkiler, anlaşmalar ve müsadereler özel bir önem kazanmıştır. Bu bağlamda, kara paranın aklanmasıyla mücadele ve sonrasındaki gelişmelere ilişkin ülkeler arasında deneyim paylaşımı ve eğitim programlarının önem kazandığı kabul edilmektedir (Dönmez, 2010: 58).

2.4.2.1. Uyuşturucu ve Psikotrop Maddelerin Kaçakçılığına Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi (Vienna Sözleşmesi)

Vienna Sözleşmesi, Birleşmiş Milletler (BM) himayesinde 19 Aralık 1988 tarihinde imzaya açılarak Kasım 1990'da yürürlüğe girmiştir. Sözleşme ile uyuşturucu ve psikotrop maddelerin kaçakçılığı kapsamında uluslararası ölçekte etkin mücadelenin sağlanması için taraflar arasındaki işbirliğinin artırılması amaçlanmaktadır.

Sözleşmede öncül suç veya kara para aklama suçu başlıkları altında bir tanım yer almamakla birlikte; taraf ülkelerin aşağıda sayılan fiillerin suç sayılabilmesi için gerekli tedbirleri almaları öngörülmüştür (www.masak.hmb.gov.tr);

- Uyuşturucu ve psikotrop maddelerin üretimi, imalatı, çıkarılması, hazırlanması, satışı, dağıtımı, teslimi, sevkiyatı, transit sevki, nakli, ithalatı ve ihracatı,
- Bir malın bu suçlardan birinden veya bu suç veya suçlardan birine iştirakten kaynaklandığını bilmek, malın hukuka aykırı kaynağını gizlemek, olduğundan farklı göstermek, ya da bu gibi bir suçun işlenmesine karışmış bir kimsenin eylemlerinin yasal sonuçlarından kaçmasına yardım etmek amacıyla bu malın başka bir malvarlığına dönüştürülmesi veya devredilmesi,
- Uyuşturucu suçlarından birinden ya da bunlardan birine iştirakten kaynaklandığını bilerek malvarlığının gerçek mahiyetini, kaynağını,

yerini, hareketini, gerçek sahibinin gizlemek veya olduğundan farklı gösterilmesi,

- Uyuşturucu suçlarından veya bu suçlara iştirakten kaynaklandığını bilerek bu malvarlığının edinilmesi, sahipliği veya kullanılması,
- Başka birini bu suçlardan işlemeye veya uyuşturucu ya da psikotrop maddeleri kaçak kullanmaya yönlendirilmesi veya teşvik edilmesi,
- Bu gibi suçların işlenmesi için örgüt kurmak, işbirliği yapmak, teşebbüs etmek, yardım etmek, kolaylaştırmak ve yol göstermek.

Viyana sözleşmesinde sözleşmeye taraf ülkelerin, bu suçların işlenmesini hapis ya da hürriyeti bağlayıcı diğer cezalar ile para cezaları ve müsadere gibi cezai yaptırımlar uygulamaları öngörülmüştür.

Sözleşme'de Müsadere, "hakkın kaybedilmesi kavramının da içinde olmak üzere, bir mahkemenin veya diğer bir yetkili makamın kararıyla mülkiyetin kalıcı olarak kaybedilmesi" olarak tanımlanmakta ve sözleşmeye taraf her bir ülkenin uyuşturucu suçlarından elde edilen gelirler veya bu gelirlere karşılık gelen malvarlığının, bu suçlarda kullanılan veya kullanılması amaçlanan müsadere için gereken tedbirleri almaları öngörülmüştür. Ayrıca, müsadere için uygulanabilmesine imkan sağlanması için taraf ülkelerin tam olarak işbirliği halinde bulunmaları, banka, mali veya ticari kayıtların adli yardımlaşma kapsamı içinde istenebileceği ve dahası taraf devletlerin "banka hesaplarının gizliliği" gerekçe gösterilerek bilgi vermekten kaçınmayacakları öngörülmüştür.

Sözleşme ayrıca, uyuşturucu suçlarının işlenmesine ve bu suçlardan elde edilen gelirlerin aklanmasına katılan kişilerin belirlenmesini amaçlamaktadır. Zira sözleşmeye taraf ülkelerin "kontrollü teslimat" yönteminin uygulanabilmesi için gerekli tedbirleri almaları hüküm altına alınmıştır. Bu bağlamda sözleşme de kontrollü teslimat; sözleşme ekinde yer alan uyuşturucu ve psikotrop maddelerin ilgili ülkelerin yetkili makamlarının bilgisi ve kontrolü altında bir ya da daha fazla ülkeye girişine, geçişine veya çıkışına imkan veren yöntem olarak tanımlanmıştır.

Viyana Sözleşmesi, Türkiye tarafından 20.12.1988 tarihinde imzalanmış ve 22.11.1995 tarih ve 4136 sayılı Kanunla onaylanarak 25.11.1995 tarih ve 22474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

2.4.2.2. Terörizmin Finansmanı ve Suçtan Elde Edilen Gelirlerin Aklanması, Aranması, El konulması ve Müsaderesi Hakkındaki 198 Sayılı Avrupa Konseyi Sözleşmesi

Türkiye tarafından 28 Mart 2007 tarihinde imzalanan Avrupa Konseyi (AK) Sözleşmesi, “Birleşmiş Milletler Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme’nin 2. Maddesinde geçen terörün finansmanı tanımını benimsemiştir. Dolayısıyla, aklama, müsadere ve terörizmin finansmanı olarak üç temel konuyu düzenlemektedir. Bu doğrultuda AK Sözleşmesi, suç gelirlerinin aklanması ve terörizmin finansmanını birlikte ele alan ilk uluslararası belge niteliği taşımaktadır.

Avrupa Konseyi Sözleşmesinde öne çıkan bazı önemli düzenlemeler aşağıda sıralanmıştır.

- Sözleşmede “Taraflar Konferansı” isminde bir mekanizma kurulması öngörülmüştür. Bu mekanizma; taraflar arasında olabilecek anlaşmazlıkların giderilmesine ve maddelerin taraflarca doğru olarak yorumlanabilmesine olanak sağlayacaktır.
- Taraflar, sağlayacakları olanaklar çerçevesinde en geniş işbirliği kapsamında terörizmin finansmanı için kullanılan veya bu amaca tahsis edilen yasal veya yasadı elde edilen malvarlıklarının ya da söz konusu suç gelirlerinin araştırılmasını, takibini, tespit edilmesini, dondurulmasını, el konulmasını ve müsaderesini temin ile yükümlü kılınmıştır.
- Sözleşme 3 ile 4. Maddelerinde; taraf olan her bir ülkenin, suç vasıtalarıyla gelirlerini ya da bu gelirlere eşdeğer malların ve aklanan malvarlığının müsaderesi için gereken yasal ve diğer önlemleri almaları ve bu çerçevede müsadereye tabi bir malın belirlenmesi, takibi, dondurulması ve el konulması için gerekli olan yasal ve diğer önlemleri almalarının gerektiği hükme bağlanmıştır (Erdoğan, 2016: 18-19).

Uluslararası gelişmeler doğrultusunda revize edilerek güncellenen ve bu kapsamda hazırlanan 1990 tarihli Suç Gelirlerinin Aklanması, Aranması, El konulması ve Müsaderesine İlişkin Avrupa Konseyi Sözleşmesi (Strasbourg Sözleşmesi), Terörizmin ve Aklamanın Finansmanı Hakkında Avrupa Konseyi,

Arama, Suç Gelirlerine Müsadere ve Müsadere. Sözleşme 16 Mayıs 2005 tarihinde imzaya açıldı.

Bu Sözleşme ile Strasbourg Sözleşmesi arasındaki temel farklardan biri, kara para aklamanın yanı sıra terörizmin finansmanını da kapsamasıdır. Sözleşmede, Birleşmiş Milletler tarafından hazırlanan “Terörün Finansmanının Önleneğine Dair Uluslararası Sözleşme’nin” 2. maddesinde yer alan terörizmin finansmanı tanımı kabul edilmiş ve tüm hükümleri (önlemler, müsadere, soruşturma yetki ve teknikleri, önleyici tedbirler) , uluslararası adli işbirliği, mali istihbarat birimleri arasındaki idari işbirliği) terörün finansmanı için de uygulanması öngörülmektedir.

Kara para aklama suçu için Strasbourg Sözleşmesi'nde yapılan tanım aynen korunmuştur. Sözleşmede Mali İstihbarat Birimi (MİB) tanımı ile kara para aklama ve terörün finansmanı kapsamında alınacak kimlik tespiti ve şüpheli işlem bildirimi gibi önleyici tedbirler de yer almaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. KARA PARA AKLAMA İLE MÜCADELE KAPSAMINDA BİR ARAŞTIRMA

Çalışmanın üçüncü bölümünde, araştırmanın amacı ve önemi, araştırmanın problemi, araştırmanın materyal ve yöntemi, analiz ve analiz sonucu elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMANIN TANITIMI

Araştırmanın problemi, amacı ve önemi, materyal ve yöntemi bu başlık altında verilmiştir.

3.1.1. Araştırmanın Problemi

Bir ülkede artan suçlar toplumda yarattığı tahribatın etkisiyle önce sosyal yapıda daha sonra ekonomik yapıda bozulmalara yol açar. Bu bozulma makro ve mikro ölçekte hissedilebilir. Bu aynı zamanda toplumun temellerini çökertir ve insanların hayatını olumsuz etkiler. Günümüz dünyasında küresel haber merkezleri tarafından Meksika, Kolombiya vb. gibi ülkelerden gelen haberler incelendiğinde bu olumsuz etkiler daha iyi anlaşılacaktır. Bu bağlamda çalışmada, Türkiye'nin de dâhil olduğu 32 Avrupa ülkesinde terörizmin finansmanı ve kara para aklama suçunu irdelenmek, 2018, 2019 ve 2020 yılları kapsamında etkin mücadele edilip edilmediğini değerlendirmektir.

3.1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Kara para aklama suçu ile terörizmin finansmanı arasında çok fazla ortak yönler vardır. Kara para aklayıcılar da teröristler de ilk aşamada yasal ve yasa dışı yönlerden para toplar, ikinci aşamada toplanan paraları depolar ve son aşamada operasyon sahalarına bu paraları transfer ederler. Bu sayede sadece finansal sisteme zarar vermezler, aynı zamanda devletin ekonomisine de ciddi tehditler oluştururlar. Dolayısıyla ülkelerin kara para aklama suçu ile mücadeleleri son derece önemlidir. Bu doğrultuda çalışmanın temel amacı; terör örgütlerince aktif olarak kullanılan kara para aklama suçu ile mücadeledeki performanslarını ortaya koyabilmek için

Türkiye'nin de dâhil olduğu 32 Avrupa ülkesinin 2018, 2019 ve 2020 yılları karşılaştırması amaçlanmaktadır.

3.1.3. Araştırmanın Materyal ve Yöntemi

Bu çalışmada, Türkiye ve Avrupa ülkelerinin yer aldığı toplam 32 ülkenin 2018, 2019 ve 2020 yılı kara para ile mücadelelerindeki performanslarının karşılaştırmaları yapılmıştır. Bunun içinde iki girdi ve üç çıktı olmak üzere beş değişken kullanılmıştır. Bu değişkenler Tablo 3.1'de gösterilmektedir.

Tablo 3.1. Araştırmada Kullanılan Değişkenler

Kod	Girdiler	Kod	Çıktılar
X1	Ülkelerin Nüfusu	Y1	Kara Para Aklama sayısı
X2	Ülkelerin Kişi Başına Düşen GSMH (\$)	Y2	Yolsuzluğun Kontrolü
		Y3	Yolsuzlukta Hükümet etkinliği

Tablo 3.1'de görüldüğü üzere, Girdi değişkenleri; ülkelerin nüfusu ve ülkelerin kişi başına düşen Gayri Safi Milli Hasılası (GSMH), dolar para birimi (\$) üzerinden, çıktı değişkenleri olarak ise kara para aklama sayısı, yolsuzluğun kontrolü ve yolsuzlukta hükümet etkinliği olarak belirlenmiştir. Çalışmada kullanılan veriler Dünya Bankasının ve Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisinin web sitesinden elde edilmiştir.

Karar verici birim (KVB) olarak Avrupa ülkeleri ve Avrupa ülkeleri ile sıkı bir ilişkisi olan Türkiye ile beraber Rusya Federasyonu ve Ukrayna seçilmiştir. Avrupa ülkeleri şunlardır: Arnavutluk, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Bosna Hersek, Çekya, Almanya, Danimarka, İspanya, Estonya, Finlandiya, Fransa, Yunanistan, Hırvatistan, Macaristan, İzlanda, İtalya, Litvanya, Letonya, Karadağ, Hollanda, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Sırbistan, Slovakya ve İsveç'tir.

Analizlerde yöntem olarak veri zarflama analizi (VZA) seçilmiştir. Veri zarflama analizi girdi ve çıktıların farklı ölçü birimlerine sahip olduğu ölçümler yapabilen bir analiz tekniğidir. Yapılan VZA analizinde ölçeğe göre sabit getirili (CCR) ve ölçeğe göre değişken getirili (BCC) girdi yönelimli, çıktı yönelimli tüm analiz sonuçları elde edilebilmektedir.

Veri zarflama analizi (VZA), birden çok girdi ve çıktının varlığının karşılaştırmayı zorlaştırdığı organizasyon birimlerinin göreceli performansını ölçmek için doğrusal programlama tabanlı bir tekniktir. Başka bir ifadeyle VZA, girdi ve çıktı çarpanları için en iyi senaryoda çalışan varlıkların performansını ölçer. Sağlam verimlilik analizi, tüm olası çarpan senaryolarında bir kuruluş için garantili bir performans seviyesi ile ilgilenen ihtiyatlı bir yaklaşımdır (Boussofiane, Dyson, ve Thanassoulis, 1991).

"Sınır Analizi" olarak da adlandırılan "Veri Zarflama Analizi-(VZA)", karar birimlerinin göreceli etkinliğini değerlendirmek için kullanılacak bir performans ölçüm tekniğidir. Bu matematiksel programlama tekniği ilk olarak 1978'de Charnes, Cooper ve Rhodes tarafından ortaya atılmıştır. Ancak, VZA, Charnes, Cooper ve Rhodes tarafından geliştirilmiş olmasına rağmen, karşılaştırmalı etkinliğin temel kavramlarını ilk ortaya koyan ve onu tanıtan ise Farrel'dir (Oral vd, 1992).

VZA Verimli ve verimsiz ayırımına ek olarak, her bir karar birimine verimlilik için hangi girdi değişkeninden, ne miktarda azaltılması, hangi çıktı değişkeninden ne miktarda artırılmasına ilişkin organizasyonlardaki amaçların planlanması ve kontrolü için yönetsel veri sunan bir araçtır. Bununla birlikte birçok farklı amaca yönelik uygulanabilen VZA, aşağıdaki amaçlar için de uygulanabilir (Şahin, 1998; Uygur, 2002);

- Karşılaştırma yapılan birimlerden her biri için girdi-çıkıtı boyutlarından herhangi birinde göreceli etkinsizliğin kaynaklarının ve miktarlarının tespit edilebilmesi,
- Etkinliğe göre birimleri sınıflandırabilmesi,
- Karşılaştırılan birimlerin yönetiminin değerlendirilebilmesi,
- Birimlerin kontrollerinin dışında programları ve politikaların verimliliklerini değerlendirebilmek ve program etkinsizliğini ve yönetsel verimsizliğinin ayırt edilebilmesini gerçekleştirmek,
- Değerlendirilen organizmalar için kaynakları yeniden atamak amacıyla nicel bir temel sağlaması, bu yeniden atama politikalarının genel amacı, sınırlı kaynaklar, istenen çıktıların elde edilmesinde daha etkili kullanılacak birimler arasında değişmek,

- Birimler arasında karşılaştırma yapılarak doğrudan bağlantılı olmayan amaçlara yönelik etkin birimlerin veya etkin girdi-çıkıtı ilişkilerinin tespit edilmesi,
- Belirli girdi-çıkıtı ilişkileri için aranan standartların fiili performansa göre incelenmesi ve gözden geçirilmesi,
- Önceki uygulamalardan elde edilen sonuçların karşılaştırılması.

3.2. ARAŞTIRMANIN ANALİZ VE BULGULARI

Analiz ve bulgular konu başlığı altında Türkiye'nin de dâhil olduğu toplam 32 ülkenin 2018, 2019 ve 2020'yi kapsayan her bir yıl için kara para aklama ile mücadeledeki performanslarına ilişkin analiz ve bulgulara yer verilmiştir.

3.2.1. 2018 Yılına İlişkin Analiz ve Bulgular

Analizde ilk olarak 2018 yılı analize dâhil edilmiştir. Toplamda 32 ülkenin 2018 yılı kara para aklama suçu ile mücadelesi analizi aşağıdaki Tablo 3.2'de gösterilmiştir.

Tablo 3.2'de 2018 yılında tüm analizlerde kara para ile mücadelede en iyi performans sergileyen Arnavutluk, Almanya, İzlanda, Karadağ, Rusya, İsveç ve Ukrayna olmak üzere yedi ülke vardır. Bu ülkeler aynı zamanda CCR girdi ve çıktı yönelimli analizlerde kara para ile mücadelede tam performans sergileyen ülkelerdir. BCC girdi yönelimli analizde kara para ile mücadelede tam performans gösteren ülke sayısı 13'tür. Bu ülkeler Arnavutluk, Bulgaristan, Çekya, Almanya, Estonya, Hırvatistan, İzlanda, Letonya, Karadağ, Romanya, Rusya, İsveç ve Ukrayna şeklinde sıralanmaktadır. BCC çıktı yönelimi analizde 15 ülke kara para ile mücadelede tam not almıştır. Bu ülkelerden 13 tanesi girdi yönelimli analizdeki ülkeler ile aynı olup farklı olan ülkeler ise Macaristan ve Polonya'dır.

Analizde teknik olarak kara para ile mücadelede performansını iyiye doğru götürmeye çalışan ülkeler ise ortalama (teknik etkinlik sınırı) sınır üstünde skor alan ülkeler olarak belirtilmiştir.

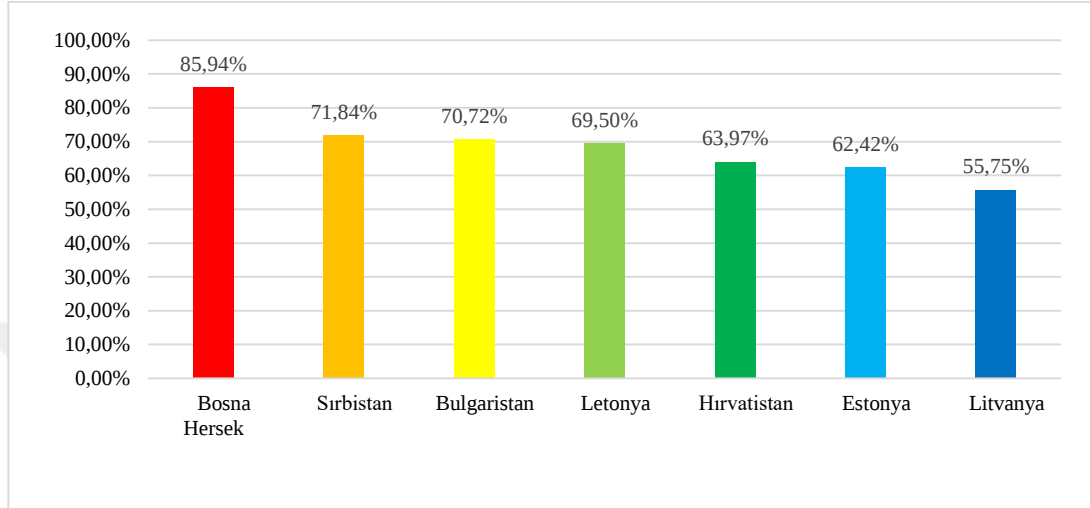
Tablo 3.2. Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Kara Para Aklama Suçu ile Mücadele Performansı (2018)

S. NO	KVB	CCR ETKİNLİK ANALİZİ		BCC ETKİNLİK ANALİZİ	
		IN	OUT	IN	OUT
1	Türkiye	41.25%	242.40%	43.40%	112.50%
2	Arnavutluk	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
3	Avusturya	25.46%	392.79%	34.40%	112.14%
4	Belçika	32.75%	305.37%	39.79%	111.04%
5	Bulgaristan	70.72%	141.41%	100.00%	100.00%
6	Bosna Hersek	85.94%	116.36%	86.08%	102.63%
7	İsviçre	25.41%	393.52%	28.25%	126.19%
8	Çekya	43.29%	231.02%	100.00%	100.00%
9	Almanya	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
10	Danimarka	19.13%	522.83%	29.58%	112.50%
11	İspanya	18.11%	552.04%	23.21%	112.50%
12	Estonya	62.42%	160.21%	100.00%	100.00%
13	Finlandiya	26.14%	382.62%	38.71%	111.91%
14	Fransa	24.10%	415.02%	28.92%	111.50%
15	Yunanistan	30.27%	330.40%	41.51%	112.50%
16	Hırvatistan	63.97%	156.33%	100.00%	100.00%
17	Macaristan	42.16%	237.18%	80.80%	100.00%
18	İzlanda	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
19	İtalya	39.42%	253.69%	44.60%	110.31%
20	Litvanya	55.75%	179.38%	78.96%	106.69%
21	Letonya	69.50%	143.88%	100.00%	100.00%
22	Karadağ	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
23	Hollanda	20.35%	491.41%	26.63%	112.13%
24	Norveç	14.20%	704.02%	19.65%	128.57%
25	Polonya	40.51%	246.84%	83.22%	100.00%
26	Portekiz	29.42%	339.89%	39.75%	112.50%
27	Romanya	53.29%	187.64%	100.00%	100.00%
28	Rusya	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
29	Sırbistan	71.84%	139.19%	72.18%	109.10%
30	Slovakya	42.97%	232.72%	60.11%	108.33%
31	İsveç	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
32	Ukrayna	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Ortalama (Teknik etkinlik sınırı)		54.64%	256.19%	68.74%	106.66%

Bu skorlar CCR girdi yönelimli analizde 54.64 üstü skor alan ve çıktı yönelimli analizde 256.19 altında skor alan; BCC girdi yönelimli analizde 68.74 üstünde, çıktı yönelimli analizde 106.66 altında skor elde eden ülkeler teknik olarak performansı kayda değerdir. Bu durum grafikler yardımıyla açıklanacaktır.

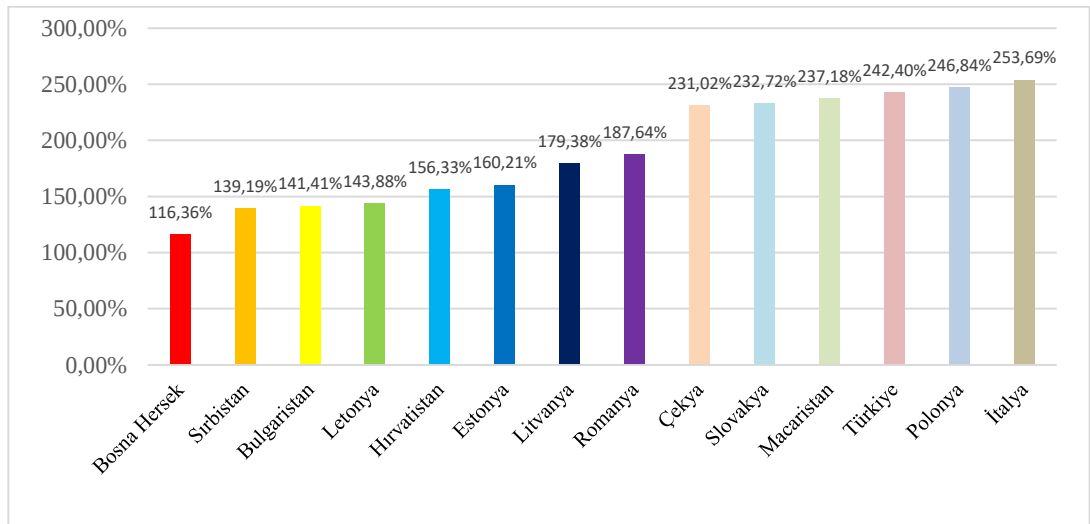
CCR Girdi Yönelimli Analizde 2018 yılı kara para aklamada kayda değer mücadele veren ülkeler Şekil 3.1’de gösterilmiştir.

Şekil 3.1. CCR Girdi Yönelimli Analizde 2018 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler

Şekil 3.1’de görüldüğü üzere, 2018 yılında kara para ile mücadelede tam performans göstermese de teknik olarak mücadeleye devam eden en iyi Bosna Hersek, Sırbistan, Bulgaristan, Letonya, Hırvatistan, Estonya ve Litvanya’dır.

Şekil 3.2. CCR Çıktı Yönelimli Analizde 2018 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler

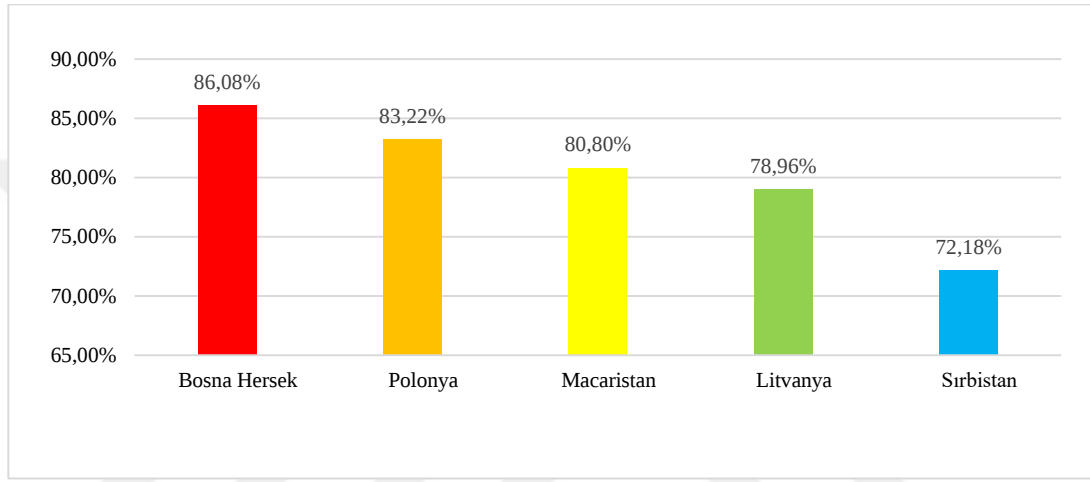

Şekil 3.2’de Türkiye’nin de yer aldığı 14 ülke 2018 yılında kara para ile mücadelede orta derecede mücadele verdiğini göstermektedir. Orta derecede

mücadele gösteren ülkeler en iyi dereceden sona doğru şu şekilde sıralanmaktadır: Bosna Hersek, Sırbistan, Bulgaristan, Letonya, Hırvatistan, Estonya, Litvanya, Romanya, Çekya, Slovakya, Macaristan, Türkiye, Polonya ve İtalya'dır.

Şekil 3.3'te BCC girdi yönelimli analizde orta derecede mücadele eden ülkeler gösterilmiştir.

Şekil 3.3. BCC Girdi Yönelimli Analizde 2018 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler

BCC çıktı yönelimli analizde bir ülke teknik olarak kara para ile mücadele etmektedir. Yani 106.66 ile 100 arasında skor elde eden ülke, Bosna Hersek (102.63)'tir.

Tablo 3.3'te 2018 yılında kara para ile mücadelede en iyi ve en kötü performans sergileyen ülkelerin sıralaması yapılmıştır. En iyi ve en kötü performans sergileyen ülkeler sıralaması yapılan analiz yöntemine göre değişmekle birlikte hemen hemen aynı ülkeler olduğu anlaşılmaktadır. CCR analizinde en iyi mücadele performansı gösteren 10 ülke; İsveç, İzlanda, Karadağ, Ukrayna, Arnavutluk, Almanya, Rusya, Bosna Hersek, Sırbistan ve Bulgaristan'dır. Bu analiz yönteminde en kötü performansı sergileyen ülkeler sıralaması ise Norveç, İspanya, Danimarka, Hollanda, Fransa, İsviçre, Avusturya, Finlandiya, Portekiz, Yunanistan ve Belçika şeklindedir. CCR analizinde en iyi mücadele performansı gösteren 10 ülke sıralaması: İsveç, İzlanda, Karadağ, Ukrayna, Rusya, Arnavutluk, Almanya, Bosna Hersek, Sırbistan ve Bulgaristan şeklindedir.

Tablo 3.3. 2018 Yılı Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Kara Para Aklama İle Mücadele Sıralaması

S. NO	CCR Performans Analizi Girdi Yönelimli		CCR Performans Analizi Çıktı Yönelimli		BCC Performans Analizi Girdi Yönelimli		BCC Performans Analizi Çıktı Yönelimli	
	KVB	Score	KVB	Score	KVB	Score	KVB	Score
1	İsveç	3.96	İsveç	0.25	Çekya	big	Arnavutluk	big
2	İzlanda	2.06	İzlanda	0.49	Almanya	big	İzlanda	big
3	Karadağ	1.83	Karadağ	0.55	İsveç	6.35	Karadağ	big
4	Ukrayna	1.81	Ukrayna	0.55	İzlanda	2.76	Ukrayna	big
5	Arnavutluk	1.58	Rusya	0.57	Karadağ	2.35	İsveç	0.19
6	Almanya	1.27	Arnavutluk	0.63	Estonya	2.28	Rusya	0.50
7	Rusya	1.01	Almanya	0.79	Ukrayna	2.21	Almanya	0.72
8	Bosna Hersek	0.86	Bosna Hersek	1.16	Hırvatistan	1.72	Estonya	0.84
9	Sırbistan	0.72	Sırbistan	1.39	Arnavutluk	1.58	Bulgaristan	0.89
10	Bulgaristan	0.71	Bulgaristan	1.41	Bulgaristan	1.49	Hırvatistan	0.94
11	Letonya	0.70	Letonya	1.44	Romanya	1.28	Letonya	0.96
12	Hırvatistan	0.64	Hırvatistan	1.56	Rusya	1.13	Çekya	0.99
13	Estonya	0.62	Estonya	1.60	Letonya	1.13	Romanya	0.99
14	Litvanya	0.56	Litvanya	1.79	Bosna Hersek	0.86	Macaristan	1.00
15	Romanya	0.53	Romanya	1.88	Polonya	0.83	Polonya	1.00
16	Çekya	0.43	Çekya	2.31	Macaristan	0.81	Bosna Hersek	1.03
17	Slovakya	0.43	Slovakya	2.33	Litvanya	0.79	Litvanya	1.07
18	Macaristan	0.42	Macaristan	2.37	Sırbistan	0.72	Slovakya	1.08
19	Türkiye	0.41	Türkiye	2.42	Slovakya	0.60	Sırbistan	1.09
20	Polonya	0.41	Polonya	2.47	İtalya	0.45	İtalya	1.10
21	İtalya	0.39	İtalya	2.54	Türkiye	0.43	Belçika	1.11
22	Belçika	0.33	Belçika	3.05	Yunanistan	0.42	Fransa	1.12
23	Yunanistan	0.30	Yunanistan	3.30	Belçika	0.40	Finlandiya	1.12
24	Portekiz	0.29	Portekiz	3.40	Portekiz	0.40	Hollanda	1.12
25	Finlandiya	0.26	Finlandiya	3.83	Finlandiya	0.39	Avusturya	1.12
26	Avusturya	0.25	Avusturya	3.93	Avusturya	0.34	Türkiye	1.13
27	İsviçre	0.25	İsviçre	3.94	Danimarka	0.30	Danimarka	1.13
28	Fransa	0.24	Fransa	4.15	Fransa	0.29	İspanya	1.13
29	Hollanda	0.20	Hollanda	4.91	İsviçre	0.28	Yunanistan	1.13
30	Danimarka	0.19	Danimarka	5.23	Hollanda	0.27	Portekiz	1.13
31	İspanya	0.18	İspanya	5.52	İspanya	0.23	İsviçre	1.26
32	Norveç	0.14	Norveç	7.04	Norveç	0.20	Norveç	1.29

Tabloda da görüleceği üzere 2018 yılında kara para ile mücadelede BCC analizinde ilk 10 ülke girdi yönelimli ve çıktı yönelimli analizlere göre aynı olmasına rağmen sıralamalarında değişiklikler söz konusudur. BCC girdi yönelimli yöntemde

iyi performans gösteren ülkeler şu şekildedir: Çekya, Almanya, İsveç, İzlanda, Karadağ, Estonya, Ukrayna, Hırvatistan, Arnavutluk ve Bulgaristan, iken çıktı yönelimli analizde Arnavutluk, İzlanda, Karadağ, Ukrayna, İsveç, Rusya, Almanya, Estonya, Bulgaristan ve Hırvatistan'dır. BCC girdi yönelimli analizde kötü performans sergileyen ülkeler ise Norveç, İspanya, Hollanda, İsviçre, Fransa, Danimarka, Avusturya, Finlandiya, Portekiz, Belçika ve Yunanistan'dır. BCC çıktı yönelimli analizde kara para aklama konusunda iyi skorlar elde eden ülkeler Arnavutluk, İzlanda, Karadağ, Ukrayna, İsveç, Rusya, Almanya, Estonya, Bulgaristan ve Hırvatistan iken en kötü skorları elde eden ülkeler ise İsviçre, Türkiye, Danimarka, İspanya, Yunanistan, Portekiz, Avusturya, Hollanda, Finlandiya ve Fransa'dır. Norveç tüm analiz yöntemlerinde kara para aklama konusunda çok kötü skorlar elde etmiştir. Bunun çok çeşitli sebepleri vardır. Örneğin Mali Eylem Görev Gücü (FATF)'de Norveç'in kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele etmek için bazı iyi önlemleri almaya çalışsa da çok önemli zayıflıkları bulunduğunu bunun da genel olarak Norveç'in kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelesini baltaladığını belirtmiştir. Norveç bu kötü performansı iyileştirmek için kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele için bazı iyi girişimlerde bulunması yeterli olmayıp kapsayıcı politikalar ve stratejiler oluşturmak ve bir dizi kilit alandaki önemli zayıflıkları ele alması gerekmektedir (OECD, 2022). İspanya'nın ise kötü performansa sahip olması ise Avrupa'nın en büyük kara para aklayıcılarından bazılarının İspanya'da faaliyet göstermesi ile açıklanabilir (Europol Avrupa, 2022).

Analize göre Türkiye'nin 2018 yılında kara para ile mücadelede etkin bir performans gösterememesinde, girdilerden ülkenin nüfusu %34, kişi başına GSMH %66 ve çıktılarından hükümet etkinliği %100 oranında etkili olmuştur. Türkiye bu girdi ve çıktılarındaki olumsuzlukları gidermek için kendisine rol model olarak %29 oranında Arnavutluk'u ve % 74 oranında Ukrayna'yı seçmiştir. 2018 yılında kara para ile mücadelede kötü performans sergileyen Norveç girdi ve çıktılarında iyileşmeler yapabilirse %1 oranında Arnavutluk'a ve %115 oranında Karadağ'a benzemek istemektedir. 2018 yılında girdi ve çıktılarında iyileşme sağladığı takdirde İspanya ise %100 oranında Arnavutluk'a ve %13 oranında Ukrayna'ya benzemek istemektedir.

3.2.2. 2019 Yılına İlişkin Analiz ve Bulgular

Tablo 4’te Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde 2019 yılı için kara para aklama ile mücadele performansları verilmiştir.

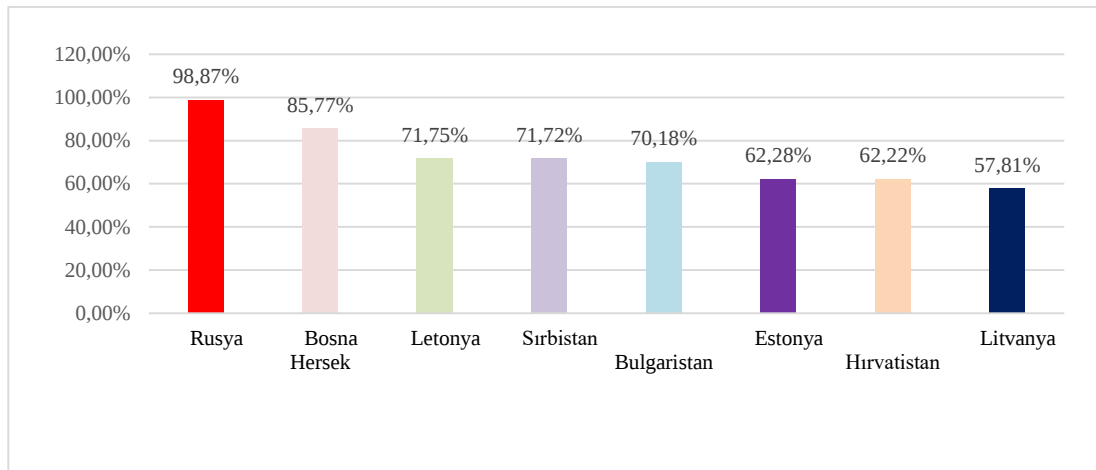
Tablo 3.4. Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Kara Para Aklama ile Mücadele Performansı (2019).

S. NO	KVB	CCR ETKİNLİK ANALİZİ		BCC ETKİNLİK ANALİZİ	
		IN	OUT	IN	OUT
1	Türkiye	52.79%	189.42%	100.00%	100.00%
2	Arnavutluk	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
3	Avusturya	24.59%	406.68%	29.12%	114.05%
4	Belçika	30.36%	329.38%	30.69%	126.95%
5	Bulgaristan	70.18%	142.49%	100.00%	100.00%
6	Bosna Hersek	85.77%	116.58%	86.10%	102.63%
7	İsviçre	24.83%	402.72%	24.94%	130.68%
8	Çekya	43.53%	229.75%	100.00%	100.00%
9	Almanya	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
10	Danimarka	17.49%	571.73%	21.59%	114.29%
11	İspanya	19.08%	524.04%	24.39%	114.29%
12	Estonya	62.28%	160.58%	100.00%	100.00%
13	Finlandiya	24.76%	403.82%	30.23%	114.17%
14	Fransa	24.60%	406.57%	29.73%	113.10%
15	Yunanistan	31.38%	318.65%	41.80%	114.29%
16	Hırvatistan	62.22%	160.71%	100.00%	100.00%
17	Macaristan	42.49%	235.35%	80.46%	100.00%
18	İzlanda	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
19	İtalya	40.05%	249.67%	45.59%	111.73%
20	Litvanya	57.81%	172.99%	81.57%	100.00%
21	Letonya	71.75%	139.37%	100.00%	100.00%
22	Karadağ	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
23	Hollanda	20.28%	493.09%	25.69%	113.84%
24	Norveç	11.71%	853.74%	13.29%	160.00%
25	Polonya	41.55%	240.67%	87.55%	100.00%
26	Portekiz	29.69%	336.78%	39.00%	114.29%
27	Romanya	51.17%	195.43%	100.00%	100.00%
28	Rusya	98.87%	100.00%	100.00%	100.00%
29	Sırbistan	71.72%	139.42%	72.06%	108.39%
30	Slovakya	43.22%	231.38%	60.31%	108.33%
31	İsveç	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
32	Ukrayna	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Ortalama (Teknik performans)		54.82%	260.97%	69.50%	108.16%

Tablo 3.4’te verilen analiz değerlerinin incelenmesi sonucunda yorumlamalar şu şekilde yapılabilir; Seçilen ülkelerin kara para ile mücadelesinde girdi ve çıktıların CCR ve BCC tüm yöntemlerine göre 32 ülkenin 6 tanesi hem girdi hem de çıktı yönelimli analizlerde kara para ile tam etkin bir şekilde mücadele etmekte oldukları ifade edilebilir. Bu ülkeler sırasıyla Arnavutluk, Almanya, İzlanda, Karadağ, İsveç ve Ukrayna’dır. Geriye kalan diğer ülkelerden bazıları analizlerin üçünde, ikisinde ya da teknik olarak kara para ile mücadele etmekte ya da yeterli mücadeleyi göstermemektedir. Buna göre; Rusya CCR çıktı, BCC tüm analizlerde kara para ile mücadele etmektedir. Türkiye, Bulgaristan, Çekya, Estonya, Hırvatistan, Letonya ve Romanya, BCC tüm analizlerde kara para ile mücadelede tam performans sergilemektedirler. Macaristan ve Polonya BCC çıktı yönelimli analizde kara para ile mücadele de tam etkin performans göstermişlerdir.

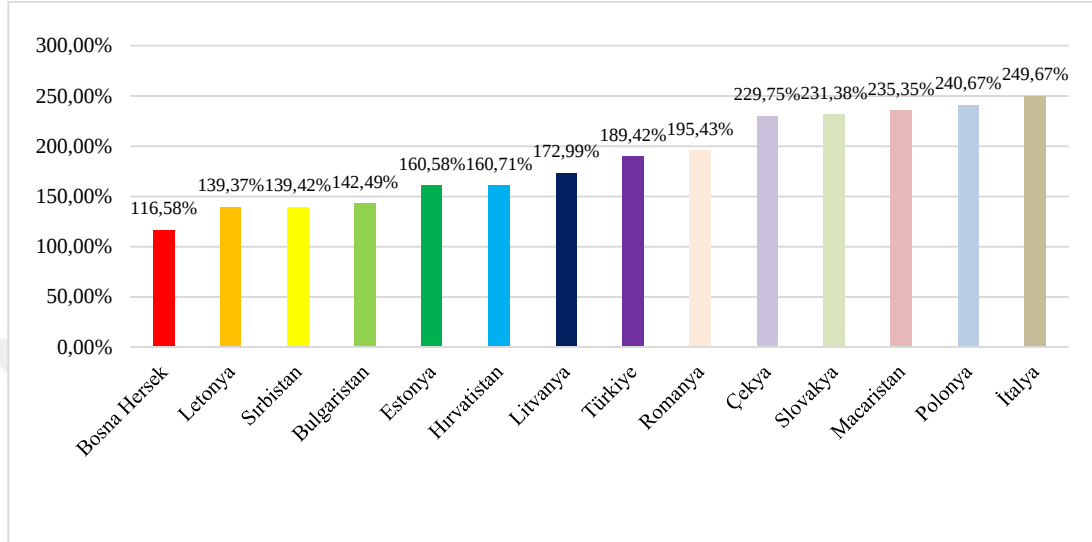
Teknik veya ortalama etkinlik skorlarına bakıldığında, girdi yönelimli CCR yönteminde 54.82, girdi yönelimli BCC yönteminde 52.87 olarak gerçekleşmiştir. Çıktı yönelimli CCR yönteminde 260.97çıkıtlı yönelimli BCC yönteminde 108.16 olarak gerçekleşmiştir. Bu demek oluyor ki! bu puanların üzerinde yer alan ülkeler kara para ile tam etkin bir mücadele sergilemese de kayda değer bir şekilde mücadelesine devam etmektedir. Bu ülkeler CCR girdi yönelimli analizde en çok kayda değer şekilde mücadele gösterenden başlanırsa; Rusya, Bosna Hersek, Letonya, Sırbistan, Bulgaristan, Estonya, Hırvatistan ve Litvanya’dır. Bu şekil 3.4’te gösterilmiştir.

Şekil 3.4. CCR Girdi Yönelimli 2019 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler

Çıktı yönelimli CCR analizinde kayda değer mücadele gösteren ülkeler ise en iyi performans puanı alan ülkeden en aza doğru şekil 3.5’te gösterilmiştir.

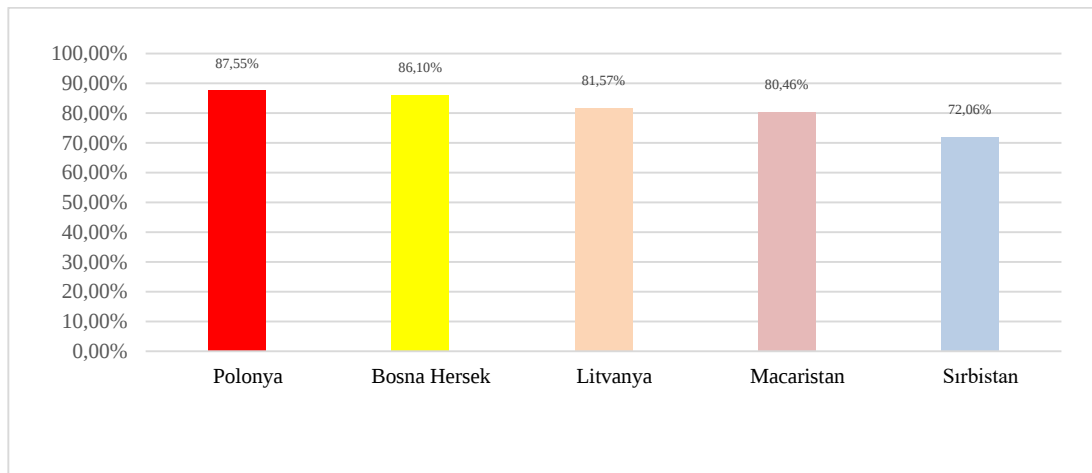
Şekil 3.5. CCR Çıktı Yönelimli Analizde 2019 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler

Şekil 3.5’te de görüldüğü gibi 2019 yılında iyi performans gösteren ülkeler sırasıyla, Bosna Hersek, Letonya, Sırbistan, Bulgaristan, Estonya, Hırvatistan, Litvanya, Türkiye, Romanya, Çekya, Slovakya, Macaristan, Polonya ve İtalya’dır.

Girdi yönelimli BCC analizinde kayda değer mücadele gösteren ülkelerin ortalaması olan 69.50 üzeri puan alan ülkeler Şekil 3.6’da gösterilmiştir.

Şekil 3.6. BCC Girdi Yönelimli Analizde 2019 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler

Şekil 3.6’da Polonya, Bosna Hersek, Litvanya, Macaristan ve Sırbistan BCC girdi yönelimli analizde 2019 yılı kara para aklamada kayda değer mücadele veren ülkeler arasında yer almaktadır.

2019 yılı çıktı yönelimli BCC analizinde kayda değer mücadele gösteren ülkelerin ortalaması olan 108.16 olarak gerçekleşmiş olup bunun altında puanı olan ülke 102.63’lük puan ile sadece Estonya’dır.

Analiz sonucunda kara para aklama ile mücadelede karar verici birimler kendi aralarında en iyi performans gösterenden başlanmak üzere sıralanabilmektedir. Bu durum Tablo 3.5’te gösterilmiştir.

2019 yılında kara para ile mücadelede ilk CCR analizinde en iyi mücadele performansı gösteren 10 ülke sıralamalarda küçük değişimler olmakla birlikte genelde hemen hemen aynı ülkelerdir. İsveç, Karadağ, İzlanda, Arnavutluk, Ukrayna, Almanya, Rusya, Bosna Hersek, Letonya ve Sırbistan şeklindedir. Bu analizde en kötü performansı sergileyen ülkeler ise Norveç, Danimarka, İspanya, Hollanda, Avusturya, Fransa, Finlandiya, İsviçre, Portekiz, Belçika, Yunanistan, İtalya ve Polonya şeklindedir.

Tabloda da görüleceği üzere yine aynı şekilde 2019 yılında kara para ile mücadelede ilk BCC analizinde ilk 10 ülke analizlerin girdi yönelimli ve çıktı yönelimli olmasına göre değişmektedir. Girdi yönelimli analize iyi performans gösteren ülkeler şu şekildedir: Çekya, Almanya, İsveç, Karadağ, Estonya, Ukrayna, İzlanda, Hırvatistan, Arnavutluk ve Bulgaristan iken çıktı yönelimli analizde Arnavutluk, İzlanda, Karadağ, Ukrayna, İsveç, Rusya, Almanya, Estonya, Bulgaristan ve Letonya’dır. 2019 yılında girdi BCC analizinde kara para ile mücadelede sınıfta kalan ülkeler ise Norveç, Danimarka, İspanya, İsviçre, Hollanda, Avusturya, Fransa, Finlandiya, Belçika, Portekiz, Yunanistan, İtalya ve Slovakya’dır. BCC çıktı yönelimli analizde Norveç, İsviçre, Belçika, Portekiz, Yunanistan, İspanya, Danimarka, Finlandiya, Avusturya, Hollanda, Fransa, İtalya ve Sırbistan şeklindedir.

Tablo 3.5. 2019 Yılı Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Kara Para Aklama ile Mücadele Sıralaması

S. NO	CCR Performans Analizi Girdi Yönelimli		CCR Performans Analizi Çıktı Yönelimli		BCC Performans Analizi Girdi Yönelimli		BCC Performans Analizi Çıktı Yönelimli	
	KVB	Score	KVB	Score	KVB	Score	KVB	Score
1	İsveç	4.00	İsveç	0.25	Çekya	big	Arnavutluk	big
2	Karadağ	1.84	Karadağ	0.54	Almanya	big	İzlanda	big
3	İzlanda	1.73	Rusya	0.57	İsveç	6.32	Karadağ	big
4	Arnavutluk	1.58	İzlanda	0.58	Karadağ	2.37	Ukrayna	big
5	Ukrayna	1.56	Arnavutluk	0.63	Estonya	2.25	İsveç	0.19
6	Almanya	1.26	Ukrayna	0.64	Ukrayna	1.93	Rusya	0.48
7	Rusya	0.99	Almanya	0.79	İzlanda	1.73	Almanya	0.72
8	Bosna H.	0.86	Bosna H.	1.17	Hırvatistan	1.72	Estonya	0.84
9	Letonya	0.72	Letonya	1.39	Arnavutluk	1.58	Bulgaristan	0.88
10	Sırbistan	0.72	Sırbistan	1.39	Bulgaristan	1.47	Letonya	0.91
11	Bulgaristan	0.70	Bulgaristan	1.42	Letonya	1.38	Hırvatistan	0.95
12	Estonya	0.62	Estonya	1.61	Romanya	1.20	Türkiye	0.98
13	Hırvatistan	0.62	Hırvatistan	1.61	Rusya	1.13	Çekya	0.99
14	Litvanya	0.58	Litvanya	1.73	Türkiye	1.08	Romanya	1.00
15	Türkiye	0.53	Türkiye	1.89	Polonya	0.88	Macaristan	1.00
16	Romanya	0.51	Romanya	1.95	Bosna Hersek	0.86	Litvanya	1.00
17	Çekya	0.44	Çekya	2.30	Litvanya	0.82	Polonya	1.00
18	Slovakya	0.43	Slovakya	2.31	Macaristan	0.80	Bosna H.	1.03
19	Macaristan	0.42	Macaristan	2.35	Sırbistan	0.72	Slovakya	1.08
20	Polonya	0.42	Polonya	2.41	Slovakya	0.60	Sırbistan	1.08
21	İtalya	0.40	İtalya	2.50	İtalya	0.46	İtalya	1.12
22	Yunanistan	0.31	Yunanistan	3.19	Yunanistan	0.42	Fransa	1.13
23	Belçika	0.30	Belçika	3.29	Portekiz	0.39	Hollanda	1.14
24	Portekiz	0.30	Portekiz	3.37	Belçika	0.31	Avusturya	1.14
25	İsviçre	0.25	İsviçre	4.03	Finlandiya	0.30	Finlandiya	1.14
26	Finlandiya	0.25	Finlandiya	4.04	Fransa	0.30	Danimarka	1.14
27	Fransa	0.25	Fransa	4.07	Avusturya	0.29	İspanya	1.14
28	Avusturya	0.25	Avusturya	4.07	Hollanda	0.26	Yunanistan	1.14
29	Hollanda	0.20	Hollanda	4.93	İsviçre	0.25	Portekiz	1.14
30	İspanya	0.19	İspanya	5.24	İspanya	0.24	Belçika	1.27
31	Danimarka	0.17	Danimarka	5.72	Danimarka	0.22	İsviçre	1.31
32	Norveç	0.12	Norveç	8.54	Norveç	0.13	Norveç	1.60

Analizler neticesinde oluşturulan tabloda en kötü performansı tüm analizlerde gösteren ülkeler olarak Norveç, Danimarka ve İspanya olarak göze çarpmaktadır. Bunun nedeni Norveç ve İspanya için yukarıda açıklanmıştır. Danimarka ise Kara Para Aklanmasının Önlenmesi (AML) Kanununa uysa da ülkede kısmen muaf tutulan kumar ürünlerinin çok olması ve oynanması kara para ile mücadelesini

zorlaştırmaktadır (The Danish Gambling Authority, 2022). Bu sebeple kara para ile mücadelede belirli alanlarda yetersiz kalabilmektedir.

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen analizler incelendiğinde, Norveç'in 2019 yılında kara para ile mücadelede etkin bir performans gösterememesi ve en kötü skora sahip ülke olmasında, çıktılardan kara para aklama sayısının %73,98 ve hükümet etkinliğinin %29 oranında etkili olduğu görülmektedir. Buna ek olarak Norveç rol model olarak seçtiği Arnavutluk ve Ukrayna'ya yaklaşabilmek adına, girdilerden ülke nüfusunda %19, kişi başına GSMH oranında %81 ve çıktılardan yolsuzluğun kontrolünde %100 oranında bir iyileşme yapmalıdır. Yine 2019 yılında kara para ile mücadelede kötü bir performans sergileyen Danimarka, girdi ve çıktılarında iyileşmeler yaparak Arnavutluk ve Karadağ'a benzemek istemektedir. Aynı şekilde İspanya'da girdi ve çıktılarında iyileşme yaparak Arnavutluk ve Ukrayna'ya benzemek istemektedir.

2019 yılında Türkiye analize dâhil olan ülkeler arasında kara para ile mücadele konusunda orta sıralarda yer almaktadır. CCR girdi ve çıktı yönelimli analizde 15'inci sırada yer alırken, BCC analizinde girdi yönelimli analizde 14'üncü ve çıktı yönelimli analizde 12'nci sırada yer almaktadır.

3.2.3. 2020 Yılına İlişkin Analiz ve Bulgular

Analize üçüncü olarak 2020 yılı analize dâhil edilmiştir. Toplamda 32 ülkenin 2020 yılı kara para aklama ile mücadelesinin analizi aşağıdaki tablo 3.6' da gösterilmiştir.

Tablo 3.6'da tüm analiz yöntemlerinde kara para ile mücadelede 2019 yılında olduğu gibi 32 ülkenin 6 tanesi hem girdi hem de çıktı yönelimli olmak üzere tam etkin bir şekilde mücadelesini göstermiştir. Bu ülkeler 2019 yılında da aynı olup sırasıyla Arnavutluk, Almanya, İzlanda, Karadağ, İsveç ve Ukrayna'dır. Bu ülkeler dışındaki diğer ülkelerden bazıları 13 tanesi analizlerin en az birinde kara para ile mücadelesinde başarılı olmuştur. Örneğin Rusya CCR ve BCC çıktı yönelimli analizlerde kara para ile mücadele etmektedir. Türkiye, Bulgaristan, Çekya, Estonya, Hırvatistan, Letonya ve Polonya BCC tüm analizlerde kara para ile mücadelede tam

performans sergilemektedirler. Romanya, Litvanya ve Macaristan ise BCC çıktı yönelimli analizde kara para ile mücadele de tam etkin performans göstermiştir.

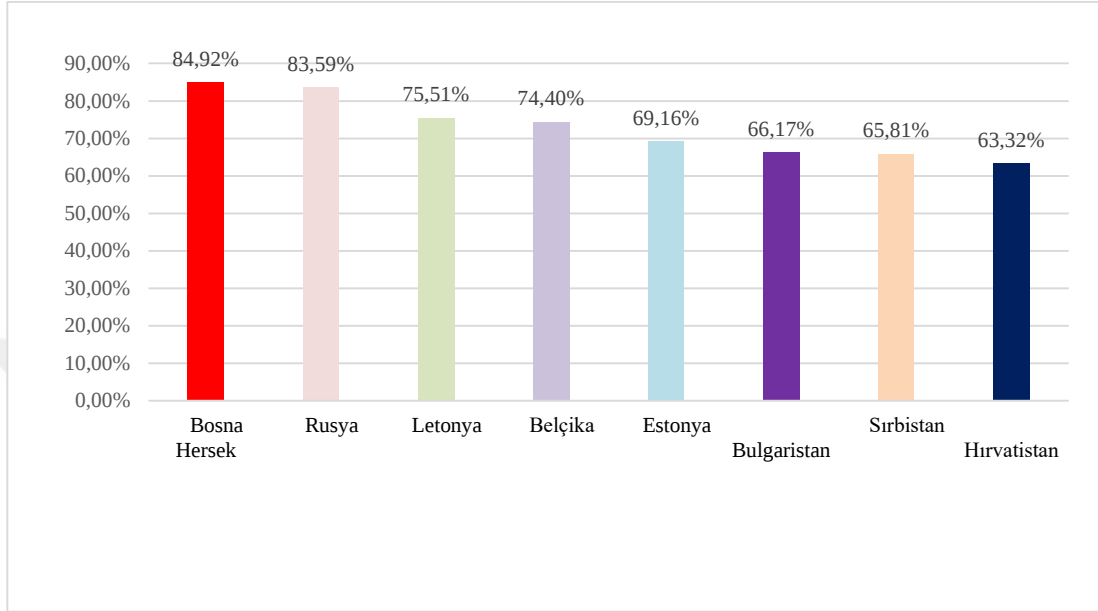
Tablo 3.6. Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Kara Para Aklama ile Mücadele Performansı (2020)

S. NO	KVB	CCR ETKİNLİK ANALİZİ		BCC ETKİNLİK ANALİZİ	
		IN	OUT	IN	OUT
1	Türkiye	55.29%	180.86%	100.00%	100.00%
2	Arnavutluk	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
3	Avusturya	22.02%	454.21%	25.86%	114.16%
4	Belçika	74.40%	134.41%	74.82%	118.17%
5	Bulgaristan	66.17%	151.13%	100.00%	100.00%
6	Bosna Hersek	84.92%	117.76%	85.32%	104.99%
7	İsviçre	42.47%	235.44%	42.85%	126.91%
8	Çekya	34.41%	290.63%	100.00%	100.00%
9	Almanya	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
10	Danimarka	32.69%	305.91%	36.46%	112.86%
11	İspanya	20.66%	483.92%	27.02%	114.29%
12	Estonya	69.16%	144.60%	100.00%	100.00%
13	Finlandiya	26.25%	380.93%	31.85%	113.94%
14	Fransa	32.50%	307.67%	37.65%	111.85%
15	Yunanistan	33.22%	301.03%	44.08%	114.29%
16	Hırvatistan	63.32%	157.93%	100.00%	100.00%
17	Macaristan	43.86%	227.98%	98.91%	100.00%
18	İzlanda	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
19	İtalya	38.89%	257.14%	44.97%	111.93%
20	Litvanya	50.66%	197.39%	78.80%	100.00%
21	Letonya	75.51%	132.43%	100.00%	100.00%
22	Karadağ	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
23	Hollanda	26.30%	380.20%	31.82%	111.81%
24	Norveç	12.44%	804.13%	13.89%	160.00%
25	Polonya	42.83%	233.50%	100.00%	100.00%
26	Portekiz	29.82%	335.36%	40.51%	114.29%
27	Romanya	50.46%	198.19%	93.13%	100.00%
28	Rusya	83.59%	100.00%	93.18%	100.00%
29	Sırbistan	65.81%	151.96%	66.11%	117.42%
30	Slovakya	17.26%	579.41%	34.52%	266.67%
31	İsveç	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
32	Ukrayna	100.00%	100.00%	100.00%	100.00%
Ortalama (Teknik etkinlik sınırı)		56.09%	245.13%	71.93%	112.92%

Analizde kara para ile mücadelede orta seviyede de olsa mücadele eden ülkeler teknik etkinlik skorlarına bakılarak sıralanabilir. Girdi yönelimli CCR

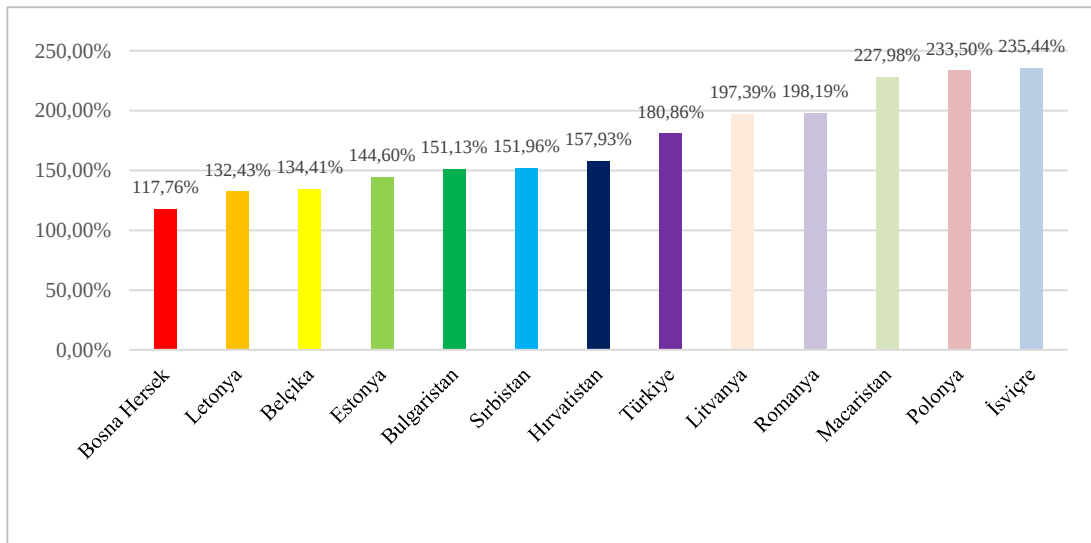
yönteminde 56.09 üzerinde skor elde eden ülkeler orta derecede kara para ile mücadele etmektedir. Bu ülkeler şekil 3.7’de gösterilmiştir.

Şekil 3.7. CCR Girdi Yönelimli Analizde 2020 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler

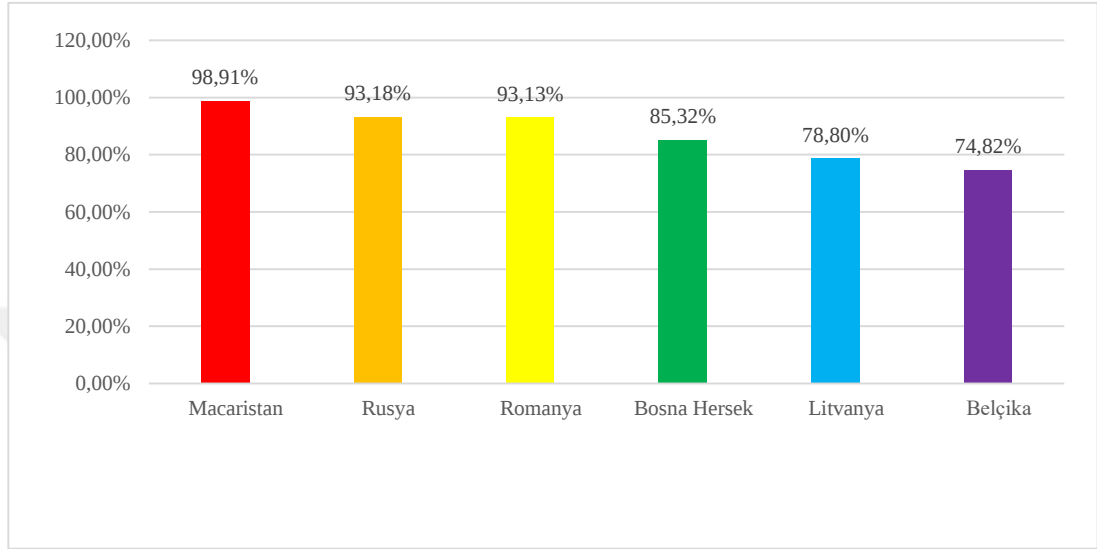
Çıktı yönelimli CCR yönteminde 245.13 altında skor elde eden ülkeler orta derecede kara para ile mücadele etmektedir. Bu ülkeler şekil 3.8’de gösterilmiştir.

Şekil 3.8. CCR Çıktı Yönelimli Analizde 2020 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler

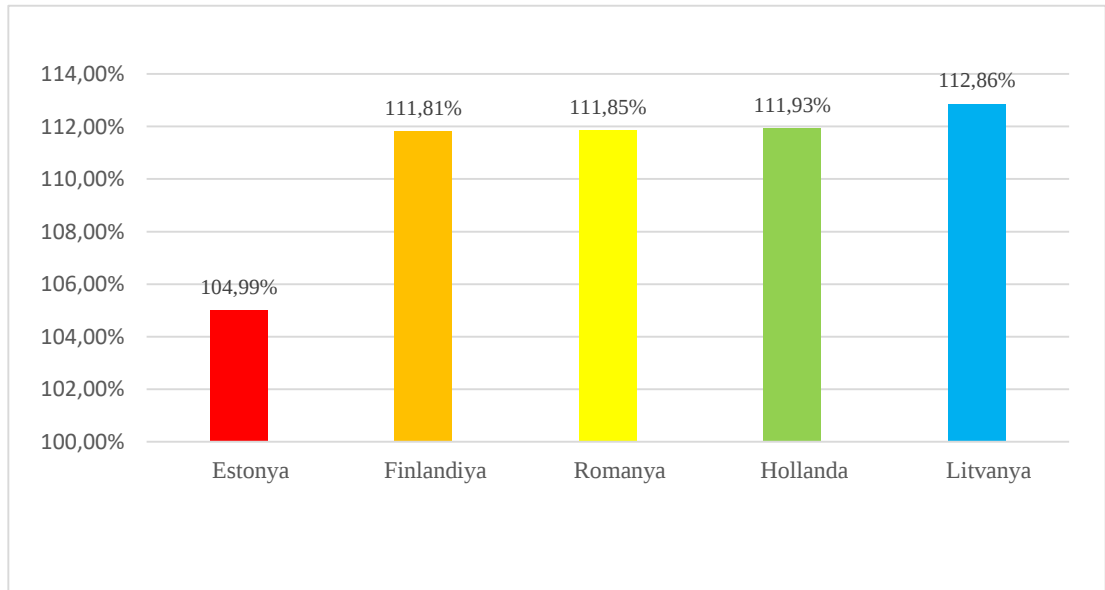
Girdi yönelimli BCC yönteminde 71.93 üzerinde skor elde eden ülkeler orta derecede kara para ile mücadele etmektedir. Bu ülkeler şekil 3.9’da gösterilmiştir.

Şekil 3.9. BCC Girdi Yönelimli Analizde 2020 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler

Çıktı yönelimli BCC yönteminde 112.92 altında skor elde eden ülkeler orta derecede kara para ile mücadele etmektedir. Bu ülkeler şekil 3.10’da gösterilmiştir.

Şekil 3.10. BCC Çıktı Yönelimli Analizde 2020 Yılı Kara Para Aklamada Kayda Değer Mücadele Veren Ülkeler

2020 yılına ait veriler ile oluşturulan analiz neticesinde kara para aklama ile mücadelede karar verici birimler kendi aralarında en iyi performans gösterenden başlanmak üzere sıralaması tablo 3.7’de gösterilmiştir.

Tablo 3.7. 2020 yılı Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Kara Para Aklama ile Mücadele Sıralaması

S. NO	CCR Performans Analizi Girdi Yönelimli		CCR Performans Analizi Çıktı Yönelimli		BCC Performans Analizi Girdi Yönelimli		BCC Performans Analizi Çıktı Yönelimli	
	KVB	Score	KVB	Score	KVB	Score	KVB	Score
1	İzlanda	2.40	İzlanda	0.42	Polonya	big	Arnavutluk	big
2	İsveç	1.87	İsveç	0.54	İsveç	big	İzlanda	big
3	Karadağ	1.86	Karadağ	0.54	Letonya	4.33	Karadağ	big
4	Arnavutluk	1.56	Arnavutluk	0.64	Estonya	3.04	Ukrayna	big
5	Ukrayna	1.48	Rusya	0.67	Çekya	2.84	İsveç	0.53
6	Almanya	1.07	Ukrayna	0.68	Karadağ	2.48	Rusya	0.59
7	Bosna H.	0.85	Almanya	0.94	İzlanda	2.41	Estonya	0.81
8	Rusya	0.84	Bosna Hersek	1.18	Ukrayna	1.80	Letonya	0.89
9	Letonya	0.76	Letonya	1.32	Arnavutluk	1.57	Bulgaristan	0.89
10	Belçika	0.74	Belçika	1.34	Bulgaristan	1.38	Almanya	0.91
11	Estonya	0.69	Estonya	1.45	Türkiye	1.18	Hırvatistan	0.96
12	Bulgaristan	0.66	Bulgaristan	1.51	Almanya	1.11	Türkiye	0.97
13	Sırbistan	0.66	Sırbistan	1.52	Hırvatistan	1.10	Polonya	0.99
14	Hırvatistan	0.63	Hırvatistan	1.58	Macaristan	0.99	Çekya	1.00
15	Türkiye	0.55	Türkiye	1.81	Rusya	0.93	Macaristan	1.00
16	Litvanya	0.51	Litvanya	1.97	Romanya	0.93	Litvanya	1.00
17	Romanya	0.50	Romanya	1.98	Bosna Hersek	0.85	Romanya	1.00
18	Macaristan	0.44	Macaristan	2.28	Litvanya	0.79	Bosna H.	1.05
19	Polonya	0.43	Polonya	2.34	Belçika	0.75	Hollanda	1.12
20	İsviçre	0.42	İsviçre	2.35	Sırbistan	0.66	Fransa	1.12
21	İtalya	0.39	İtalya	2.57	İtalya	0.45	İtalya	1.12
22	Çekya	0.34	Çekya	2.91	Yunanistan	0.44	Danimarka	1.13
23	Yunanistan	0.33	Yunanistan	3.01	İsviçre	0.43	Finlandiya	1.14
24	Danimarka	0.33	Danimarka	3.06	Portekiz	0.41	Avusturya	1.14
25	Fransa	0.33	Fransa	3.08	Fransa	0.38	İspanya	1.14
26	Portekiz	0.30	Portekiz	3.35	Danimarka	0.36	Yunanistan	1.14
27	Hollanda	0.26	Hollanda	3.80	Slovakya	0.35	Portekiz	1.14
28	Finlandiya	0.26	Finlandiya	3.81	Finlandiya	0.32	Sırbistan	1.17
29	Avusturya	0.22	Avusturya	4.54	Hollanda	0.32	Belçika	1.18
30	İspanya	0.21	İspanya	4.84	İspanya	0.27	İsviçre	1.27
31	Slovakya	0.17	Slovakya	5.79	Avusturya	0.26	Norveç	1.60
32	Norveç	0.12	Norveç	8.04	Norveç	0.14	Slovakya	2.67

Tablo 3.7’de 2020 yılında kara para ile mücadele konusunda CCR analizine bakıldığında en iyi ve en kötü performans sergileyen ülke sıralaması şu şekilde oluşmuştur. Girdi yönelimli analizde en iyi mücadele gösteren ülkeler: İzlanda, İsveç, Karadağ, Arnavutluk, Ukrayna, Almanya, Bosna Hersek, Rusya, Letonya, Belçika, Estonya, Bulgaristan, Sırbistan, Hırvatistan, Türkiye, Litvanya, Romanya, Macaristan, Polonya ve İsviçre’dir. Girdi yönelimli analizde en kötü mücadele gösteren ülkeler: Norveç, Slovakya, İspanya, Avusturya, Finlandiya, Hollanda, Portekiz, Fransa, Danimarka, Yunanistan, Çekya ve İtalya’dır. Çıktı yönelimli analizde en iyi mücadele gösteren ülkeler: İzlanda, İsveç, Karadağ, Arnavutluk, Rusya, Ukrayna, Almanya, Bosna Hersek, Letonya, Belçika, Estonya, Bulgaristan, Sırbistan, Hırvatistan, Türkiye, Litvanya, Romanya, Macaristan, Polonya ve İsviçre’dir. Çıktı yönelimli analizde en kötü mücadeleyi gösteren ülkeler 2020 yılında girdi yönelimli analizde yer alan ülkeler ile aynı sıralamalarda yer alan ülkeler olup bir üst kısımda bu ülkeler belirtilmiştir.

Tablo 3.7’de 2020 yılında kara para ile mücadele konusunda BCC analizine bakıldığında en iyi ve en kötü performans sergileyen ülke sıralaması şu şekilde oluşmuştur. Girdi yönelimli analizde en iyi mücadele gösteren ülkeler: İsveç, Letonya, Estonya, Çekya, Karadağ, İzlanda, Ukrayna, Arnavutluk, Bulgaristan, Türkiye, Almanya, Hırvatistan, Macaristan, Rusya, Romanya, Bosna Hersek, Litvanya, Belçika ve Sırbistan’dır. Girdi yönelimli analizde en kötü mücadele gösteren ülkeler: Norveç, Avusturya, İspanya, Hollanda, Finlandiya, Slovakya, Danimarka, Fransa, Portekiz, İsviçre, Yunanistan ve İtalya’dır. Çıktı yönelimli analizde en iyi mücadele gösteren ülkeler: Arnavutluk, İzlanda, Karadağ, Ukrayna, İsveç, Rusya, Estonya, Letonya, Bulgaristan, Almanya, Hırvatistan, Türkiye, Polonya, Çekya, Macaristan, Litvanya, Romanya, Bosna Hersek, Hollanda ve Fransa’dır. Çıktı yönelimli analizde en kötü mücadele gösteren ülkeler: Slovakya, Norveç, İsviçre, Belçika, Sırbistan, İspanya, Yunanistan, Portekiz, Avusturya, Finlandiya, Danimarka ve İtalya’dır.

Analiz sonuçlarına göre 2020 yılında da Norveç en kötü performansı sergilemiştir. Norveç’in 2020 yılında kara para ile mücadelede etkin bir performans gösterememesinin nedeni çıktılarından hükümet etkinliğinin kötü olmasıdır. Norveç girdi ve çıktılarında iyileşmeler sağlayarak rol model olarak İzlanda, Arnavutluk ve

İsveç'i seçmek istemektedir. Yine 2020 yılında kara para ile mücadelede kötü performans sergileyen Slovakya'nın Arnavutluk ve Karadağ'ın kara para aklama mücadelesini örnek alabilmesi için girdi ve çıktılarında iyileşmeler yapması gerekmektedir. Aynı şekilde 2020 yılında girdi ve çıktılarında iyileşme sağladığı takdirde İspanya, kara para ile mücadelede konusunda 2018 ve 2019 yıllarında olduğu gibi Arnavutluk ve Ukrayna'ya benzemek istemektedir. 2020 yılında Türkiye'nin, çıktı yönelimli analizlerde kara para ile mücadelede etkin olduğu, girdi yönelimli analizlerde ise eksiklikleri olduğu görülmektedir. Türkiye, iyi performans sergilemediğinde, Arnavutluk ve Ukrayna'nın kara para ile mücadelesini örnek almaktadır.

SONUÇ

Bir devletin en temel görevlerinden birisi vatandaşlarının can ve mal güvenliğini sağlamaktır. Artan suçlar ve suç örgütleri topluma verdikleri zararın yanı sıra devleti de tehdit etmektedir. Bu nedenle devlet toplumu korurken esasında kendi geleceğini de teminat altına almış olur. Ancak günümüzde maalesef terör ve terörizmle bağlantılı, teröre destek veren, kara para aklamayla istenilen düzeyde mücadele etmeyen ülkelerin sayısı hiç de azımsanmayacak kadardır.

Terör örgütleri ihtiyaç duydukları finansmanı karşılamak için yasal ve yasa dışı kaynaklara başvurur ve bu yolda her türlü faaliyette bulunurlar. Çünkü terör örgütlerinin asıl amacı, varlıklarını sürdürebilmek ve terör faaliyetlerinin devamlılığını sağlayabilmektedir. Terör örgütleri bu amaçlarını gerçekleştirebilmek ve kaynak yaratma gücüne sahip olabilmek için suç faaliyetlerini organize bir şekilde yürütürler. Bu suç faaliyetleri terör örgütlerinin hem düzenli gelir elde etmelerine hem de gelirlerini artırmalarına imkân verir. Bu sayede üye sayıları artarken düzenledikleri terör eylemleri de yoğunlaşır. Öte yandan, artan gelirlerini koruma çabaları, kara para aklama yöntemlerine başvurmalarını gerektirir. Diğer bir deyişle, terör örgütleri önce yasal ve yasa dışı faaliyetlerle terörü finanse etmeye daha sonra ise fazla gelen finansmanı korumaya yani yasallaştırmaya çalışırlar.

Bir ülkede artan suçlar toplumda yarattığı tahribatın etkisiyle önce sosyal yapıda daha sonra ekonomik yapıda bozulmalara yol açar. Bu bozulma makro ve mikro ölçekte hissedilebilir. Bu aynı zamanda toplumun temellerini çökertir ve insanların hayatını olumsuz etkiler. Günümüz dünyasında küresel haber merkezleri tarafından Meksika, Kolombiya gibi ülkelere gelen haberler incelendiğinde bu olumsuz etkiler daha iyi anlaşılmaktadır. Bu bağlamda çalışmada, Terörizmin finansmanı ve kara para aklama suçunu irdelenerek benzer ve ayrışan yönlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultuda Türkiye'nin de dâhil olduğu 32 Avrupa ülkesinin kara para ile mücadele performansları 2018, 2019 ve 2020 yılları kapsamında değerlendirilmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibi özetlenebilir;

2018 yılında kara para ile mücadelede en iyi ve en kötü performans sergileyen ülkeler değerlendirildiğinde; CCR analizinde, İsveç, İzlanda, Karadağ,

Ukrayna, Arnavutluk, Almanya, Rusya, Bosna Hersek, Sırbistan ve Bulgaristan en iyi performans gösteren ülkeler arasındadır. Aynı analizde en kötü performans sergileyen ülkeler ise; Norveç, İspanya, Danimarka, Hollanda, Fransa, İsviçre, Avusturya, Finlandiya, Portekiz, Yunanistan ve Belçika şeklinde sıralanmıştır.

2018 yılı BCC analizinde ise, ilk 10 ülke girdi yönelimli ve çıktı yönelimli analizlere göre benzer olmalarına rağmen sıralamalarında değişiklikler söz konusudur. BCC girdi yönelimli analizde iyi performans gösteren ülkeler; Çekya, Almanya, İsveç, İzlanda, Karadağ, Estonya, Ukrayna, Hırvatistan, Arnavutluk ve Bulgaristan'dır. Çıktı yönelimli analizde ise; Arnavutluk, İzlanda, Karadağ, Ukrayna, İsveç, Rusya, Almanya, Estonya, Bulgaristan ve Hırvatistan'dır. BCC girdi yönelimli analizde kötü performans sergileyen ülkeler; Norveç, İspanya, Hollanda, İsviçre, Fransa, Danimarka, Avusturya, Finlandiya, Portekiz, Belçika ve Yunanistan'dır. BCC çıktı yönelimli analizde kara para aklama konusunda iyi skorlar elde eden ülkeler Arnavutluk, İzlanda, Karadağ, Ukrayna, İsveç, Rusya, Almanya, Estonya, Bulgaristan ve Hırvatistan iken en kötü skorları elde eden ülkeler ise İsviçre, Türkiye, Danimarka, İspanya, Yunanistan, Portekiz, Avusturya, Hollanda, Finlandiya ve Fransa'dır.

Norveç tüm analiz yöntemlerinde kara para aklama konusunda çok kötü skorlar elde etmiştir. Bunun çeşitli sebepleri vardır. Örneğin Mali Eylem Görev Gücü (FATF), Norveç'in kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadele etmek için bazı iyi önlemleri almaya çalışsa da çok önemli zayıflıkları bulunduğunu bunun da genel olarak Norveç'in kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelesini baltaladığını belirtmiştir. Norveç'in bu kötü performansı iyileştirmek için kara para aklama ve terörün finansmanı ile mücadelede bazı iyi girişimlerde bulunması yeterli olmayıp kapsayıcı politikalar ve stratejiler oluşturması ve bir dizi kilit alandaki önemli zayıflıkları ele alması gerekmektedir (OECD, 2022). İspanya'nın ise kötü performansa sahip olması, Avrupa'nın en büyük kara para aklayıcılarından bir kısmının İspanya'da faaliyet göstermesi ile açıklanabilir (Europol Europa, 2022).

Diğer yandan 2019 yılı analizleri değerlendirildiğinde, seçilen ülkelerin kara para ile mücadelesinde girdi ve çıktıların CCR ve BCC tüm yöntemlerine göre 32 ülkenin 6 tanesi hem girdi hem de çıktı yönelimli analizlerde kara para ile tam etkin

bir şekilde mücadele etmekte oldukları ifade edilebilir. Bu ülkeler sırasıyla Arnavutluk, Almanya, İzlanda, Karadağ, İsveç ve Ukrayna'dır. Geriye kalan diğer ülkelerden bazıları analizlerin üçünde, ikisinde ya da teknik olarak kara para ile mücadele etmekte ya da yeterli mücadeleyi göstermemektedir. Buna göre; Rusya CCR çıktı, BCC tüm analizlerde kara para ile mücadele etmektedir. Türkiye, Bulgaristan, Çekya, Estonya, Hırvatistan, Letonya ve Romanya, BCC tüm analizlerde kara para ile mücadelede tam performans sergilemektedirler. Macaristan ve Polonya BCC çıktı yönelimli analizde kara para ile mücadele de tam etkin performans göstermişlerdir.

2020 Yılında ise kara para ile mücadelede 2019 yılında olduğu gibi 32 ülkenin 6 tanesi hem girdi hem de çıktı yönelimli olmak üzere tam etkin bir şekilde mücadelesini göstermiştir. Bu ülkeler 2019 yılında da aynı olup sırasıyla Arnavutluk, Almanya, İzlanda, Karadağ, İsveç ve Ukrayna'dır. Bu ülkeler dışındaki diğer ülkelerden bazıları 13 tanesi analizlerin en az birinde kara para ile mücadelesinde başarılı olmuştur. Örneğin Rusya CCR ve BCC çıktı yönelimli analizlerde kara para ile mücadele etmektedir. Türkiye, Bulgaristan, Çekya, Estonya, Hırvatistan, Letonya ve Polonya BCC tüm analizlerde kara para ile mücadelede tam performans sergilemektedirler. Romanya, Litvanya ve Macaristan ise BCC çıktı yönelimli analizde kara para ile mücadele de tam etkin performans göstermiştir.

Kara para ile mücadelede 2018, 2019 ve 2020 yıllarında iyi şekilde mücadele eden ülkelerin mücadele kapsamında bir takım yasal hükümleri devreye koydukları bunun yanında Norveç ve Slovakya gibi kara para aklama konusunda FATF'ın uyarılarını dikkate almayıp gerekli düzenlemeleri yapmayan ülkeler mücadelede zayıf görünmektedir.

Analizlerde elde edilen skorlar Türkiye açısından ele alındığında, 2018 yılı hariç 2019 ve 2020 yılları kapsamında analize dâhil olan ülkeler arasında kara para ile mücadele konusunda orta sıralarda yer aldığı anlaşılmaktadır. 2018 yılında Türkiye'nin kara para ile mücadelede etkin bir performans gösterememesinde, girdilerden ülkenin nüfusu %34, kişi başına GSMH %66 ve çıktılardan hükümet etkinliği %100 oranında etkili olduğu ifade edilebilir. 2019 yılında ise CCR girdi ve çıktı yönelimli analizde 15'inci sırada yer alırken, BCC girdi yönelimli analizde

14'üncü ve çıktı yönelimli analizde 12'nci sırada yer almaktadır. 2020 yılında Türkiye'nin, çıktı yönelimli analizde kara para ile mücadelede etkin olduğu, girdi yönelimli analizde ise eksiklikleri olduğu görülmektedir. Ancak Türkiye'nin bulunduğu coğrafya göz önüne alındığında Avrupa, Asya ve Ortadoğu'nun bağlantı güzergâhında olmasından kaynaklanan dezavantajı diğer bir ifadeyle hedef ülke konumunda bulunmasının diğer ülkelere göre kara para ile mücadelesindeki elde ettiği skorlarının iyi sayılabilecek düzeyde olduğu ifade edilebilir.

Türkiye'nin bu skorları, FATF'ın Kırk Tavsiyesine ilişkin ülkelerin durumunu değerlendirildiği raporla da uyuşmaktadır. FATF tarafından 2021 yılı Kasım ayı itibariyle ele alınan değerlendirmede Türkiye, söz konusu tavsiyede belirtilen ölçütlerin on birinde uyumlu, yirmisinde büyük ölçüde uyumlu, yedisinde kısmen uyumlu, ikisinde ise uyumsuz olarak bulunmuştur (Işık, 2022: 414).

KAYNAKÇA

- Adamoli, S. (2020). Money Laundering. *Encyclopedia Britannica*, 13 Feb. , <https://www.britannica.com/topic/money-laundering>. Erişim tarihi: 1 Aralık 2021.
- Aksakal, M. (2008). *Kara Para Aklama Suçu İle Organize Suçu ve Terörizmin Finansmanı Suçu Arasındaki İlişki ve Mücadele Yöntemleri*. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Bandırma.
- Akyürek, K. (2022). Mali Eylem Görev Gücü (Financial Action Task Force-FATF)'nün Değerlendirilmesi ve Türkiye'deki Yansımaları. *Yeditepe Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 19 (2), 429-469.
- Aliu, M., Bektashi, M., Sahiti, A. and Sahiti, A. (2017). A Review of Sources on Terrorist Financing. *Acta Universitatis Danubius Juridica*, 13 (1), 97-108.
- Anand, S. (2013). Money Laundering: A Complete Perspective. SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2315055> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2315055>.
- Aykın, H. (2008). Aklama ve Terörün Finansmanı ile Mücadelede Şüpheli İşlem Bildirim Sistemi. *Bankacılar Dergisi*, Sayı:65, 37-65.
- Biersteker, T. J. and Eckert S. E. (2008). *Countering the Financing of Terroism*. Routledge Taylor & Francis Group, London and New York,
- Bindner, L. (2016). Illicit trade and terrorism Financing. *Centre d'Analyse du Terrorisme* (CAT), 1-4.
- Boussofiane, A., Dyson, R. G. and Thanassoulis, E. (1991). Applied data envelopment analysis. *European Journal of Operational Research*, 52 (1), 1-15. doi:[https://doi.org/10.1016/0377-2217\(91\)90331-O](https://doi.org/10.1016/0377-2217(91)90331-O)
- Brill, A. and Keene, L. (2014). Cryptocurrencies: The Next Generation of Terrorist Financing. *Defence Against Terrorism Review*, 6 (1), 7- 30.
- CBTT, (2017). *Guideline on Anti-Money Laundering and Combatting of Terrorism Financing*. Central Bank of Trinidad Tobago.

- Demirtaş, İ. (2015). *6415 Sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanunda Gösterilen Terörizmin Finansmanı Suçu*. T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Suç Araştırmaları Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.
- Deodhar, R. P. (2016). *Black Money and Demonetisation*. SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2869172> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2869172>.
- Depren, Ö. (2008). *Veri Zarflama Analizi ve Bir Uygulama*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Domashova, J. and Mikhailina, N. (2021). Usage of machine learning methods for early detection of money Laundering. *Procedia Computer Science Magazine*, (190), 184–192.
- Dönmez, U. (2010). *Kara Para ve Türkiye’de Kara Paranın Aklanması ile Mücadele*. Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Finans ve Bankacılık Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- Erdoğan, G. (2016). Suç Gelirlerinin Aklanması ve Terörizmin Finansmanı Hakkında Avrupa Konseyi Sözleşmesi. *Uluslararası Hukuk Bülteni*, Sayı: 8, 18-20.
- Erdoğan, İ. (2009). *Kara Para Aklamanın Makro Ekonomi Üzerine Etkileri ve Türkiye İncelemesi*. Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Anabilim Dalı Uluslararası Ticaret ve Para Yönetimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- European Commission (2021). *Questions and Answers on the United Kingdom's withdrawal from the European Union on 31 January 2020*. https://ec.europa.eu/https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/qa_nda_20_104 adresinden 15.04.2021 tarihinde alındı
- Europol Europa (2022). “One of Europe’s Biggest Money Launderers Arrested in Spain”, [www.europol.europa.eu: https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/one-of-europe%E2%80%99s-biggest-money-launderers-arrested-in-spain](https://www.europol.europa.eu/https://www.europol.europa.eu/media-press/newsroom/news/one-of-europe%E2%80%99s-biggest-money-launderers-arrested-in-spain) adresinden 23.08.2022 tarihinde alındı

- FATF Report (2021). *Ethnically or Racially Motivated Terrorism Financing*. 2021.
- Fletcher, E., Larkin, C. and Corbet, S. (2021). Countering money laundering and terrorist financing: A case for bitcoin regulation. *Research in International Business and Finance*, 56.
- Garge, R. (2015). Combating Financing of Terror: An Indian Perspective. *Vivekananda International Foundation*, October, 1-27.
- Gediz Oral, B. ve Gökbnar, A. R. (2017). Kara para Aklamanın (Politik) Araçları: Yolsuzluk, Organize Suç ve Mücadelede Mali Önlemler. *Yönetim ve Ekonomi Dergisi*, 24 (1), 89-114.
- Gediz Oral, B. (2016). Terörizmin Finansmanı ile Mücadelede Vergilendirme ve Terör İlişkisi. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14 (4), 341-358.
- Gonzalez, E. (2013). The Nexus between Human Trafficking and Terrorism/Organized Crime: Combating Human Trafficking By Creating a Cooperative Law Enforcement System. *Law School Student Scholarship*, 227.
- Hussain, A. (2019). Pakistan on FATFs Grey List: Terrorist Financing Perspective. *Global Regional Review*, 4 (4), s:281-290.
- Irwin, A. S. M., Choo, K. K. R. and Liu, L. (2012). An Analysis of Money Laundering and Terrorism Financing Typologies. *Journal of Money Laundering Control*, 15 (1), 85-111.
- Işık, H. (2022). Mali Eylem Görev Gücü'nün (FATF) Gri Listesi ve Türkiye. *International Journal of Public Finance*, 7 (2), 407-428.
- Karatay, Ö. ve Kapusızoğlu, M. (2011). Mali ve Ekonomik suçların Terörün Finansmanı Bağlamında Değerlendirilmesi. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*, 3 (1), 115-121.
- Köksoy, İ. (2010). *Terörizmin Finansmanı İle Mücadelede Mali Sistem İle Önleyici Tedbir ve Düzenlemelerin Önemi*. T.C. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Ceza Adaleti Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

- Lewitt, M. (2002). The Political Economy Of Middle East Terrorism. *Middle East Review of International Affairs*, 6 (4), s:49-65.
- Mcdowell, J. C. and Novis, G. (2001). *The Consequences of Money Laundering and Financial Crime*. Bureau of International Narcotics and Law Enforcement Affairs, US Department of State.
- Minyat, M. ve Duramaz, S. (2012). Türkiye’de Karapara İle Mücadelede Mali Kurumların Rolü. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10 (2), 98-115.
- Nicolaou, S. (2020). *Terrorism Financing*. Lefke Avrupa Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Lefke.
- OECD (2022). *Norway Has Some Good Measures to Combat Money Laundering And Terrorist Financing, But Significant Weaknesses Undermine Overall Effectiveness, says FATF*. <https://www.oecd.org/newsroom/norway-significant-weaknesses-undermine-overall-effectiveness-to-combat-money-laundering-and-terrorist-financing.htm> adresinden 15.08.2022 tarihinde alındı
- Oftedal, E. (2014). The financing of jihadi terrorist cells in Europe 2015. *FFI-rapport*, 02234.
- Oral, M., Kettani, O. and Yolalan R. (1992). An Empirical Study On Analyzing The Productivity Of Bank Branches. *IIE Transactions*, 24 (5), 166-176.
- Pandya, A. and Sahay, C. D. (2017). *Terror Financing And The Global CTF Regime*. Twelve Essays On Terrorism, Vivekananda International Foundation, New Delhi, 86-119.
- Quirk, J. P. (1997). Money Laundering: Muddying the Macroeconomy. *Finance & Development*, (34), 7-9.
- Shacheng W. and Zhu, X. (2021). Evaluation of Potential Cryptocurrency Development Ability in Terrorist Financing. *Policing: A Journal of Policy and Practice*, (15), 4, s:2329–2340.
- Şahin, B. (2010). Karapara ve Karaparanın Aklanmasına İlişkin Ulusal-Uluslararası Düzenlemeler. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12 (2), 152-173.

- Şahin, İ. (1998). *Sağlık Bakanlığı Hastanelerinin İllere Göre Karşılaştırmalı Verimlilik Analizi Veri Zarflama Analizine Dayalı Bir Uygulama*. Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- T.C. Maliye Bakanlığı Mali Suçları Araştırma Kurulu ve Türkiye Bankalar Birliği (2003). *Karaparanın Aklanması Suçu ile Mücadele ve Bankaların Yükümlülükleri*. *TBB Yayınları*, 2003, Yayın No:235, 1-56.
- Taşçılar, F. (2006). Küresel Bir Tehdit: Terörizm. *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Felsefe Dergisi*, 0 (7), 58-66.
- The Danish Gambling Authority (2022). *Prevention of money laundering*. doi:[https://doi.org/10.1016/0377-2217\(78\)90138-8](https://doi.org/10.1016/0377-2217(78)90138-8).
- Thony, J. F. (2000). Money Laundering and Terrorism Financing: An Overview. *Current Developments in Monetary and Financial Law*, Vol.3.
- Turan, D. ve Uzun, M. (2017). Kar Amacı Gütmeyen Kuruluşların Terörizmin Finansmanı ve Kara Para Aklama Üzerindeki Rolü. *Güvenlik Araştırmaları Dergisi*, 19 (3), 27-43
- Uygur, M. (2002). *TCDD Limanlarında Veri Zarflama Analizi İle Performans Ölçümü*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Ünlü, U. (2019). Kara Para Aklamada Yeni Yöntemler ve Kara Paranın Ekonomi Üzerindeki Etkileri. *Sayıştay Dergisi*, Sayı: 113, 155-179.
- Walker, J. (1999). How Big is Global Money Laundering. *Journal of Money Laundering Control*, 3 (1), 25-37.
- Yazıcı, A. (2005). Kara Para Aklamanın Ekonomi Üzerindeki Etkileri. *Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5 (1),
- Yıldırım, M. (2007). Karaparanın Kayıtdışı Ekonomi İçindeki Yeri ve Karapara Aklamanın Ekonomiye Getirdiği Tehlikeler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 9 (3), 158-177.

Yıldırım, Z. (2008). Türk Hukukunda Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Amacıyla Malvarlığını Dondurma Tedbiri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 3 (1), 61-108.

4208 Sayılı “Kara paranın Aklanmasının Önlenmesine Dair Kanun, Kabul Tarihi: 13/11/1996, Resmi Gazete Tarih ve Sayı: 19/11/1996, 22822.

5549 Sayılı Suç Gelirlerinin Önlenmesi Hakkında Kanun, Kabul Tarihi: 11/10/2006, 26323 sayılı Resmi Gazete, yayım Tarihi: 18/10/2006.

İnternet Kaynakları:

<http://www.fatfgafi.org/media/fatf/documents/reports/FATF%20Terrorist%20Financing%20Typologies%20Report.pdf> Erişim Tarihi: 10.11.2022.

<https://diabgm.adalet.gov.tr/Home/SayfaDetay/fatf-mali-eylem-gorev-gucu> Erişim Tarihi: 14.11.2022.

<https://dor.gov.in/sites/default/files/FinalBlackMoney.pdf> Hindistan Finans Bakanlığı, (2012). Erişim Tarihi:13.02.2022.

<https://i.unu.edu/media/unu.edu/news/88961/UNU-Press-Release-Fighting-Human-Trafficking-in-Conflict.pdf> Erişim Tarihi: 05.12.2022.

<https://masak.hmb.gov.tr/aklama-sucu-genel-bilgi> Erişim Tarihi:15.12.2021

<https://masak.hmb.gov.tr/ulusal-mucadele>, Erişim Tarihi: 29/10/2021.

<https://masak.hmb.gov.tr/uluslararası-mucadele>

<https://www.coe.int/en/web/moneyval/-/covid-19-money-laundering-and-terrorism-financing-trends> Tarihi: 12.10.2022.

<https://www.fatf-gafi.org/publications/methodsandtrends/documents/>

[https://www.fincen.gov/sites/default/files/shared/AML_CFT%20Priorities%20\(June%2030%2C%202021\).pdf](https://www.fincen.gov/sites/default/files/shared/AML_CFT%20Priorities%20(June%2030%2C%202021).pdf) Erişim Tarihi: 08.11.2022.

<https://www.un.org/law/cod/finterr.htm> Erişim Tarihi: 14.09.2022.

<https://www.unodc.org/unodc/en/money-laundering/overview.html>, Erişim Tarihi: 27.11.2022.

EKLER

Analiz Çıktıları 2018 Yılı

DMU	CCR IN	DMU	CCR OUT
Arnavutluk	100,00%	Arnavutluk	100,00%
Almanya	100,00%	Almanya	100,00%
İzlanda	100,00%	İzlanda	100,00%
Karadağ	100,00%	Karadağ	100,00%
Rusya	100,00%	Rusya	100,00%
İsveç	100,00%	İsveç	100,00%
Ukrayna	100,00%	Ukrayna	100,00%
Bosna Hersek	85,94%	Bosna Hersek	116,36%
Sırbistan	71,84%	Sırbistan	139,19%
Bulgaristan	70,72%	Bulgaristan	141,41%
Letonya	69,50%	Letonya	143,88%
Hırvatistan	63,97%	Hırvatistan	156,33%
Estonya	62,42%	Estonya	160,21%
Litvanya	55,75%	Litvanya	179,38%
Romanya	53,29%	Romanya	187,64%
Çekya	43,29%	Çekya	231,02%
Slovakya	42,97%	Slovakya	232,72%
Macaristan	42,16%	Macaristan	237,18%
Türkiye	41,25%	Türkiye	242,40%
Polonya	40,51%	Polonya	246,84%
İtalya	39,42%	İtalya	253,69%
Belçika	32,75%	Belçika	305,37%
Yunanistan	30,27%	Yunanistan	330,40%
Portekiz	29,42%	Portekiz	339,89%
Finlandiya	26,14%	Finlandiya	382,62%
Avusturya	25,46%	Avusturya	392,79%
İsviçre	25,41%	İsviçre	393,52%
Fransa	24,10%	Fransa	415,02%
Hollanda	20,35%	Hollanda	491,41%
Danimarka	19,13%	Danimarka	522,83%
ispanya	18,11%	ispanya	552,04%
Norveç	14,20%	Norveç	704,02%

Analiz Çıktıları 2018 Yılı

DMU	BCC IN	DMU	BCC OUT
Arnavutluk	100,00%	Arnavutluk	100,00%
Bulgaristan	100,00%	Bulgaristan	100,00%
Çekya	100,00%	Çekya	100,00%
Almanya	100,00%	Almanya	100,00%
Estonya	100,00%	Estonya	100,00%
Hırvatistan	100,00%	Hırvatistan	100,00%
İzlanda	100,00%	Macaristan	100,00%
Letonya	100,00%	İzlanda	100,00%
Karadağ	100,00%	Letonya	100,00%
Romanya	100,00%	Karadağ	100,00%
Rusya	100,00%	Polonya	100,00%
İsveç	100,00%	Romanya	100,00%
Ukrayna	100,00%	Rusya	100,00%
Bosna Hersek	86,08%	İsveç	100,00%
Polonya	83,22%	Ukrayna	100,00%
Macaristan	80,80%	Bosna Hersek	102,63%
Litvanya	78,96%	Litvanya	106,69%
Sırbistan	72,18%	Slovakya	108,33%
Slovakya	60,11%	Sırbistan	109,10%
İtalya	44,60%	İtalya	110,31%
Türkiye	43,40%	Belçika	111,04%
Yunanistan	41,51%	Fransa	111,50%
Belçika	39,79%	Finlandiya	111,91%
Portekiz	39,75%	Hollanda	112,13%
Finlandiya	38,71%	Avusturya	112,14%
Avusturya	34,40%	Türkiye	112,50%
Danimarka	29,58%	Danimarka	112,50%
Fransa	28,92%	ispanya	112,50%
İsviçre	28,25%	Yunanistan	112,50%
Hollanda	26,63%	Portekiz	112,50%
ispanya	23,21%	İsviçre	126,19%
Norveç	19,65%	Norveç	128,57%

Analiz Çıktıları 2019 Yılı

DMU	CCR IN	DMU	CCR OUT
Arnavutluk	100,00%	Norveç	853,74%
Almanya	100,00%	Danimarka	571,73%
İzlanda	100,00%	ispanya	524,04%
Karadağ	100,00%	Hollanda	493,09%
İsveç	100,00%	Avusturya	406,68%
Ukrayna	100,00%	Fransa	406,57%
Rusya	98,87%	Finlandiya	403,82%
Bosna Hersek	85,77%	İsviçre	402,72%
Letonya	71,75%	Portekiz	336,78%
Sırbistan	71,72%	Belçika	329,38%
Bulgaristan	70,18%	Yunanistan	318,65%
Estonya	62,28%	İtalya	249,67%
Hırvatistan	62,22%	Polonya	240,67%
Litvanya	57,81%	Macaristan	235,35%
Türkiye	52,79%	Slovakya	231,38%
Romanya	51,17%	Çekya	229,75%
Çekya	43,53%	Romanya	195,43%
Slovakya	43,22%	Türkiye	189,42%
Macaristan	42,49%	Litvanya	172,99%
Polonya	41,55%	Hırvatistan	160,71%
İtalya	40,05%	Estonya	160,58%
Yunanistan	31,38%	Bulgaristan	142,49%
Belçika	30,36%	Sırbistan	139,42%
Portekiz	29,69%	Letonya	139,37%
İsviçre	24,83%	Bosna Hersek	116,58%
Finlandiya	24,76%	Arnavutluk	100,00%
Fransa	24,60%	Almanya	100,00%
Avusturya	24,59%	İzlanda	100,00%
Hollanda	20,28%	Karadağ	100,00%
ispanya	19,08%	Rusya federasyonu	100,00%
Danimarka	17,49%	İsveç	100,00%
Norveç	11,71%	Ukrayna	100,00%

Analiz Çıktıları 2019 Yılı

DMU	BCC IN	DMU	BCC OUT
Türkiye	100,00%	Türkiye	100,00%
Arnavutluk	100,00%	Arnavutluk	100,00%
Bulgaristan	100,00%	Almanya	100,00%
Çekya	100,00%	İzlanda	100,00%
Almanya	100,00%	Letonya	100,00%
Estonya	100,00%	Rusya	100,00%
Hırvatistan	100,00%	Bosna Hersek	100,00%
İzlanda	100,00%	Litvanya	100,00%
Letonya	100,00%	Macaristan	100,00%
Karadağ	100,00%	Slovakya	100,00%
Romanya	100,00%	İtalya	100,00%
Rusya	100,00%	Yunanistan	100,00%
İsveç	100,00%	Finlandiya	100,00%
Ukrayna	100,00%	Avusturya	100,00%
Polonya	87,55%	Hollanda	100,00%
Bosna Hersek	86,10%	Danimarka	100,00%
Litvanya	81,57%	Norveç	100,00%
Macaristan	80,46%	Estonya	102,63%
Sırbistan	72,06%	İspanya	108,33%
Slovakya	60,31%	İsviçre	108,39%
İtalya	45,59%	Sırbistan	111,73%
Yunanistan	41,80%	Ukrayna	113,10%
Portekiz	39,00%	Portekiz	113,84%
Belçika	30,69%	Bulgaristan	114,05%
Finlandiya	30,23%	İsveç	114,17%
Fransa	29,73%	Karadağ	114,29%
Avusturya	29,12%	Romanya	114,29%
Hollanda	25,69%	Polonya	114,29%
İsviçre	24,94%	Fransa	114,29%
İspanya	24,39%	Çekya	126,95%
Danimarka	21,59%	Hırvatistan	130,68%
Norveç	13,29%	Belçika	160,00%

Analiz Çıktıları 2020 Yılı

DMU	CCR IN	DMU	CCR OUT
Arnavutluk	100,00%	Arnavutluk	100,00%
Almanya	100,00%	Almanya	100,00%
İzlanda	100,00%	İzlanda	100,00%
Karadağ	100,00%	Karadağ	100,00%
İsveç	100,00%	Rusya	100,00%
Ukrayna	100,00%	İsveç	100,00%
Bosna Hersek	84,92%	Ukrayna	100,00%
Rusya	83,59%	Bosna Hersek	117,76%
Letonya	75,51%	Letonya	132,43%
Belçika	74,40%	Belçika	134,41%
Estonya	69,16%	Estonya	144,60%
Bulgaristan	66,17%	Bulgaristan	151,13%
Sırbistan	65,81%	Sırbistan	151,96%
Hırvatistan	63,32%	Hırvatistan	157,93%
Türkiye	55,29%	Türkiye	180,86%
Litvanya	50,66%	Litvanya	197,39%
Romanya	50,46%	Romanya	198,19%
Macaristan	43,86%	Macaristan	227,98%
Polonya	42,83%	Polonya	233,50%
İsviçre	42,47%	İsviçre	235,44%
İtalya	38,89%	İtalya	257,14%
Çekya	34,41%	Çekya	290,63%
Yunanistan	33,22%	Yunanistan	301,03%
Danimarka	32,69%	Danimarka	305,91%
Fransa	32,50%	Fransa	307,67%
Portekiz	29,82%	Portekiz	335,36%
Hollanda	26,30%	Hollanda	380,20%
Finlandiya	26,25%	Finlandiya	380,93%
Avusturya	22,02%	Avusturya	454,21%
İspanya	20,66%	İspanya	483,92%
Slovakya	17,26%	Slovakya	579,41%
Norveç	12,44%	Norveç	804,13%

Analiz Çıktıları 2020 Yılı

DMU	BCC IN	DMU	BCC OUT
Türkiye	100,00%	Türkiye	100,00%
Arnavutluk	100,00%	Arnavutluk	100,00%
Bulgaristan	100,00%	Almanya	100,00%
Çekya	100,00%	Macaristan	100,00%
Almanya	100,00%	İzlanda	100,00%
Estonya	100,00%	Karadağ	100,00%
Hırvatistan	100,00%	İsveç	100,00%
İzlanda	100,00%	Ukrayna	100,00%
Letonya	100,00%	Bosna Hersek	100,00%
Karadağ	100,00%	Fransa	100,00%
Polonya	100,00%	İtalya	100,00%
İsveç	100,00%	Danimarka	100,00%
Ukrayna	100,00%	İspanya	100,00%
Macaristan	98,91%	Portekiz	100,00%
Rusya	93,18%	Sırbistan	100,00%
Romanya	93,13%	Norveç	100,00%
Bosna Hersek	85,32%	Slovakya	100,00%
Litvanya	78,80%	Estonya	104,99%
Belçika	74,82%	Finlandiya	111,81%
Sırbistan	66,11%	Romanya	111,85%
İtalya	44,97%	Hollanda	111,93%
Yunanistan	44,08%	Litvanya	112,86%
İsviçre	42,85%	Polonya	113,94%
Portekiz	40,51%	Bulgaristan	114,16%
Fransa	37,65%	Letonya	114,29%
Danimarka	36,46%	Rusya	114,29%
Slovakya	34,52%	Yunanistan	114,29%
Finlandiya	31,85%	Belçika	117,42%
Hollanda	31,82%	Çekya	118,17%
İspanya	27,02%	Hırvatistan	126,91%
Avusturya	25,86%	Avusturya	160,00%
Norveç	13,89%	İsviçre	266,67%